

ZBIRKA DOBRIH PRAKSI

Obrazovni resursi za poticanje medijske pismenosti kod starijih osoba

Co-funded by
the European Union

*Obrazovni resursi za poticanje medijske
pismenosti kod starijih osoba*

ZBIRKA DOBRIH PRAKSI

Broj projekta: 2025-1-AT01-KA220-ADU-000354002

Radni paket: WP2 Razvoj kurikuluma

Organizacija: Pučko otvoreno učilište Čakovec

Zemlja: Hrvatska

Datum: 07.04.2026.

Imprint

Naslov	Zbirka dobrih praksi: Obrazovni resursi za poticanje medijske pismenosti kod starijih osoba
Sažetak	Ova zbirka predstavlja obrazovne resurse i pedagoške pristupe utemeljene na dokazima, usmjerene na smanjivanje digitalnog jaza među starijim građanima. Objedinjuje dobre prakse iz europskih inicijativa, etabliranih organizacija koje se bave medijskom pismenošću te provjerenih izvora kao što je platforma EPALE. Sadržaj je usmjeren na suzbijanje misinformacija, razumijevanje sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom i jačanje digitalnih kompetencija u okviru Erasmus+ projekta SMART AGE.
Datum objave	travanj 2026.
Autor publikacije	Miljenko Hajdarović (Pučko otvoreno učilište Čakovec)

Informacije o projektu

Naslov	Medijska osviještenost i otpornost starijih osoba u digitalnom dobu
Akronim	SMART AGE
Referentni broj	2025-1-AT01-KA220-ADU-000354002
Shema financiranja	Erasmus+ KA220-ADU
Trajanje projekta	1.12.2025. – 30.11.2027. (24 mjeseca)
Web stranica projekta	smartage.retzhof.at
Prijavitelj projekta	Bildungshaus Retzhof GmbH
Projektjni partneri	Pučko otvoreno učilište Čakovec Ljudska univerza Ormož

Informacije o projektnom rezultatu

Radni paket	WP2 Razvoj kurikuluma
Aktivnost	A2.3 Prikupljanje i integracija najboljih praksi, alata i pristupa u medijskoj pismenosti za starije osobe.
Vodeći partner	Pučko otvoreno učilište Čakovec
Suradnici	Bildungshaus Retzhof GmbH Ljudska univerza Ormož

Izjava o odricanju od odgovornosti

EU financiranje	Financira Europska unija. Iznesena stajališta i mišljenja pripadaju isključivo autoru/autorima te ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ni OeAD-GmbH. Ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje sredstva ne mogu se smatrati odgovornima za njih.
Autorska prava	Ova publikacija dostupna je javnosti pod licencom Creative Commons Attribution (CC BY NC 4.0).

*Ikone prikazane na prednjoj i stražnjoj korici preuzete su od **PrimeTeka** pod **MIT licencom**. Zasluge za sve ostale vizualne i grafičke materijale navedene su u samom tekstu, uz pripadajuće materijale.*

Sadržaj

Uvod.....	1
Primjeri dobre prakse	2
Primjer 1: FakeNews&Elders	3
Primjer 2: WOWSA kurikulum digitalne pismenosti za roditelje.....	6
Primjer 3: CUMILA Wiki	9
Primjer 4: DIGITALIATORS priručnik za trenere starijih osoba.....	12
Primjer 5: Program obuke Information Matters	16
Primjer 6: ICT4Elders – Vodič u učionici.....	20
Primjer 7: SIDAL – Smjernice za ICT trenere koji rade sa starijim osobama	24
Primjer 8: Break the Chain – Priručnik za (ne samo) trenere usmjerene na odrasle 55+.....	27
Primjer 9: LINK – Transverzalne smjernice za facilitatore.....	31
Primjer 10: ML@ kurikulum.....	35
Primjer 11: Nove metode i oblici kibernetičke sigurnosti za starije osobe – metodološki materijal.....	38
Primjer 12: proADAS priručnik	42
Primjer 13: SAFE – Metodološke smjernice za odgajatelje odraslih.....	45
Primjer 14: DIGITELD materijali modula za dezinformacije.....	49
Primjer 15: Bonjour platforma za učenje	53
Primjer 16: SUM alat za medijsku pismenost starijih osoba.....	57
Primjer 17: DIGITOL alat	61
Primjer 18: Vodič za online upoznavanje za 2SLGBTQ+ starije osobe	65
Primjer 19: Samen veilig online	69
Primjer 20: Digitalni Heroji 30++	72
Primjer 21: DigitaleSenior:innen.....	76
Primjer 22: Vodič za srebrne surfere	79
Primjer 23: AILit okvir.....	83
Primjer 24: AI prilagođen dobi.....	87
Primjer 25: ETM lažne vijesti	91
Ključne lekcije.....	95
Prilog: Neiscrpan popis organizacija koje se bave medijskom pismenošću u Europi	96
Paneuropske i transnacionalne mreže	97
Europske zemlje	98
Albanija.....	98

Andora.....	98
Austrija.....	99
Belgija	99
Bosna i Hercegovina	100
Bugarska	100
Hrvatska	101
Cipar.....	101
Češka Republika	102
Danska.....	102
Estonija	102
Finska.....	103
Francuska	103
Njemačka	104
Grčka.....	104
Mađarska.....	105
Island.....	105
Irska.....	106
Italija	106
Kosovo	107
Latvija	107
Lihtenštajn.....	108
Litva	108
Luksemburg	109
Malta	109
Crna Gora.....	109
Nizozemska.....	110
Sjeverna Makedonija	111
Norveška	111
Poljska.....	112
Portugal	112
Rumunjska	113
San Marino.....	113
Srbija	114
Slovačka.....	114

Slovenija	115
Španjolska	115
Švedska	116
Turska	116
Ukrajina.....	117
Ujedinjeno Kraljevstvo	117

Uvod

Tehnologija svakodnevno mijenja način na koji živimo. Ona utječe na pristup zdravstvenim uslugama, upravljanje financijama i održavanje kontakta s obitelji. Digitalne vještine nekada su se smatrale dodatnom prednošću ili nečim vezanim uglavnom uz zabavu. Danas su preduvjet za ravnopravno sudjelovanje u društvu. Bez tih vještina ljudi se mogu postupno udaljiti od svojih zajednica i ostati bez sigurnog pristupa uslugama o kojima ovise u svakodnevnom životu.

Ta promjena predstavlja poseban izazov za starije generacije. Mlađi ljudi često se lakše snalaze s novim uređajima i platformama jer su odrastali uz njih. Starije osobe, s druge strane, često se suočavaju s tehničkim i psihološkim preprekama. Zasloni su mali, sučelja se često mijenjaju, a terminologija može djelovati strano i nerazumljivo. Taj jaz stvara digitalnu podjelu koja starije osobe odvajava od informacija i mogućnosti dostupnih ostatku stanovništva.

Projekt SMART AGE (Medijska osviještenost i otpornost starijih osoba u digitalnom dobu) osmišljen je kao odgovor na tu konkretnu potrebu. Partneri iz Austrije, Hrvatske i Slovenije udružili su se kako bi pružili podršku edukatorima odraslih u ovom području. Projekt promatra medijsku pismenost kao cjeloživotnu vještinu koja se mora razvijati i prilagođavati s godinama. Nije dovoljno osobu jednostavno naučiti kako uključiti tablet. Potrebno ju je naučiti i kako razumjeti ono što vidi na ekranu.

Kritičko mišljenje temelj je ovoga pristupa. Internet je prepun proturječnih informacija, senzacionalističkih naslova i ciljanih prijevara. Starije osobe često su posebno izložene zlonamjernim akterima na internetu. Zbog toga obrazovanje o medijskoj pismenosti mora nadilaziti osnovne tehničke vještine. Ono mora uključivati učenje o tome kako procjenjivati izvore, kako prepoznati emocionalnu manipulaciju i kako provjeriti činjenice prije nego što ih podijelimo s drugima.

Umjetna inteligencija tom okruženju dodaje novu razinu složenosti. Danas živimo u vremenu u kojem računala mogu stvarati uvjerljive slike, tekstove, pa čak i glasove. Zbog toga je teže nego ikada razlikovati ono što je stvarno od onoga što je proizvedeno ili izmišljeno. Starije osobe trebaju razumjeti da takva tehnologija postoji. Trebaju znati da nije svaki videozapis koji vide, niti svaki glas koji čuju, nužno autentičan. Ta je svijest prva linija obrane od suvremenih oblika digitalne obmane.

Ova zbirka služi kao praktičan resurs za edukatore odraslih i voditelje obrazovnih aktivnosti koji rade sa starijim polaznicima. Ona prikuplja uspješne alate, nastavne metode i studije slučaja iz različitih dijelova Europe. Ti su resursi odabrani jer su praktični i prilagodljivi. Osmišljeni su kako bi edukatorima pomogli da složene digitalne pojmove objasne na jednostavan i starijim osobama blizak način.

Konačni je cilj ove zbirke izgradnja digitalne otpornosti. Želimo da se starije osobe na internetu osjećaju sigurno i samouvjereno, a ne uplašeno. Želimo da digitalne alate koriste za poboljšanje kvalitete života i očuvanje vlastite samostalnosti. Opremanjem edukatora odgovarajućim resursima možemo pridonijeti tome da starije osobe ostanu aktivni, informirani i sigurni sudionici digitalnog svijeta.

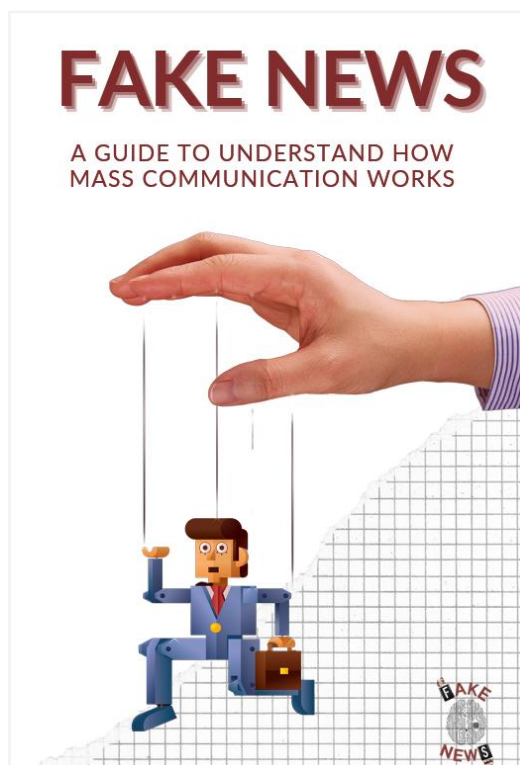
Primjeri dobre prakse

Sljedeće poglavlje donosi zbirku obrazovnih resursa odabranih zbog njihove relevantnosti za starije polaznike. Kako bi se olakšalo snalaženje u materijalima, svaki je unos organiziran u standardiziranom tabličnom formatu s vizualnim ikonama. Takva struktura omogućuje brzu procjenu podrijetla, jezične dostupnosti i specifične pedagoške vrijednosti svakog resursa.

Uključeni su i posebni pokazatelji jezične dostupnosti te prikladnosti za strojno prevođenje. Te su kategorije osobito važne edukatorima koji materijale žele prilagoditi lokalnoj primjeni. Ako je resurs označen kao prikladan za strojno prevođenje, obično ga je moguće odmah prevesti. Kod mrežnih stranica dovoljno je kliknuti desnom tipkom miša na stranicu u preglednicima poput Chromea ili Firefoxa i odabrati mogućnost prijevoda. Kod PDF dokumenata datoteku možete učitati u usluge poput Google Translatea kako biste dobili verziju na željenom jeziku.

NAPOMENA: Kurikulum i materijali SMART AGE usklađeni su s DigComp 3.0 okvirom (objavljenim u studenom 2025.). Međutim, kao utvrđene najbolje prakse, resursi u ovom kompendiju mapirani su na DigComp 2.2. Njihova pedagoška vrijednost ostaje visoka, a nude ključne temeljne vještine koje podržavaju napredne kompetencije uvedene u DigComp 3.0.

Primjer 1: FakeNews&Elders

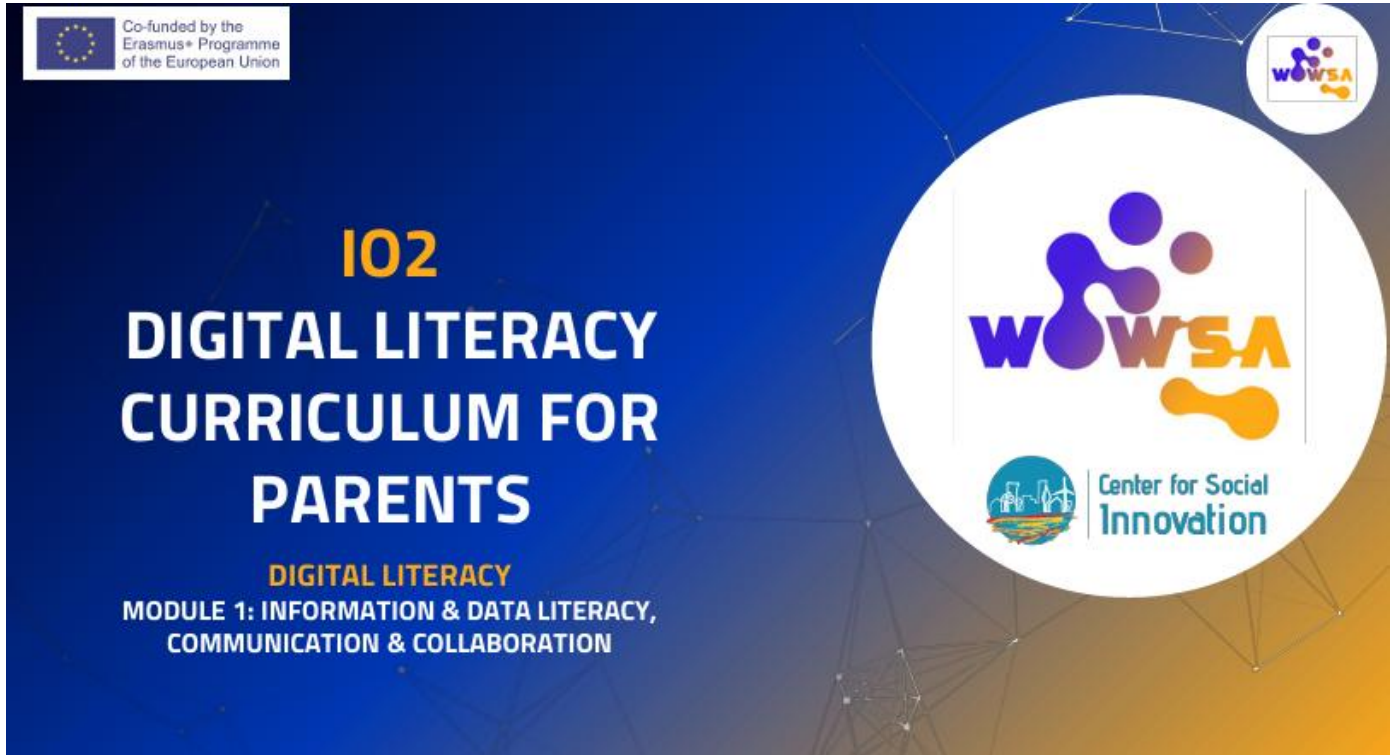
Naslovna stranica [🔗](#)

	Naziv resursa	Lažne vijesti - vodič za razumijevanje kako funkcionira masovna komunikacija
	Opis resursa	Praktični vodič namijenjen osobama starijima od 55 godina koji objašnjava lažne vijesti, dezinformacije, <i>deepfake</i> sadržaje te osnovne mehanizme masovne komunikacije i društvenih mreža. Kombinira pristupačna objašnjenja s konkretnim savjetima za provjeru činjenica te potiče starije polaznike na promišljanje o tome kako se i zašto obmanjujući sadržaji šire internetom.
	Projekt (ako je primjenjivo)	FakeNews&Elders - Elders in the Times of Fake News and Information Overload
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Fundacija Rozwoju Aktywnosci Miedzynarodowej i Edukacyjnej; Institut za cjeloživotno učenje u Ateni; E-SENIORS: Udruga Initiation des Seniors aux Ntic; I.E.R.F.O.P. ONLUS; Instalofi Levante SL; Spolek PELICAN
	Godina izlaska / ažuriranja	2024
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi

	Posebno priznanje / nagrada	Europska nagrada za inovativno podučavanje
	Ciljna skupina (ili skupine)	Stariji od 55 godina
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, grčki, španjolski, talijanski, češki, francuski, poljski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Resurs objedinjuje podizanje svijesti, kritičku medijsku pismenost, vođenu refleksiju i praktične upute za provjeru činjenica. Oblikovan je kao pristupačan priručnik, ključne pojmove uvodi postupno, donosi primjere manipulacije i potiče polaznike na promišljanje o situacijama u kojima su na internetu povjerovali lažnom sadržaju. Uključuje i međugeneracijsku dimenziju vršnjačkog učenja, prikazujući razmjenu između starijih i mlađih osoba kao korisnu obrazovnu metodu.
	Ključni ishodi učenja	Od polaznika se očekuje da razumiju što su lažne vijesti, netočne informacije, dezinformacije i <i>deepfake</i> sadržaji; da prepoznaju kako društvene mreže i emocionalno oblikovani sadržaji pridonose širenju lažnih informacija; da uočavaju znakove nepouzdatih izvora; te da primjenjuju osnovne strategije provjere, poput provjere izvora, usporedbe informacija u različitim medijima i korištenja alata za provjeru činjenica.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer je izravno prilagođen starijim osobama i bavi se konkretnim, izrazito relevantnim rizikom: izloženošću obmanjujućim informacijama na internetu, osobito u području zdravstvene i znanstvene komunikacije. Vodič ne ostaje na teorijskoj razini. Polazi od definicija i konteksta, a zatim prelazi na konkretne savjete, kriterije za procjenu izvora i primjere usluga za provjeru činjenica u nekoliko zemalja. Njegov je ton objašnjavajući, a ne tehnički, te prepoznaje starije osobe kao raznoliku skupinu polaznika, umjesto da ih tretira kao homogenu skupinu.
	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	Vodič je najbolje koristiti u kratkim, facilitiranim susretima, a ne samo kao materijal za samostalno čitanje. Poželjno je krenuti od poznatih primjera, poput sumnjivih objava na Facebooku, poruka na WhatsAppu ili tvrdnji povezanih sa zdravljem. Na početku treba izbjegavati preopterećivanje sudionika terminologijom; pojmove je bolje uvoditi postupno i

		ponovno im se vraćati kroz raspravu i jednostavne vježbe usporedbe. Vodič je korisno kombinirati i s demonstracijama uživo, primjerice pokazivanjem kako provjeriti mrežnu stranicu, usporediti naslove ili potražiti provjeru informacije na pouzdanim platformama za provjeru činjenica. Međugeneracijski zadaci mogu biti vrlo korisni, ali ih je potrebno pažljivo moderirati kako bi se starije osobe osjećale poštovano i sigurno, a ne ispravljano ili patronizirano.
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE jer se izravno bavi ključnim temama kurikuluma: medijskom pismenošću, kritičkom procjenom informacija na internetu, dezinformacijama, korištenjem društvenih mreža i novim oblicima digitalne manipulacije, poput <i>deepfake</i> sadržaja. Osobito je koristan za module usmjerene na prepoznavanje nepouzdanog sadržaja, razumijevanje načina na koji digitalna medijska okruženja oblikuju uvjerenja i ponašanje pri dijeljenju sadržaja te jačanje samostalnosti starijih osoba u donošenju odluka na internetu. Ujedno podupire širi cilj projekta SMART AGE: izgradnju digitalne otpornosti kroz praktične, svakodnevno primjenjive kompetencije, a ne samo kroz apstraktno teorijsko znanje.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2021-1-PL01-KA220-ADU-000028417
	Pristup / projekt / više informacija link	https://fakenewsproject.eu/

Primjer 2: WOWSA kurikulum digitalne pismenosti za roditelje

Naslovna stranica kurikuluma [🔗](#)

	Naziv resursa	Kurikulum digitalne pismenosti za roditelje
	Opis resursa	Strukturirani kurikulum za obrazovanje odraslih koji razvija digitalne, medijske i sigurnosne kompetencije, uključujući zaštitu privatnosti i sigurnost na internetu, kroz radionice, vođene aktivnosti i zadatke za samostalno učenje. Iako je izvorno razvijen za roditelje, nudi brojne prenosive metode i nastavne modele koji se mogu prilagoditi starijim polaznicima.
	Projekt (ako je primjenjivo)	What's on the Web Safe for All Family Members - A Family Learning Approach to Building Digital Literacy Competences
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	InterAktion - Verein für ein interkulturelles Zusammenleben; Proportional Message - Associação; REINTEGRA, z.s.; CSI Center For Social Innovation LTD; Solution: Solidarite Et Inclusion; The Rural Hub CLG; Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo Mesto

	Godina izlaska / ažuriranja	2021
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	Dobra praksa
	Ciljna skupina (ili skupine)	Odrasli
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, češki, njemački, slovenski, francuski, grčki, poljski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja Područje 4: Sigurnost Područje 5: Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Kurikulum primjenjuje kombinirani model obrazovanja odraslih koji povezuje radionice vođene od strane facilitatora, praktične zadatke, raspravu, rad u paru ili skupini te aktivnosti za samostalni nastavak učenja. Snažno se oslanja na vođenu praksu, učenje usmjereno na zadatak i rješavanje stvarnih životnih problema. Nastavni su planovi jasno strukturirani i postupno vođeni: sudionici se najprije upoznaju s određenim konceptom, zatim im se prikazuju primjeri, a potom ih se potiče da naučeno primijene u realističnim situacijama, primjerice pri pretraživanju informacija, dijeljenju datoteka, procjeni pravila privatnosti, prepoznavanju lažnih vijesti ili rješavanju svakodnevnih digitalnih problema.
	Ključni ishodi učenja	Sudionici razvijaju sposobnost učinkovitijeg pretraživanja i filtriranja informacija, prepoznavanja plaćenih i personaliziranih rezultata pretraživanja, procjene internetskih izvora, odabira prikladnih komunikacijskih kanala, korištenja alata u oblaku za dijeljenje sadržaja, razumijevanja digitalnog identiteta i prava na privatnost te rješavanja čestih tehničkih problema. U modulima medijske pismenosti uče i razlikovati misinformacije, dezinformacije i malinformacije, prepoznavati <i>clickbait</i> , razumjeti propagandu i sponzorirani sadržaj te uočavati znakove deepfake medija.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer široke okvire digitalnih kompetencija prevodi u konkretne i izvedive aktivnosti povezane sa svakodnevnim životom. Kurikulum nije apstraktan. Od polaznika traži da rade praktične zadatke: prouče pravila privatnosti, usporede komunikacijske kanale, potraže rješenje na internetu, procijene naslov ili provjere je li neki izvor pouzdan. Time učenje postaje smislenije i manje zastrašujuće. Još je jedna njegova

		prednost to što povezuje digitalne vještine i medijsku pismenost, umjesto da ih tretira kao odvojena područja. To je osobito važno za starije polaznike, kojima su često istodobno potrebni operativna sigurnost u korištenju digitalnih alata i razvijena sposobnost kritičke prosudbe.
	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	Za starije polaznike kurikulum je potrebno prilagoditi, a ne izravno preuzeti. Pojedini primjeri namijenjeni roditeljima ili mlađim korisnicima mogu se zamijeniti scenarijima relevantnijima za starije osobe, primjerice provjerom zdravstvenih tvrdnji, prepoznavanjem prijevernih poruka, sigurnim dijeljenjem obiteljskih fotografija, čitanjem obavijesti o privatnosti na poznatim uslugama ili prepoznavanjem sumnjivih objava na društvenim mrežama. Tempo rada treba usporiti, uvoditi manji broj alata odjednom i uključiti više ponavljanja. Tiskani materijali, demonstracije uživo i kontrolni popisi s jasnim koracima dodatno bi poboljšali upotrebljivost. Preporučljivo je najprije dati prednost najrelevantnijim modulima: procjeni informacija, dezinformacijama, privatnosti, sigurnoj komunikaciji i osnovnom rješavanju problema. Glavno je ograničenje to što kurikulum izvorno nije osmišljen za starije osobe, pa je potrebno prilagoditi primjere, tempo rada i složenost sučelja.
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE kao metodološki primjer dobre prakse. Pokazuje kako se okvir kompetencija može operacionalizirati kroz radionice, radne listove, zadatke za samostalno učenje i smjernice za facilitatore. Njegov je najvažniji doprinos projektu SMART AGE u logici dizajna: modularnoj strukturi, primijenjenim zadacima, postupnom vođenju učenja i povezivanju medijske pismenosti sa svakodnevnom uporabom digitalnih tehnologija. Posebno su vrijedni sadržaji posvećeni informacijskom poremećaju, <i>clickbaitu</i> , sponzoriranom sadržaju, propagandi i <i>deepfake</i> sadržajima, jer se izravno mogu koristiti u modulima SMART AGE usmjerenima na dezinformacije i medijska okruženja oblikovana umjetnom inteligencijom.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2020-1-AT01-KA204-077958
	Pristup / projekt / više informacija link	https://wowsa.eu/

Primjer 3: CUMILA Wiki

The screenshot shows the CUMILA Wiki homepage. The header includes the CUMILA logo, navigation links for 'Register' and 'Log-in', and a search icon. The main content area is titled 'About the CUMILA Project' and features a 'Welcome at CUMILA' section. A sidebar on the left contains navigation options like 'Dashboard', 'Tour', 'Help', and 'All modules'. A table of contents on the right lists various articles such as 'Welcome at CUMILA', 'Who is CUMILA aimed at?', and 'What does CUMILA offer?'. At the bottom right, there are language selection options for German and Spanish.

CUMILA Wiki glavna stranica [🔗](#)

	Naziv resursa	CUMILA Wiki
	Opis resursa	Sveobuhvatan kurikulum za obrazovanje odraslih koji medijsku i informacijsku pismenost organizira u šest tematskih modula, uz potporu temeljnih tekstova, silabusa, <i>wikija</i> i Moodle tečaja. Osobito je koristan kao otvoren i prilagodljiv okvir za oblikovanje širih programa medijske pismenosti.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Curriculum guide of media and information literacy for adults
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Medienkompetenz Team e.V.; Akademie für politische Bildung und demokratiefördernde Maßnahmen; Centre for the innovation and development of education and technology
	Godina izlaska / ažuriranja	2020
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	Dobra praksa
	Ciljna skupina (ili skupine)	Odrasli
	Formati	Online wiki

	Dostupno na jezicima	Engleski, njemački, španjolski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja Područje 4: Sigurnost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	CUMILA povezuje kurikulumsku organizaciju obrazovanja odraslih, modularno učenje, samostalno učenje i otvorene obrazovne prakse. Osmišljen je i za facilitatore i za samostalne polaznike, što ga čini fleksibilnim. Njegova je važna značajka slojevita struktura: temeljni dokumenti znanja, ogledni silabusi, pojedinačne nastavne jedinice, nastavni materijali u <i>wikiju</i> te prateći Moodle tečaj s testovima. Takav pristup podupire i vođeno poučavanje i postupno samostalno učenje.
	Ključni ishodi učenja	Polaznici mogu razviti temeljno razumijevanje načina na koji funkcioniraju digitalni mediji i internetska okruženja, uključujući to kako informacije kruže, kako se mišljenja oblikuju na internetu, kako funkcioniraju komunikacijski alati te kako upravljati privatnošću i sigurnošću. Kurikulum odraslim polaznicima pomaže i u jačanju sposobnosti odgovornog sudjelovanja u digitalnom društvu, kritičnije procjene medijskog sadržaja te sigurnijeg i samostalnijeg snalaženja u digitalnim prostorima.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer medijsku pismenost ne tretira kao usko područje. Umjesto toga, predstavlja je kao strukturirano područje kompetencija odraslih koje obuhvaća građanstvo, komunikaciju, procjenu informacija, privatnost i uporabu tehnologije. Takvo šire uokvirivanje korisno je za starije polaznike, koji često trebaju razumjeti ne samo pojedine rizike, poput dezinformacija, nego i širu logiku digitalnog života. Još je jedna njegova prednost fleksibilnost: CUMILA se može koristiti kao cjelovit kurikulum, kao izvor pojedinačnih nastavnih jedinica ili kao materijal za samostalno učenje. Njegov otvoren i ponovno upotrebljiv format ujedno olakšava prilagodbu različitim nacionalnim i lokalnim kontekstima.
	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	Pri korištenju CUMILA-e sa starijim polaznicima preporučljivo je pažljivo odabrati i slijediti module određenim redoslijedom, umjesto da se pokuša obuhvatiti sve odjednom. Najneposrednije relevantne teme najčešće će biti prikupljanje informacija i oblikovanje mišljenja, komunikacija i suradnja te sigurnost, privatnost i zaštita podataka. Edukatori bi apstraktne teme trebali prevesti u

		<p>svakodnevne situacije bliske starijim osobama, primjerice provjeru vjerodostojnosti internetskih vijesti, sigurno korištenje aplikacija za dopisivanje, zaštitu osobnih podataka ili razumijevanje načina na koji društvene mreže oblikuju vidljivost sadržaja i privlače pozornost.</p> <p>Glavno ograničenje CUMILA-e za SMART AGE jest to što je osmišljena za odrasle općenito, a ne posebno za starije osobe. Zato edukatori trebaju pojednostaviti navigaciju, smanjiti kognitivno opterećenje i dati prednost modulima koji su najrelevantniji za starije polaznike.</p>
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	<p>CUMILA je izrazito relevantna za SMART AGE jer nudi sveobuhvatan i prenosiv model za razvoj medijske i informacijske pismenosti u obrazovanju odraslih. Dobro se usklađuje s ciljem projekta SMART AGE da starije polaznike opremi praktičnim i kritičkim sposobnostima za snalaženje u digitalnim medijskim okruženjima.</p> <p>Njezin modularni dizajn može poslužiti kao poticaj za strukturiranje kurikuluma, dok se tematski snažno preklapa s prioritetima projekta SMART AGE, kao što su kritička procjena informacija, sigurna komunikacija, digitalna autonomija i informirano sudjelovanje u društvu.</p> <p>Posebno je vrijedna kao primjer kurikulumske arhitekture jer pokazuje kako se široke kompetencije medijske pismenosti mogu razložiti na pregledne module, nastavne jedinice i prateće otvorene resurse.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2019-1-DE02-KA204-006183
	Pristup / projekt / više informacija link	https://cumila.eu/

Primjer 4: DIGITALIATORS priručnik za trenere starijih osoba

Naslovna stranica priručnika [🔗](#)

	Naziv resursa	DIGITALIATORS Priručnik za trenere starijih osoba
	Opis resursa	Priručnik namijenjen edukatorima, posebno usmjeren na poučavanje digitalnih vještina starijih osoba na način koji odgovara njihovu tempu učenja, potrebama i preprekama s kojima se susreću. Objedinjuje praktične metodološke savjete sa sadržajima o digitalnoj komunikaciji, sigurnosti, izgradnji samopouzdanja i svakodnevnoj digitalnoj samostalnosti.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Digital upskilling for senior citizens, focused on their everyday necessary online transactions, especially after the pandemic
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	E-business Academy; A & A Emphasys Interactive Solutions Ltd; Agentia pentru Dezvoltare Regionala Nord-Est; Aintek Symvouloi Epicheiriseon Efarmoges

		Ypsilis Technologias Ekpaidefsi Anonymi Etaireia; European Digital Learning Network ETS; UPI - ljudska univerza Zalec
	Godina izlaska / ažuriranja	2025
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	Dobra praksa
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, bugarski, grčki, rumunjski, talijanski, slovenski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja Područje 4: Sigurnost Područje 5: Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Priručnik povezuje andragoški pristup usmjeren na starije osobe, personalizirano učenje, facilitatorsku ulogu edukatora, praktične vježbe, vršnjačku podršku i metodologiju izgradnje samopouzdanja. Njegova je važna prednost to što ne donosi samo sadržaj koji treba poučavati, nego objašnjava i kako poučavati starije osobe: sporijim tempom, uz ponavljanje, male korake, praktičnu relevantnost, multimodalne upute, pozitivno potkrepljenje i prilagodbu tjelesnim i kognitivnim promjenama. Uključuje i izgradnju zajednice, evaluaciju te selektivnu uporabu <i>gamifikacije</i> kao motivacijskih alata.
	Ključni ishodi učenja	Ovisno o načinu uporabe priručnika, polaznici i edukatori mogu ostvariti nekoliko ishoda. Stariji polaznici mogu razviti osnovnu digitalnu samostalnost u korištenju uređaja, snalaženju na internetu, uporabi komunikacijskih alata, dijeljenju datoteka, upravljanju privatnošću, sigurnosti lozinki, prepoznavanju prijevara i sigurnom sudjelovanju u internetskim okruženjima. Edukatori, s druge strane, mogu naučiti kako procijeniti predznanje polaznika, personalizirati poučavanje, postaviti realistične ciljeve, smanjiti tjeskobu povezanu s uporabom tehnologije, prilagoditi okruženje za učenje te dugoročno podupirati digitalno samopouzdanje i samostalnost starijih osoba.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer polazi od stvarnih uvjeta učenja starijih osoba, umjesto od pretpostavke da su svi odrasli polaznici isti. Priručnik se izravno bavi

		<p>kognitivnim starenjem, opterećenjem pamćenja, pažnjom, strahom od tehnologije, osjetilnim ograničenjima, socijalnom izolacijom, nedostatkom prethodnog iskustva i manjkom prikladnih nastavnih materijala.</p> <p>Na temelju toga predlaže konkretne odgovore: jednostavniji jezik, prilagodbu uređaja korisniku, prilagođen tempo rada, praktične zadatke, podržavajuću komunikaciju, vršnjačko učenje i primjere iz stvarnog života, kao što su e-pošta, videopozivi, naručivanje termina, bankarstvo i sigurnost na internetu.</p> <p>Drugim riječima, povezuje digitalne kompetencije s dostojanstvom, samopouzdanjem i svakodnevnom korisnošću.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Ovaj resurs treba koristiti selektivno, a ne ga obrađivati kao jedan opsežan priručnik u cijelosti. Edukatori bi trebali dati prednost dijelovima koji su najrelevantniji za njihovu skupinu, osobito procjeni potreba, motivacijskim strategijama, komunikaciji, digitalnoj sigurnosti, personalizaciji uređaja i praktičnim svakodnevnim vještinama.</p> <p>Preporučljivo je krenuti od ciljeva samih polaznika, primjerice želje da kontaktiraju obitelj, koriste aplikacije za dopisivanje, provjeravaju pouzdane informacije ili pristupaju zdravstvenim i javnim uslugama. Susreti trebaju biti kratki, strukturirani i ponavljajući, uz tiskane bilješke, demonstracije i dovoljno vremena za pitanja.</p> <p>Posebno su vrijedne preporuke priručnika povezane s pristupačnošću: veća slova, titlovi, zvučna podrška, ergonomski uređaji i personalizirane postavke mogu znatno olakšati učenje. Gamifikacija može biti korisna, ali samo u laganim, suradničkim oblicima i samo ako skupina na nju dobro reagira.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE jer pruža i sadržajnu inspiraciju i metodologiju provedbe rada sa starijim osobama. Njegov je najvažniji doprinos metodološki: pomaže definirati kako bi digitalno i medijsko obrazovanje prilagođeno starijim osobama trebalo izgledati u praksi.</p> <p>Za SMART AGE to je osobito vrijedno pri oblikovanju modula o dezinformacijama, sigurnosti na internetu, komunikacijskim alatima, digitalnoj autonomiji i rizicima povezanim s umjetnom inteligencijom, jer priručnik dosljedno naglašava upotrebljivost, povjerenje, samopouzdanje i primjenu u stvarnom životu.</p>

		Stoga SMART AGE ovaj resurs može koristiti ne samo kao izvor tema, nego i kao model za smjernice edukatorima, tempo rada, podršku polaznicima i pristupačnu provedbu kurikuluma.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2022-1-BG01-KA220-ADU-000085900
	Pristup / projekt / više informacija link	https://digitaliators.eu/

Primjer 5: Program obuke Information Matters

Knjižice za obuku Information Matters

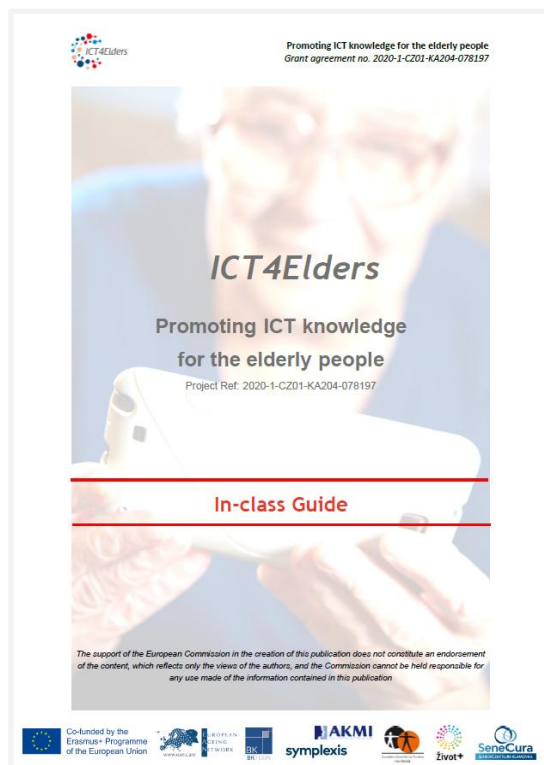
	Naziv resursa	Program obuke Information Matters
	Opis resursa	Višejezični online tečaj namijenjen edukatorima odraslih koji pružaju podršku polaznicima starijima od 55 godina u području medijske i digitalne pismenosti. Njegovih deset modula obuhvaća medijsku pismenost, tehnologiju, digitalnu dobrobit, društvene mreže, dezinformacije, privatnost, digitalne usluge i građansko sudjelovanje.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Enhancing Adults Media and Digital Literacy to Fight the Infodemic (INFORMATION MATTERS)
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Globalni biblioteki; BEST Institut für berufsbezogene Weiterbildung und Personaltraining GmbH; Centrul de Resurse pentru Educatie si Formare Profesionala; European association for viewers interests AISBL; PR Care
	Godina izlaska / ažuriranja	2024

	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	Dobra praksa
	Ciljna skupina (ili skupine)	Maturanti (55+)
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, bugarski, njemački, rumunjski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja Područje 4: Sigurnost Područje 5: Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Program povezuje samostalno online učenje, modularno obrazovanje odraslih, facilitatorsku podršku, učenje temeljeno na scenarijima, vođenu refleksiju i praktične aktivnosti usmjerene na zadatke. Moduli ne nude samo objašnjavajući sadržaj, nego uključuju i strukturirane aktivnosti učenja, poput vježbi provjere činjenica, igranja uloga, rasprava o privatnosti, kartičnih igara o digitalnoj dobrobiti te zadataka usmjerenih na građanski angažman u zajednici. Za učvršćivanje znanja i poticanje refleksije koriste se i kvizovi, upitnici te zadaci za vrednovanje stečenih kompetencija.
	Ključni ishodi učenja	Edukatori odraslih koji koriste ovaj program mogu razviti znanje i osnažiti svoje obrazovne kapacitete u širokom rasponu tema relevantnih za starije osobe: razumijevanju pojmova medijske pismenosti, prepoznavanju dezinformacija i nepouzdanih internetskih sadržaja, sigurnijem korištenju društvenih mreža, zaštiti privatnosti i osobnih podataka, sigurnijem pristupu internetskom bankarstvu i digitalnim uslugama te razumijevanju povezanosti digitalnog sudjelovanja s građanskim životom. Program se bavi i širim aspektima, poput digitalne dobrobiti, etičnog ponašanja na internetu, digitalnih tragova i uloge tehnologije u svakodnevnom životu. Za starije polaznike to znači veće digitalno samopouzdanje, sigurnije ponašanje na internetu, snažniju kritičku prosudbu te informiranije društveno i građansko sudjelovanje.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer je jasno oblikovan prema stvarnim potrebama starijih polaznika, ali se istodobno obraća edukatorima odraslih koji im pružaju podršku. Sadržaj je dovoljno širok da odražava stvarni digitalni život, a ne samo jedno izdvojeno područje vještina.

		<p>Medijsku pismenost povezuje s privatnošću, sigurnošću, društvenim mrežama, dobrobiti, digitalnim uslugama i građanstvom.</p> <p>Još je jedna njegova prednost praktična struktura: tečaj se dosljedno kreće od pojmova prema vježbama, raspravama, refleksiji i primjeni. Time se materijal lakše prilagođava radionicama, kombiniranom učenju ili vođenom online učenju. Višejezični format također je važna prednost za prijenos u različite europske kontekste.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za rad sa starijim osobama tečaj treba koristiti selektivno i uz facilitaciju, umjesto da se pretpostavi kako će svi polaznici samostalno završiti cijeli online program. Edukatori bi trebali započeti s modulima koji su neposredno najrelevantniji, kao što su dezinformacije, društvene mreže, privatnost, digitalne usluge i digitalna dobrobit.</p> <p>Aktivnosti su najučinkovitije kada se povežu s poznatim situacijama: sumnjivim porukama, objavama na Facebooku, navikama vezanima uz lozinke, strahom od internetskog bankarstva ili zbunjujućim platformama javnih usluga. Susreti bi trebali biti kraći, sporijeg tempa i poduprti demonstracijama uživo, ponavljanjem i sažecima za ispis koje polaznici mogu ponijeti sa sobom. Neke će aktivnosti možda trebati dodatno pojednostaviti, osobito za polaznike s niskim početnim samopouzdanjem ili ograničenim prethodnim digitalnim iskustvom.</p> <p>Glavno je ograničenje to što su, unatoč činjenici da je tečaj osmišljen za edukatore koji rade sa starijim polaznicima, pojedini moduli i dalje razmjerno široki te bi im koristila dodatna pojednostavljenja, snažnija prilagodba pristupačnosti i jasnije uključivanje aktualnih medijskih rizika povezanih s umjetnom inteligencijom.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE jer nudi i sadržajni orijentir i model provedbe medijske i digitalne pismenosti usmjerene na starije osobe. Njegova se modularna struktura snažno preklapa s prioritetima projekta SMART AGE: kritičkom medijskom pismenošću, misinformacijama i dezinformacijama, pismenošću za društvene mreže, privatnošću i sigurnošću, digitalnom autonomijom te građanskim sudjelovanjem.</p> <p>Posebno je koristan kao primjer načina na koji se široki kompetencijski ciljevi mogu prevesti u zaokružene online module s aktivnostima,</p>

		vrednovanjem i podrškom edukatorima. Istodobno, SMART AGE može dodatno nadograditi ovaj model jačanjem fokusa na sadržaje generirane umjetnom inteligencijom, deepfake sadržaje, pristupačnost i lokalizaciju za starije polaznike u ruralnim i raznolikim europskim kontekstima.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2022-1-BG01-KA220-ADU-000085514
	Pristup / projekt / više informacija link	https://informationmatters.eu/

Primjer 6: ICT4Elders – Vodič u učionici

Naslovnica vodiča

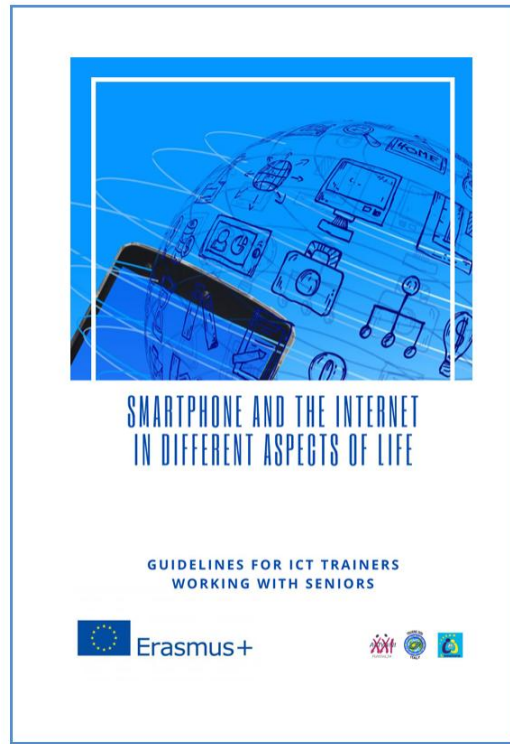
	Naziv resursa	ICT4Elders – Vodič u učionici
	Opis resursa	Strukturirani vodič za podršku u nastavi, povezan s <i>e-learning</i> tečajem za starije osobe, koji obuhvaća osnovne IKT vještine, komunikaciju, online usluge, sigurnost, misinformacije, <i>phishing</i> i <i>deepfake</i> sadržaje. Osmišljen je kako bi starijim polaznicima pomogao da se korak po korak snađu u online učenju, uz snažnu proceduralnu podršku i prilagodbu pristupačnosti.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Promoting ICT knowledge for the elderly people
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Asociace poskytovateľů sociálních služeb České republik; AKMI Anonimi Ekpaideftiki Etairia; BK Consult GbR; Réseau européen du vieillissement ASBL; SeneCura Senior Centrum Klamovka s.r.o.; SYMPLEXIS; Život Plus
	Godina izlaska / ažuriranja	2023
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	Dobra praksa

	Ciljna skupina (ili skupine)	Starješine
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, češki, njemački, grčki
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja Područje 4: Sigurnost Područje 5: Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Vodič povezuje kombinirano obrazovanje odraslih, upute korak po korak, podržano e-učenje, učenje kroz praksu i postupno vođeno vrednovanje. Nije riječ samo o sadržajnom vodiču, nego i o dokumentu za navigacijsku podršku koji polaznicima pokazuje kako otvoriti korisnički račun, pristupiti modulima, koristiti platformu, riješiti zadatke za vrednovanje i ponovno pronaći ključne informacije. Struktura je izrazito proceduralna, što je korisno za starije polaznike koji se mogu osjećati nesigurno u online okruženjima za učenje. Vodič također podržava učenje kroz rad jer polaznici prolaze kroz videozapise, prezentacije i interaktivne zadatke, a ne oslanjaju se samo na čitanje teorijskih sadržaja.
	Ključni ishodi učenja	Od polaznika se očekuje da razumiju i koriste uređaje, preglednike i aplikacije; komuniciraju na internetu putem poruka, e-pošte i društvenih mreža; koriste digitalne alate za zabavu i podršku zdravlju; sigurnije obavljaju internetsku kupnju i plaćanja; te prepoznaju internetske rizike kao što su misinformacije, lažne vijesti, neželjena pošta, <i>phishing</i> i <i>deepfake</i> sadržaji. Tečaj također nastoji pomoći polaznicima da procjenjuju vjerodostojnost mrežnih stranica, tumače rizike od prijevara i primjenjuju sigurnije prakse upravljanja lozinkama.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer je usko povezan sa svakodnevnim životom i smanjuje apstraktnost sadržaja. Tečaj povezuje digitalne vještine s konkretnim situacijama s kojima se starije osobe doista mogu susresti: korištenjem pametnih telefona, videopozivima, provjerom zdravstvenih informacija, plaćanjem računa, internetskom kupnjom ili procjenom je li neka poruka ili mrežna stranica pouzdana. Još jedan razlog njegove učinkovitosti jest to što unaprijed uzima u obzir moguće prepreke. Vodič objašnjava kako se prijaviti, gdje kliknuti, kako otvoriti zadatke za vrednovanje u novoj kartici i kako koristiti postavke pristupačnosti, poput fonta za osobe s

		<p>disleksijom, prilagodbe veličine slova i kontrasta boja. Takva proceduralna podrška često nedostaje u digitalnom obrazovanju odraslih, iako upravo ona može biti presudna razlika između sudjelovanja i odustajanja.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Ovaj je resurs najbolje koristiti uz facilitaciju, osobito s polaznicima koji imaju nisko samopouzdanje ili nemaju prethodnog iskustva. Edukatori ne bi trebali pretpostaviti da se svi sudionici mogu samostalno registrirati, snalaziti na platformi ili upravljati s više kartica u internetskom pregledniku.</p> <p>Preporučljivo je započeti s najrelevantnijim praktičnim jedinicama, poput komunikacije, sigurnosti na internetu i misinformacija, prije prelaska na šire teme. Edukatori bi svaki korak trebali demonstrirati uživo, osigurati tiskane upute i ostaviti dovoljno vremena za ponavljanje. Sažeci iz vodiča mogu se koristiti kao materijali za ponavljanje.</p> <p>Alati za pristupačnost na platformi vrijedni su, ali edukatori bi polaznicima trebali aktivno pokazati kako ih uključiti. Također je razumno ažurirati pojedine primjere platformi jer određeni imenovani alati i usluge mogu brzo zastarjeti.</p> <p>Glavno je ograničenje to što je resurs više usmjeren na opće IKT kompetencije nego na dublju analizu medijske pismenosti. Zato ga je u okviru projekta SMART AGE najbolje nadopuniti resursima koji detaljnije obrađuju tehnike manipulacije, algoritamski utjecaj i medije generirane umjetnom inteligencijom.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE jer nudi konkretan model povezivanja digitalne uključenosti starijih osoba s medijskom pismenošću i sigurnošću na internetu. Njegova jedinica o misinformacijama, provjere vjerodostojnosti mrežnih stranica i uvod u <i>deepfake</i> sadržaje izravno su povezani s prioritetima projekta SMART AGE, osobito s kritičkom procjenom sadržaja i otpornošću na manipulaciju.</p> <p>Istodobno, šire teme koje obrađuje, poput komunikacije, zdravlja, digitalnih usluga i svakodnevnog korištenja uređaja, odražavaju stvarnost u kojoj medijska pismenost starijih osoba često mora biti ugrađena u šire digitalno sudjelovanje.</p> <p>Najvažniji doprinos ovog resursa projektu SMART AGE stoga je njegov integrirani dizajn: praktična uporaba digitalnih tehnologija, kritička osviještenost i strukturirana podrška polaznicima objedinjeni su u</p>

		jedinstvenu cjelinu.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2020-1-CZ01-KA204-078197
	Pristup / projekt / više informacija link	https://www.ict4elders.eu/

Primjer 7: SIDAL – Smjernice za ICT trenere koji rade sa starijim osobama

Naslovna stranica smjernica

	Naziv resursa	SIDAL – Smjernice za ICT trenere koji rade sa starijim osobama
	Opis resursa	Vodič utemeljen na potrebama, namijenjen IKT edukatorima koji rade sa starijim osobama, strukturiran oko načina na koje pametni telefoni i internet podržavaju svakodnevni život, zdravlje, komunikaciju, mobilnost i društveno sudjelovanje. Osobito je vrijedan zbog pristupa koji polazi od životnog konteksta starijih osoba te zbog praktičnih scenarija za provedbu radionica.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Smartphone and the Internet in Different Aspects of Life
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Fundacija "Aktywni XXI"; E-seniors: Initiation des seniors auc NTIC association; Training 2000 PSC
	Godina izlaska / ažuriranja	2022
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi

	Posebno priznanje / nagrada	Dobra praksa
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, francuski, talijanski, poljski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	SIDAL povezuje obrazovanje odraslih utemeljeno na potrebama, funkcionalno i relacijsko učenje, projektno učenje, učenje kroz rad i facilitaciju u malim skupinama. Središnja pedagoška značajka jest ideja da se digitalne kompetencije ne trebaju poučavati kao apstraktno tehničko znanje, nego kao alati koji poboljšavaju kvalitetu života u konkretnim područjima, poput zdravlja, financija, komunikacije, mobilnosti i svakodnevne administracije. Vodič također naglašava animacijske aktivnosti, praktične scenarije, vršnjačku razmjenu, ponavljanje i neformalne oblike učenja.
	Ključni ishodi učenja	Polaznici mogu unaprijediti sposobnost korištenja pametnih telefona i internetskih alata za komunikaciju, pretraživanje informacija, navigaciju, podršku povezanu sa zdravljem, sudjelovanje u zajednici i svakodnevne digitalne zadatke. Scenariji radionica razvijaju i specifičnije vještine, poput sudjelovanja na videosastancima, korištenja alata Jamboard (prestao s radom 31. prosinca 2024.), ili My Mapsa za suradnju, skeniranja QR kodova, pristupa kulturnim resursima te korištenja aplikacija koje podupiru aktivno starenje. Na razini edukatora, vodič jača sposobnost planiranja aktivnosti prilagođenih starijim osobama, utemeljenih na stvarnim potrebama polaznika i lokalnim kontekstima.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer polazi od stvarnih dokaza o tome kako starije osobe doista koriste tehnologiju i s kojim se poteškoćama još uvijek susreću. Vodič uključuje rezultate istraživanja iz Poljske, Francuske i Italije, koji pokazuju da starije osobe često svakodnevno koriste pametne telefone, ali i dalje nedovoljno koriste mnoge njihove funkcije, osobito u područjima kao što su online učenje, administrativne usluge, zdravstvene usluge i zahtjevniji digitalni zadaci. Na temelju toga SIDAL preporučuje rad u malim skupinama, jednostavan jezik, ponavljanje kroz

		<p>praksu, prilagodbu interesima polaznika i dugoročnije učenje, umjesto jednokratnih edukacija. To ovom resursu daje snažnu praktičnu vjerodostojnost.</p> <p>Još je jedna njegova prednost funkcionalni pristup: tehnologija se uvijek povezuje sa smislenim životnim situacijama, umjesto da se poučava sama radi sebe.</p>
	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	<p>Najsnažniji elementi za prilagodbu jesu analiza potreba, struktura organizirana prema životnim područjima i praktični scenariji. Edukatori bi trebali započeti od onoga što je njihovoj skupini najvažnije, primjerice od komunikacije s obitelji, prepoznavanja pouzdanih informacija, korištenja karata, pristupa uslugama ili izbjegavanja prijevara.</p> <p>Aktivnosti bi se trebale provoditi u malim skupinama, uz tiskane upute, demonstracije uživo i ponavljanje kroz praksu. Posebno je važna preporuka vodiča da se tehnološki pojmovi objašnjavaju jednostavnim jezikom.</p> <p>Pojedini alati navedeni u priručniku danas mogu biti zastarjeli ili manje relevantni, pa ih je prema potrebi potrebno zamijeniti odgovarajućim suvremenim alatima.</p>
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	<p>Za potrebe projekta SMART AGE, SIDAL treba koristiti kao metodološki model, a ne ga prenositi neizmijenjenog. Relevantan je kao model funkcionalnog oblikovanja kurikuluma za starije osobe. Njegov je najveći doprinos ideja da razvoj digitalnih kompetencija treba organizirati oko životnih područja koja su starijim osobama važna, kao što su zdravlje, odnosi, svakodnevni poslovi, financije, slobodno vrijeme i građanski angažman. To se vrlo dobro usklađuje s namjerom projekta SMART AGE da medijsku pismenost poveže s digitalnom otpornošću i svakodnevnom autonomijom.</p> <p>Iako SIDAL nije snažno usmjeren na dezinformacije, kritičku procjenu izvora ili medije generirane umjetnom inteligencijom, pruža čvrstu strukturnu osnovu za uključivanje tih tema u stvarne životne kontekste relevantne starijim osobama. U tom je smislu posebno koristan za arhitekturu kurikuluma, profiliranje polaznika i smjernice za edukatore.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2019-1-PL01-KA204-064903
	Pristup / projekt / više informacija link	https://aktywni21.org.pl/sidal/

Primjer 8: Break the Chain – Priručnik za (ne samo) trenere usmjerene na odrasle 55+

Naslovna stranica priručnika [🔗](#)

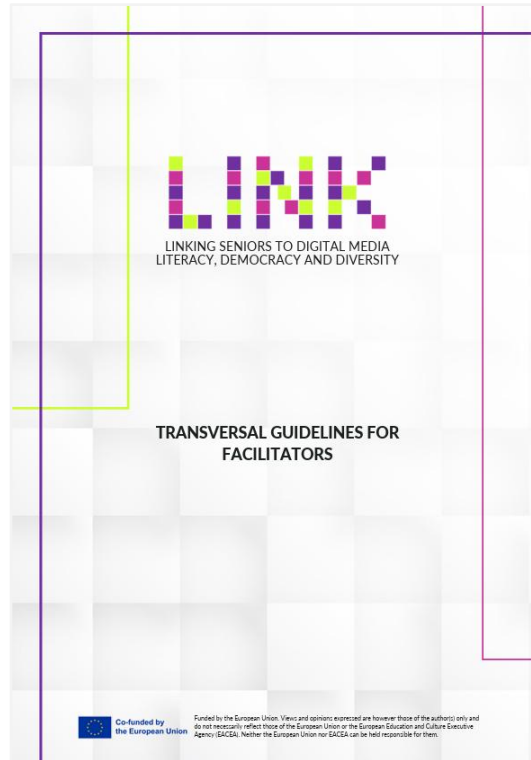
	Naziv resursa	Break the Chain – Priručnik za (ne samo) trenere usmjerene na odrasle 55+
	Opis resursa	Priručnik medijske pismenosti usmjeren na starije osobe, koji obrađuje lažne vijesti, procjenu izvora, tehnike manipulacije, lančane poruke, algoritme društvenih mreža i provjeru slika. Objedinjuje kvalitetna konceptualna objašnjenja s gotovim nastavnim pripremanjima i pedagoškim smjernicama prilagođenima starijim polaznicima.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Break the chain: Providing ways to fight fake news and disinformation online
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	EDUcentrum; E-Seniors; Komicha; Atermon; IC MEDIA; HeartHands Solutions
	Godina izlaska / ažuriranja	2024
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	Dobra praksa

	Ciljna skupina (ili skupine)	Odrasli 55+
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, češki, francuski, bugarski, nizozemski, španjolski, grčki
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja Područje 4: Sigurnost Područje 5: Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Priručnik povezuje kritičku medijsku pismenost, andragoški pristup prilagođen starijim osobama, iskustveno učenje, učenje kroz raspravu, vođeno istraživanje i praktično usmjereno oblikovanje edukacija. Njegova je velika prednost to što edukatorima ne govori samo što poučavati, nego i kako poučavati odrasle osobe starije od 55 godina. Izričito preporučuje analizu potreba, sporiji tempo rada, izgradnju povjerenja, rad u malim skupinama, pozitivnu motivaciju, ponavljanje, pristupačan jezik i psihološki siguran dijalog. Koristi i nastavne pripreme strukturirane oko iskustvenog učenja, uključujući raspravu, refleksiju, aktivno eksperimentiranje i rad u skupini.
	Ključni ishodi učenja	Polaznici mogu razviti sposobnost razumijevanja ključnih pojmova kao što su misinformacije, dezinformacije, lažne vijesti, <i>clickbait</i> , <i>trolovi</i> , <i>botovi</i> , propaganda i lančane poruke; prepoznavanja tehnika manipulacije, poput emocionalnog uokvirivanja, stereotipizacije, konfirmacijske pristranosti, fotomanipulacije i lažnog konteksta; procjene pouzdanosti izvora; razlikovanja mišljenja od činjenica; te korištenja praktičnih alata za provjeru medijskog sadržaja, uključujući fotografije i videozapise. Resurs također jača svijest o tome kako algoritmi, društvene mreže i ponovljena izloženost sadržaju oblikuju percepciju i ponašanje na internetu.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer povezuje tri razine koje su u drugim resursima često odvojene. Prvo, nudi jasnu teorijsku osnovu o dezinformacijama, manipulaciji, pouzdanosti izvora, kognitivnim pristranostima, emocionalnom utjecaju i medijskim okruženjima. Drugo, tu teoriju prevodi u praktične nastavne pripreme i jednostavne alate za procjenu, poput „5 pitanja za procjenu medijskog sadržaja”. Treće, pristup poučavanju izričito prilagođava starijim

		<p>osobama, uzimajući u obzir neuroplastičnost, opterećenje pamćenja, samopouzdanje, motivaciju, povjerenje i osjetilnu pristupačnost. Takva kombinacija čini priručnik vrlo upotrebljivim u stvarnim obrazovnim okruženjima. Vrijedno je i to što priručnik obrazovanje o dezinformacijama oblikuje kao dijalog, a ne kao dociranje, što je osobito važno pri radu s osjetljivim uvjerenjima i emocionalno nabijenim sadržajima.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Ovaj resurs treba koristiti selektivno i modularno. Edukatori ne moraju provoditi cijeli priručnik zadanim redoslijedom. Za starije polaznike preporučljivo je započeti s poznatim i praktičnim temama, kao što su osnove lažnih vijesti, provjera izvora, sumnjiva e-pošta, lažno oglašavanje, objave na društvenim mrežama i provjera fotografija. Potrebno je dosljedno slijediti preporuke samog priručnika: raditi u malim skupinama, ostaviti više vremena, izbjegavati kognitivno preopterećenje, koristiti tiskane pomoćne materijale, poticati raspravu umjesto konfrontacije i povezivati učenje sa svakodnevnim situacijama. Nastavne pripreme su korisne, ali neke primjere treba ažurirati i lokalizirati, osobito kada je riječ o aktualnim platformama, sadržajima generiranim umjetnom inteligencijom ili novijim oblicima prijevara. Dijelovi o strateškoj komunikaciji posebno su važni jer pomažu edukatorima da s poštovanjem rade s polaznicima koji možda već imaju čvrsto oblikovana uvjerenja. Glavno je ograničenje to što će neke studije slučaja i reference na platforme trebati ažurirati, a dimenzija povezana s umjetnom inteligencijom još je razmjerno ograničena u odnosu na današnje potrebe.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE i jedan je od najbližih primjera u dosadašnjoj zbirci. Izravno se usklađuje s prioritetima projekta SMART AGE koji se odnose na dezinformacije, lažne vijesti, tehnike manipulacije, kritičku procjenu izvora, digitalnu otpornost i pedagogiju posebno prilagođenu starijim osobama. Posebno je vrijedan jer povezuje sadržaje medijske pismenosti sa smjernicama za provedbu edukacije s odraslim osobama starijima od 55 godina. Time nije koristan samo kao izvor tema, nego i kao model za oblikovanje nastave. SMART AGE može nadograditi ovaj primjer dodatnim jačanjem područja koja su od objave priručnika</p>

		postala još važnija, osobito sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom, <i>deepfake</i> sadržaja, promjena na platformama i suvremenih obrazaca internetskih prijevara.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2021-1-CZ01-KA220-ADU-000029779
	Pristup / projekt / više informacija link	https://www.break-the-chain.eu/training-manual

Primjer 9: LINK – Transverzalne smjernice za facilitatore

Naslovna stranica vodiča

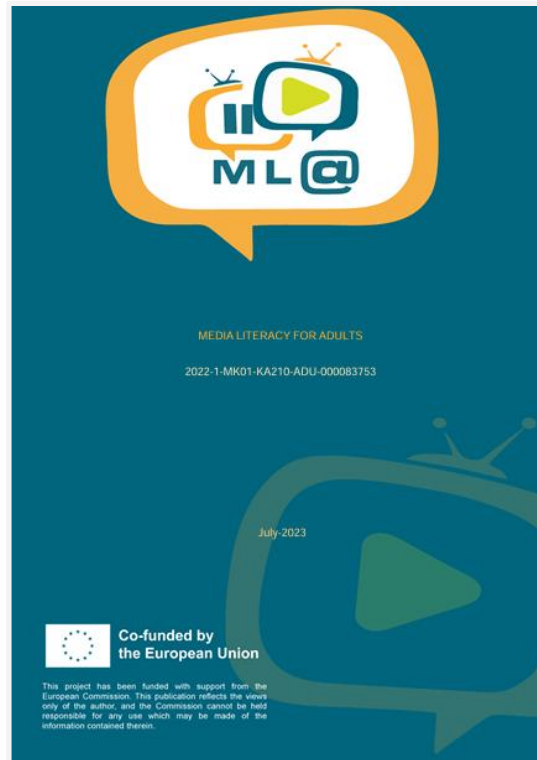
	Naziv resursa	LINK – Transverzalne smjernice za facilitatore
	Opis resursa	Metodološki vodič koji pruža podršku facilitatorima u radu sa starijim osobama u neformalnim obrazovnim okruženjima, s naglaskom na iskustveno učenje, refleksiju, komunikaciju i pedagogiju prilagođenu starijim polaznicima. Umjesto da se usmjerava na jednu temu, jača uvjete učenja potrebne za učinkovito obrazovanje u području digitalne i medijske pismenosti.
	Projekt (ako je primjenjivo)	LINK - LINKing Seniors to Digital Media Literacy, Democracy and Diversity
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Associação Animam Viventem; ADI & SALU Sersoc SLU; Freguesia de Cascais e Estoril; Fundação Pro Scientia Publica; Sinergia Società Cooperativa Sociale
	Godina izlaska / ažuriranja	2023

	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja Područje 5: Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Vodič povezuje neformalno obrazovanje odraslih, učenje temeljeno na facilitaciji, kompetenciju učenja kako učiti, iskustveno učenje i andragoški pristup prilagođen starijim osobama. Izričito se oslanja na načela kao što su sudjelovanje polaznika, refleksija, povezanost sa stvarnim životom, grupni proces i strukturirana završna rasprava. Naglašava i da odrasli trebaju provjeravati informacije u odnosu na vlastito iskustvo, da žele učenje koje je neposredno korisno te da najbolje uče kada su aktivno uključeni u planiranje i vrednovanje procesa učenja.
	Ključni ishodi učenja	Kada se koristi s facilitatorima ili edukatorima, ovaj vodič može poduprijeti nekoliko ishoda: razumijevanje razlika između starijih i mlađih polaznika, stvaranje sigurnog okruženja za učenje utemeljenog na povjerenju, odabir alata primjerenih dinamici skupine, strukturiranje refleksije nakon aktivnosti, uravnoteživanje vizualnih, verbalnih, aktivnih, refleksivnih, sekvencijalnih i globalnih preferencija učenja te prilagodbu poučavanja tjelesnim, kognitivnim, psihološkim i socijalnim promjenama povezanim sa starenjem. Za starije polaznike to posredno može rezultirati pristupačnijim, motivirajućim i učinkovitijim iskustvima učenja.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer pomiče pozornost s pitanja „koji sadržaj treba poučavati” na pitanje „kako se učenje doista odvija” u skupinama starijih polaznika. Vodič je osobito snažan u pokazivanju da učinkovit rad sa starijim osobama zahtijeva povjerenje, fleksibilnost, facilitaciju umjesto poučavanja odozgo prema dolje te prilagodbu različitim preferencijama učenja. Posebno je vrijedna primjena Kolbova ciklusa iskustvenog učenja i strukturirane završne refleksije, jer se medijska pismenost i digitalna otpornost često najučinkovitije razvijaju kada polaznici nešto

		<p>isprobaju, o tome promisle, analiziraju iskustvo i zatim stečeni uvid ponovno primijene u novoj situaciji.</p> <p>Još je jedna prednost uravnotežen pristup starenju: vodič prepoznaje prepreke, ali istodobno naglašava trajnu neuroplastičnost, kristaliziranu inteligenciju, otpornost i vrijednost životnog iskustva.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Ovaj je resurs najbolje koristiti kao dokument sa smjernicama za edukatore, a ne kao priručnik namijenjen izravno polaznicima. U okviru projekta SMART AGE facilitatori bi njegova načela trebali primjenjivati pri oblikovanju radionica o dezinformacijama, digitalnoj sigurnosti, društvenim mrežama ili sadržajima generiranim umjetnom inteligencijom.</p> <p>U praksi to znači da treba krenuti od stvarnih iskustava polaznika, postaviti ciljeve koji su im neposredno relevantni, koristiti rad u malim skupinama, osigurati vrijeme za refleksiju te povezati praktično djelovanje s konceptualnim objašnjenjem. Dijelovi koji se odnose na preferencije učenja i promjene povezane sa starenjem osobito su korisni za oblikovanje pojedinih susreta.</p> <p>Edukatori bi trebali primijeniti i naglasak koji vodič stavlja na emocionalnu, intelektualnu i fizičku sigurnost, budući da mnoge starije osobe digitalnom učenju pristupaju s tjeskobom ili niskim samopouzdanjem.</p> <p>Glavno ograničenje ovog resursa za SMART AGE jest to što nije izričito kurikulum medijske pismenosti. Zato ga treba povezati sa sadržajno bogatijim resursima o dezinformacijama, procjeni izvora i medijskim okruženjima oblikovanim umjetnom inteligencijom.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE kao transverzalni metodološki okvir. Sam po sebi ne donosi detaljan sadržaj iz područja medijske pismenosti, ali nudi čvrst temelj za način na koji bi učenje u projektu SMART AGE trebalo biti facilitirano: usmjereno na polaznika, neformalno, refleksivno, praktično, fleksibilno i s uvažavanjem promjena povezanih sa starenjem.</p> <p>Posebno je koristan za priručnik za edukatore, smjernice za provedbu i metodološke napomene koje prate kurikulum. U kontekstu projekta SMART AGE njegov doprinos nije ponajprije tematski, nego arhitektonski: pomaže osigurati da se i kvalitetni sadržaji o dezinformacijama, umjetnoj inteligenciji ili</p>

		građanskom sudjelovanju provode na način koji je starijim osobama smislen i uključiv.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2021-1-PT01-KA220-ADU-000026060
	Pristup / projekt / više informacija link	https://linkprojecteu.wixsite.com/link

Primjer 10: ML@ kurikulum

Naslovna stranica kurikuluma

	Naziv resursa	ML@ Nastavni plan i program
	Opis resursa	Sažet kurikulum za obrazovanje odraslih koji obuhvaća lažne vijesti, vizualnu medijsku pismenost, sigurnost na internetu, privatnost i odgovorno stvaranje sadržaja. Uključuje praktične nastavne pripreme i oblike aktivnosti koji se mogu prilagoditi grupnom učenju s odraslim polaznicima.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Media Literacy of Adults
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Private Educational Institution - Open Civic University For Lifelong Learning Vanco Prke; Hayatboyu eğitim bilim sanat kültür derneği; A.B. Institute of entrepreneurship development ltd.
	Godina izlaska / ažuriranja	2023
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Odrasli 55+

	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, makedonski, turski, grčki
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Kurikulum povezuje neformalno obrazovanje odraslih, učenje kroz raspravu, iskustveno učenje, učenje usmjereno na zadatke i facilitaciju usmjerenu na aktivnosti.</p> <p>Posebnost je kurikuluma u tome što se mnoge teme nude u dvjema izvedbama: kao aktivnosti u učionici i kao aktivnosti na otvorenom. Nastavne pripreme oslanjaju se na raspravu, rad u skupini, igranje uloga, usporedbu primjera, zadatke procjene izvora i praktične vježbe, kao što su analiza naslova, provjera slika, istraživanje scenarija povezanih s privatnošću i izrada objava za društvene mreže.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Polaznici mogu razviti sposobnost prepoznavanja lažnih vijesti, uočavanja pokazatelja kvalitete izvora, analize emocionalne i uvjeravačke snage vizualnih medija, razumijevanja osnovnih praksi privatnosti i sigurnosti, prepoznavanja sumnjive e-pošte te promišljanja o etičkim posljedicama stvaranja i dijeljenja sadržaja na internetu.</p> <p>Kurikulum također nastoji ojačati kritičko mišljenje, usporedbu izvora, osnovnu provjeru činjenica i svijest o tome kako vizualno i tekstualno uokvirivanje utječe na interpretaciju sadržaja.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	<p>Učinkovit je jer medijsku pismenost razlaže na manji broj konkretnih i razumljivih tema te svaku od njih podupire praktičnim nastavnim pripremanjima.</p> <p>Najsnažniji je aspekt njegova upotrebljivost: edukatori mogu brzo preuzeti pojedinu aktivnost i provesti je uz malo dodatne pripreme.</p> <p>Još je jedna prednost raznolikost pristupa. Kurikulum se ne oslanja samo na predavanje, nego koristi vježbe usporedbe, kontrolne popise, analizu u malim skupinama, vizualne poticaje, terenske potrage i zadatke odgovornog stvaranja objava. Time se povećava angažman polaznika i pokazuje da se medijska pismenost može poučavati kroz aktivno sudjelovanje, a ne samo kroz apstraktnu teoriju.</p>
	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	<p>Za starije polaznike ovaj resurs treba prilagoditi selektivno. Najrelevantnije će vjerojatno biti cjeline koje se odnose na prepoznavanje lažnih vijesti, vizualnu medijsku pismenost, sigurnost na internetu, privatnost i odgovorno dijeljenje sadržaja.</p>

		<p>Edukatori bi trebali pojednostaviti pojedine aktivnosti, smanjiti broj primjera koji se koriste u jednom susretu i zamijeniti općenite ili mladima usmjerene scenarije situacijama koje su starijim osobama bliže, poput sumnjivih poruka, obmanjujućih zdravstvenih tvrdnji, manipuliranih fotografija ili pretjeranog dijeljenja sadržaja na Facebooku.</p> <p>Neke aktivnosti na otvorenom mogu dobro funkcionirati s aktivnijim skupinama starijih osoba, ali trebale bi ostati izborne i biti prilagođene mobilnosti, udobnosti i pristupačnosti sudionika. Korisno bi bilo i ažurirati primjere izvora te dodatno ojačati obradu aktualnih prijetnji, poput <i>deepfake</i> sadržaja, prijevara i sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom.</p> <p>Glavno ograničenje ovog resursa za SMART AGE jest to što je pisan za odrasle općenito, a ne posebno za starije osobe. Osim toga, neke aktivnosti i reference ostaju prilično općenite ili pojednostavljene u odnosu na složenost današnjeg informacijskog okruženja obilježenog dezinformacijama i medijima oblikovanima umjetnom inteligencijom.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs relevantan za SMART AGE ponajprije kao prenosiv primjer oblikovanja kurikuluma i aktivnosti. Njegova je najjasnija vrijednost u tome što pokazuje kako se široka tema medijske pismenosti može organizirati u pregledne module s gotovim nastavnim pripremama.</p> <p>Nekoliko se njegovih tema izravno preklapa s prioritetima projekta SMART AGE, osobito lažne vijesti, procjena izvora, vizualna interpretacija, privatnost i odgovorno sudjelovanje na internetu. Međutim, za potrebe projekta SMART AGE resurs bi trebalo znatno prilagoditi: učiniti ga specifičnijim za starije osobe, ojačati pristupačnost i ažurirati ga za suvremeno digitalno okruženje, osobito za medije oblikovane umjetnom inteligencijom, manipulaciju na platformama i suvremene rizike od internetskih prijevara.</p>
	<p>Poveznica na platformu rezultata Erasmus+</p>	<p>https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2022-1-MK01-KA210-ADU-000083753</p>
	<p>Pristup / projekt / više informacija link</p>	<p>https://www.facebook.com/profile.php?id=100091281906420</p>

Primjer 11: Nove metode i oblici kibernetičke sigurnosti za starije osobe – metodološki materijal

Naslovna stranica priručnika

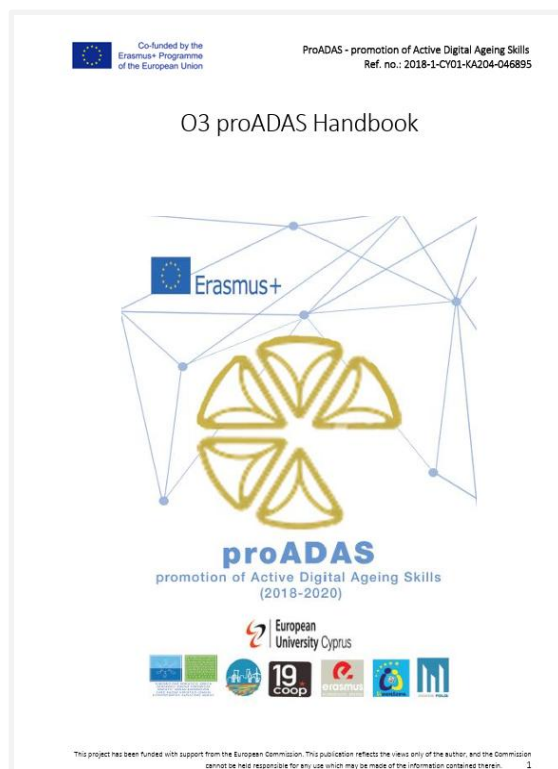
	Naziv resursa	Nove metode i oblici kibernetičke sigurnosti za starije osobe – metodološki materijali
	Opis resursa	Metodološki resurs usmjeren na starije osobe koji povezuje obrazovanje o kibernetičkoj sigurnosti s odabranim temama medijske pismenosti, poput lažnih vijesti, manipuliranih slika i lažnih mrežnih stranica. Donosi gotove radionice i aktivnosti o lozinkama, <i>phishingu</i> , privatnosti, prijevarama i sigurnijem ponašanju na internetu.
	Projekt (ako je primjenjivo)	New methods and forms of cybernetic security for seniors
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	CPM-Centrum prevencije mladeze; ALVIT - inovace a

		vzdelavani s.r.o.; Fundacija Pro Scientia Publica; Inercia Digital SL; Sinergia Società Cooperativa Sociale
	Godina izlaska / ažuriranja	2019
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 4: Sigurnost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Materijal povezuje neformalno obrazovanje odraslih usmjereno na starije osobe, učenje temeljeno na scenarijima, vođenu raspravu, rad u malim skupinama, učenje kroz rad i facilitaciju koju vodi edukator.</p> <p>Značajna je prednost to što aktivnosti slijede dosljednu metodologiju: problem i cilj, predviđeno trajanje, potrebna pomagala, profil sudionika, opis aktivnosti i praktične napomene za provedbu. Time resurs postaje izravno upotrebljiv edukatorima, umjesto da ostane samo na teorijskoj razini.</p> <p>Koristi i priče, primjere, situacije nalik igranju uloga, kvizove i zadatke analize korak po korak kako bi apstraktne teme kibernetičke sigurnosti bile razumljivije.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Ovisno o odabranoj aktivnosti, polaznici mogu unaprijediti sposobnost izrade i upravljanja snažnijim lozinkama, prepoznavanja <i>phishing</i> pokušaja, uočavanja lažnih mrežnih stranica, zaštite postavki privatnosti na društvenim mrežama, razumijevanja rizika od zlonamjernog softvera, sigurnijeg korištenja e-pošte i prepoznavanja internetskih prijevара.</p> <p>Resurs uključuje i izričite ishode povezane s medijskom pismošću, osobito u dijelovima o manipuliranim fotografijama i lažnim vijestima. U tim aktivnostima sudionici uče propitivati prvi dojam, uspoređivati različite perspektive, koristiti obrnuto pretraživanje slika, provjeravati izvore i potvrditi vjerodostojnost sadržaja prije nego što ga podijele.</p> <p>Na razini edukatora, materijal ujedno pokazuje kako se ove teme mogu pretočiti u praktične radionice za starije osobe.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer je izgrađen oko problema s kojima se starije osobe doista susreću. Istraživački dio

		<p>pokazuje da su starije odrasle osobe osobito ranjive u područjima kao što su upravljanje lozinkama, otpornost na <i>phishing</i> i nesigurne reakcije na sumnjivu e-poštu, čak i kada sebe smatraju opreznima na internetu. Aktivnosti izravno odgovaraju na te nedostatke.</p> <p>Drugi je razlog njegove učinkovitosti širina obuhvata: ne izdvaja samo jednu temu, nego pokriva čitav raspon od tehničke sigurnosti do provjere medijskih sadržaja. Za SMART AGE najvrjedniji su dijelovi aktivnosti o lažnim vijestima i manipuliranim fotografijama, jer nadilaze osnovnu kibernetičku higijenu i ulaze u područje kritičke interpretacije digitalnog sadržaja.</p> <p>Korištenje konkretnih primjera, kratkih aktivnosti i vođene refleksije dodatno čini sadržaj prikladnijim za poučavanje.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Ovaj resurs treba koristiti selektivno. Nije potrebno provesti svih 16 aktivnosti. Za SMART AGE najrelevantnije će vjerojatno biti cjeline o lozinkama, <i>phishingu</i>, lažnim mrežnim stranicama, manipuliranim fotografijama, lažnim vijestima, postavkama privatnosti i internetskim prijevarama. Edukatori bi prema potrebi trebali ažurirati zastarjele reference na platforme i primjere, osobito kada je riječ o sučeljima Facebooka, izgledu Gmaila te starijim alatima ili poveznicama. Susrete treba usporiti i pojednostaviti, uz tiskane upute, demonstracije uživo i dovoljno vremena za ponavljanje.</p> <p>Neke aktivnosti koriste digitalne pojmove na engleskom jeziku i starije mrežne primjere, pa su prijevod i lokalizacija nužni. Najbolji je način korištenja ovog resursa modularan: odabrati nekoliko posebno relevantnih aktivnosti i prilagoditi ih suvremenim prijevarama, <i>deepfake</i> sadržajima, slikama generiranim umjetnom inteligencijom i lokalnim digitalnim navikama starijih polaznika. Glavno ograničenje ovog resursa za SMART AGE jest to što je dio sadržaja zastario, a pojedini dijelovi materijala više su usmjereni na opću kibernetičku higijenu nego na dublju medijsku pismenost. Zato će biti potrebni ažuriranje i selektivna prilagodba.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE jer se nalazi na sjecištu digitalne sigurnosti, kritičke medijske pismenosti i oblikovanja edukacije posebno prilagođene starijim osobama. Dobro se usklađuje s prioritetima projekta SMART AGE koji se odnose na</p>

		<p>dezinformacije, osviještenost o prijevarama, samostalnost na internetu i otpornost u digitalnim okruženjima.</p> <p>Njegov je najsnažniji doprinos praktični prijenos u kurikulum: pokazuje kako se široki ciljevi mogu pretvoriti u radioničke cjeline s jasno određenim trajanjem, metodama i zadacima za polaznike. SMART AGE se osobito može osloniti na aktivnosti povezane s lažnim vijestima i manipulacijom fotografijama, uz istodobnu nadogradnju modela ažuriranjem sadržaja za suvremene platformске ekosustave, medije generirane umjetnom inteligencijom i potrebe pristupačnosti.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2018-1-SK01-KA204-046377
	Pristup / projekt / više informacija link	-

Primjer 12: proADAS priručnik

Naslovna stranica priručnika

	Naziv resursa	proADAS priručnik
	Opis resursa	Priručnik o aktivnom digitalnom starenju koji edukatorima i stručnjacima za podršku pomaže u stvaranju uključivijih okruženja za učenje starijih osoba. Njegova je glavna vrijednost u povezivanju digitalne pismenosti sa zdravljem, samostalnošću, dobrobiti i potrebama pristupačnosti povezanim sa starenjem.
	Projekt (ako je primjenjivo)	promotion of Active Digital Ageing Skills
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	European University Cyprus; Jadransko jonska euoregija; Erasmus Hogeschool Brussel; E-SENIORS: initiation des seniors aux ntic associatio; Diciannove Società Cooperativa; CSI Center For Social Innovation LTD
	Godina izlaska / ažuriranja	2020
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-

	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 5: Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Priručnik povezuje andragoški pristup prilagođen starijim osobama, uključivu facilitaciju, učenje utemeljeno na kontekstu, edukaciju temeljenu na scenarijima i podržavajući <i>coaching</i>. Namijenjen je stručnjacima, edukatorima odraslih, trenerima, savjetnicima, organizacijama civilnog društva i drugim društvenim akterima koji rade sa starijim osobama.</p> <p>Njegova je velika prednost to što integrira načela gerontologije, psihologije, mentorstva, <i>coachinga</i> i pedagogije, umjesto da digitalnu pismenost tretira kao isključivo tehničko pitanje. Koristi i konkretne scenarije koji edukatorima pomažu prilagoditi vlastitu praksu specifičnim uvjetima i potrebama polaznika.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Za edukatore i facilitatore glavni ishodi uključuju razumijevanje načina stvaranja prikladnih okruženja za učenje starijih osoba, prilagodbu digitalnog obrazovanja preprekama povezanim sa zdravljem ili mobilnošću te pružanje podrške starijim osobama u korištenju IKT-a za komunikaciju, samostalnost, društveno sudjelovanje i dobrobit.</p> <p>Za starije polaznike priručnik posredno podupire ishode kao što su veće samopouzdanje u korištenju digitalnih alata, bolji pristup informacijama i uslugama, snažnija društvena povezanost te sigurniji i samostalniji svakodnevni život.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	<p>Učinkovit je jer digitalnu pismenost povezuje sa stvarnim iskustvima starenja. Umjesto da pretpostavlja kako su sve starije osobe iste, izričito uzima u obzir različita stanja i ranjivosti, uključujući krhkost, pothranjenost, kardiovaskularni rizik, kognitivne poteškoće i rizik od padova.</p> <p>Digitalno učenje pritom ne promatra izdvojeno, nego kao dio šireg okvira uključivanja, aktivnog starenja, zdravlja i kvalitete života. Još je jedan razlog njegove učinkovitosti praktična usmjerenost: priručnik donosi preporuke o veličini skupine, tempu rada, opremi, pristupačnosti, motivaciji, uključivanju sudionika i vrijednosti korištenja vlastitih uređaja polaznika.</p> <p>Te značajke čine ga korisnim vodičem za provedbu, a ne samo pregledom politika ili načelnih preporuka.</p>

	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	<p>Za potrebe projekta SMART AGE ovaj je resurs najbolje koristiti kao priručnik za edukatore i metodološku referencu, a ne kao kurikulum namijenjen izravno polaznicima. Najkorisniji su njegovi dijelovi koji se odnose na procjenu početne razine polaznika, rad u malim skupinama, individualizaciju podrške, izbjegavanje stručnog žargona, ponavljanje ključnih informacija, korištenje primjera iz svakodnevnog života te planiranje rada uzimajući u obzir teškoće povezane sa starenjem, poput pamćenja, vida, sluha ili mobilnosti. Dijelovi sa scenarijima mogu pomoći edukatorima da promisle kako prilagoditi aktivnosti specifičnim skupinama polaznika. Istodobno, pojedini su dijelovi široko postavljeni ili zastarjeli, pa ih je potrebno koristiti selektivno i nadopuniti suvremenim primjerima dezinformacija, prijevara, medija generiranih umjetnom inteligencijom i današnjih digitalnih usluga. Glavno ograničenje ovog resursa za SMART AGE jest to što je širi od medijske pismenosti i samo se neizravno bavi dezinformacijama i kritičkom analizom digitalnog sadržaja. Zato ga treba kombinirati s resursima koji su izričiti usmjereni na medijsku pismenost.</p>
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE kao transverzalni metodološki primjer usmjeren na uključivost. Njegov glavni doprinos nije usko sadržajno vezan uz medijsku pismenost, nego se odnosi na širi model oblikovanja učenja koje uvažava razlike povezane sa starenjem te digitalno sudjelovanje povezuje sa samostalnošću, zdravljem i socijalnom uključenošću. To se dobro uklapa u SMART AGE, osobito u dijelovima kurikuluma u kojima nije potrebno obraditi samo dezinformacije i rizike povezane s umjetnom inteligencijom, nego i praktične i emocionalne uvjete u kojima starije osobe mogu uspješno učiti. Resurs je posebno koristan za smjernice edukatorima, planiranje pristupačnosti, podršku polaznicima i uključivanje digitalne otpornosti u širi koncept aktivnog starenja.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2018-1-CY01-KA204-046895
	Pristup / projekt / više informacija link	https://proadas.eu/

Primjer 13: SAFE – Metodološke smjernice za odgajatelje odraslih

Naslovna stranica vodiča [🔗](#)

	Naziv resursa	SAFE – Metodološke smjernice za odgajatelje odraslih
	Opis resursa	Vodič za edukatore razvijen za rad sa starijim osobama u dobi od 65 i više godina, usmjeren na lažne vijesti, društvene mreže, kritičko mišljenje, privatnost i kombinirano učenje. Povezuje tematski usmjerene sadržaje medijske pismenosti s detaljnim preporukama o tome kako primjereno poučavati starije odrasle osobe.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Senior's Anti-Fake Education
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Ljudska univerza Ptuj; KMOP – Social Action and Innovation Centre; die Berater® Unternehmensberatungs GmbH; CARDET; CESIE; BUPNET
	Godina izlaska / ažuriranja	2024

	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori (65+)
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Njemački
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Vodič povezuje andragoški pristup prilagođen starijim osobama, kombinirano učenje, kritičku medijsku pismenost, učenje kroz rad, refleksivnu praksu i profesionalni razvoj edukatora.</p> <p>Njegova je velika prednost izričit metodološki fokus: donosi smjernice o komunikacijskom stilu, emocionalnoj podršci, motivacijskim strategijama, tempu rada, ponavljanju, socijalnom učenju, neformalnim okruženjima za učenje te prilagodbi kognitivnim, tjelesnim i socijalnim potrebama polaznika.</p> <p>Također preporučuje kretanje od prakse prema teoriji te korištenje pripovijedanja, vršnjačke podrške, humora i suradničkog učenja.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Za edukatore ovaj resurs razvija sposobnost poučavanja starijih osoba o tome kako razumjeti lažne vijesti, razlikovati istinite od neistinitih informacija, koristiti kritičko mišljenje, prepoznati ulogu društvenih mreža i aplikacija za razmjenu poruka u širenju dezinformacija, upravljati postavkama privatnosti te primjenjivati pristupe poučavanju prilagođene starijim osobama.</p> <p>Resurs također pomaže edukatorima razumjeti motivacije, prepreke, strahove i poželjne uvjete učenja starijih polaznika. Za starije osobe to posredno znači veću kritičku osviještenost, sigurnije korištenje društvenih mreža, snažniju prosudbu pri procjeni informacija na internetu i samopouzdanije sudjelovanje u digitalnom životu.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	<p>Učinkovit je jer povezuje tri elementa koja su u drugim resursima često odvojena. Prvo, donosi jasno tematsko usmjerenje na lažne vijesti, kritičko mišljenje, društvene mreže, privatnost i provjeru informacija. Drugo, nudi strukturiran modularni program koji uključuje kombinirano učenje, materijale za samostalno učenje, suradničke elemente i praktične aktivnosti.</p> <p>Treće, pruža detaljne metodološke savjete o tome</p>

		<p>kako starije odrasle osobe najbolje uče: oslanjanjem na životno iskustvo, osiguravanjem relevantnosti sadržaja, radom s emocijama, stvaranjem opuštene atmosfere, radom u malim skupinama, ponavljanjem te prilagodbom tempa i formata rada.</p> <p>Zbog toga je vrlo upotrebljiv za stvarnu provedbu, a ne samo za konceptualno planiranje.</p>
	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	<p>Ovaj je resurs najbolje koristiti i kao priručnik za edukatore i kao referencu za planiranje kurikuluma. Za SMART AGE najprenosiviji su elementi modul o lažnim vijestima, modul o društvenim mrežama i aplikacijama za razmjenu poruka te metodološka načela didaktike prilagođene starijim osobama. Edukatori bi trebali lokalizirati primjere, prema potrebi ažurirati reference na platforme i pojednostaviti aktivnosti ovisno o početnoj razini polaznika. Posebno su vrijedne preporuke o radu u malim skupinama, organiziranju susreta tijekom dana, korištenju praktičnih vježbi, izbjegavanju preopterećenja i kretanju od aktivnosti prema objašnjenju.</p> <p>Modul o produkciji videozapisa može se koristiti selektivno s polaznicima koji imaju više samopouzdanja, ali za početnike može biti prezahtjevan ako se dodatno ne pojednostavi. Glavno je ograničenje to što su neki primjeri vezani uz ranije platformske ekosustave i razdoblje prije aktualnog razvoja umjetne inteligencije, pa će biti potrebno ažuriranje za današnje medijsko okruženje.</p>
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE i jedan je od konceptualno najbližih primjera u dosadašnjoj zbirci. Izravno se usklađuje s prioritetima projekta SMART AGE koji se odnose na dezinformacije, kritičko mišljenje, digitalnu uključenost, pismenost za društvene mreže, privatnost i pedagogiju posebno prilagođenu starijim osobama.</p> <p>Njegova je najveća vrijednost u načinu na koji povezuje sadržaj, model provedbe i pripremu edukatora. SMART AGE se na taj pristup može snažno osloniti, uz proširenje modela na novije izazove koji su u međuvremenu postali posebno važni, osobito sadržaje generirane umjetnom inteligencijom, <i>deepfake</i> sadržaje, algoritamski utjecaj i suvremene ekosustave internetskih prijevara.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	<p>https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2021-1-</p>

		SI01-KA220-ADU-000033515
	Pristup / projekt / više informacija link	https://www.safeseniors.eu/

Primjer 14: DIGITELD materijali modula za dezinformacije

Prvi naslovni slajd prezentacije

	Naziv resursa	Materijali modula za dezinformacije DIGITELD
	Opis resursa	Modularni skup nastavnih materijala o dezinformacijama koji obuhvaća definicije, mehanizme širenja, psihosocijalnu ranjivost, strategije pretraživanja, provjeru činjenica, obrnuto pretraživanje slika i ulogu novinarstva. Osobito je snažan kao strukturirani model za postupno obrazovanje o dezinformacijama.
	Projekt (ako je primjenjivo)	The DIGITalization of ELDerly
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Fondation Privée pour la Promotion de la Profession de Journaliste; Università Degli Studi di Macerata
	Godina izlaska / ažuriranja	2024
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-

	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori 65+
	Formati	PPT
	Dostupno na jezicima	Engleski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Skup modula povezuje modularno obrazovanje iz medijske pismenosti, učenje utemeljeno na pojmovima, kritičku refleksiju, praktičnu edukaciju za provjeru informacija i vođeno analitičko učenje. Njegova je snažna značajka slijed učenja. Polaznici najprije razjašnjavaju pojmove kao što su misinformacije i dezinformacije, zatim istražuju kako funkcioniraju dezinformacijski ekosustavi, potom analiziraju psihosocijalne mehanizme poput konfirmacijske pristranosti i kognitivne disonance, a na kraju uče praktične protustrategije kao što su optimizacija pretraživanja, lateralno čitanje, provjera činjenica i obrnuto pretraživanje slika.</p> <p>Jedinica o novinarstvu dodaje važnu normativnu dimenziju jer objašnjava neovisnost, točnost i razliku između činjenice i mišljenja.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Polaznici mogu razviti sposobnost razlikovanja misinformacija od dezinformacija, razumjeti zašto se lažne informacije šire, prepoznati algoritamsko pojačavanje, <i>botove</i> i <i>astroturfing</i> te uočiti psihološke čimbenike koji ljude čine ranjivima na lažne tvrdnje. Mogu steći i konkretne vještine provjere informacija, uključujući korištenje Booleovih operatora, filtara prema datumu, pretraživanja po mrežnim sjedištima i vrstama datoteka, suzdržavanje od brzog <i>klikanja</i>, lateralno čitanje i obrnuto pretraživanje slika.</p> <p>Uz to stječu jasnije razumijevanje važnosti profesionalnog novinarstva, uključujući provjeru informacija, ispravke te razlikovanje činjenica od komentara.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	<p>Učinkovit je jer povezuje teoriju, psihologiju i praktične vještine, umjesto da medijsku pismenost predstavi kao jednostavan kontrolni popis. Resurs ne objašnjava samo kako provjeriti informacije, nego i zašto ljudi povjeruju neistinitim tvrdnjama te kako digitalni sustavi pojačavaju manipulaciju. Time polaznicima pruža cjelovitije razumijevanje problema. Još je jedna prednost to što su praktične vještine koje se poučavaju konkretne i prenosive. Filtri pretraživanja, suzdržavanje od brzog <i>klikanja</i>, lateralno čitanje i obrnuto pretraživanje slika</p>

		<p>realistične su metode koje polaznici mogu odmah primijeniti u svakodnevnom životu.</p> <p>Uključivanje načela novinarstva također je važno jer polaznicima daje kriterije za prepoznavanje pouzdanih informacijskih okruženja.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za starije polaznike ovaj resurs treba pažljivo prilagoditi i provoditi sporijim tempom. Najsnažnije jedinice za izravnu uporabu vjerojatno su uvodni pojmovi, psihologija vjerovanja, vještine pretraživanja i filtriranja, provjera činjenica, obrnuto pretraživanje slika te dijelovi o novinarskoj točnosti i razlikovanju činjenica od mišljenja.</p> <p>Apstraktnije teme, poput <i>astroturfinga</i> ili algoritamskog pojačavanja sadržaja, možda će trebati pojednostaviti i povezati s primjerima iz stvarnog života. Edukatori bi trebali izbjegavati preopterećivanje polaznika prevelikim brojem pojmova u jednom susretu te umjesto toga krenuti od poznatih primjera, poput sumnjivih objava na Facebooku, prosljeđenih poruka ili obmanjujućih slika.</p> <p>Demonstracije uživo posebno su važne za lateralno čitanje, filtre prema datumu i obrnuto pretraživanje slika. Korisni bi bili i tiskani vodiči s uputama korak po korak. Dio terminologije treba pojednostaviti, a primjere ažurirati, osobito u vezi sa slikama generiranim umjetnom inteligencijom, <i>deepfake</i> sadržajima i suvremenim praksama digitalnih platformi.</p> <p>Glavno ograničenje ovog resursa za SMART AGE jest to što nije izričito usmjeren na starije osobe, pa su neke jedinice preguste ili previše apstraktne za izravan prijenos bez prilagodbe.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE jer u koherentnoj strukturi obuhvaća nekoliko ključnih prioriteta kurikulumu: definicije misinformacija i dezinformacija, mehanizme njihova širenja, psihosocijalnu ranjivost, praktične strategije provjere informacija i ulogu pouzdanog novinarstva.</p> <p>Posebno je vrijedan kao primjer oblikovanja modula jer pokazuje kako se kurikulum može kretati od osvješćivanja prema analizi, a zatim prema praktičnom djelovanju. SMART AGE se na taj model može učinkovito nadovezati, uz prilagodbu starijim polaznicima kroz jednostavniji jezik, sporiji tempo rada, snažniju podršku pristupačnosti te potpunije uključivanje sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom, prijevara i svakodnevnih scenarija</p>

		relevantnih starijim osobama.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2023-2-BE01-KA210-ADU-000185186
	Pristup / projekt / više informacija link	https://www.fppj-sbbj.be/en/general-7

Primjer 15: BonJour platforma za učenje

Početna stranica

	Naziv resursa	BonJour platforma za učenje
	Opis resursa	Online put učenja u pet modula koji vodi od osnovne uporabe digitalnih tehnologija prema kibernetičkoj sigurnosti, analizi misinformacija, provjeri činjenica i stvaranju sadržaja. Koristan je kao primjer postupne izgradnje operativnih, kritičkih i kreativnih digitalnih kompetencija u MOOC formatu.
	Projekt (ako je primjenjivo)	BonJour! Enhancing the Critical Media Literacy of the Elderly through Digital Education and Journalism
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	EduVita APS; Associação My Madeira Island; Europäische Bildungsinitiative; Fundacja Pro Scientia Publica; Międzynarodowa Fundacja Rozwoju Edukacji Dorosłych; nazilli hayat boyu ogrenme derneği
	Godina izlaska / ažuriranja	2026
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-

	Ciljna skupina (ili skupine)	Odrasli 55+
	Formati	MOOC
	Dostupno na jezicima	Engleski, njemački, talijanski, poljski, turski, portugalski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja Područje 3: Kreiranje digitalnog sadržaja
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	MOOC povezuje postupno modularno učenje, samostalno online učenje vlastitim tempom, praktično usmjereno obrazovanje odraslih, vođeni razvoj digitalne pismenosti i primijenjenu medijsku pismenost. Njegova je pedagoška snaga u slijedu učenja. Modul 1 gradi osnovno samopouzdanje u korištenju uređaja, preglednika, pretraživanja i e-pošte. Modul 2 nadovezuje se na to uvođenjem kibernetičke sigurnosti i navika zaštite. Modul 3 produbljuje analitičke vještine povezane s medijskom pismenošću, razlikovanjem činjenica od mišljenja, manipulacijom i provjerom činjenica. Modul 4 vodi prema aktivnom stvaranju sadržaja kroz novinarstvo i pripovijedanje. Takva postupna struktura smanjuje preopterećenje i podupire postupnu izgradnju kompetencija.
	Ključni ishodi učenja	Polaznici mogu razviti sposobnost sigurnijeg korištenja računala i internetskih preglednika, komuniciranja putem e-pošte i drugih alata, učinkovitijeg pretraživanja, procjene vjerodostojnosti mrežnih stranica te prepoznavanja lažnih vijesti i obmanjujućeg sadržaja. Mogu usvojiti i sigurnije obrasce ponašanja na internetu kroz upravljanje lozinkama, osviještenost o <i>phishingu</i> , zaštitu od zlonamjernog softvera i prepoznavanje sumnjivih mrežnih stranica. U modulima medijske pismenosti polaznici jačaju sposobnost prepoznavanja pristranosti, razlikovanja činjenica od mišljenja, uočavanja manipulativnog sadržaja, korištenja alata za provjeru činjenica i obrnutog pretraživanja slika te razumijevanja uloge novinarstva. U kreativnom modulu upoznaju se s osnovnim načelima novinarstva, pripovijedanja, odgovornog objavljivanja na društvenim mrežama te jednostavnom uporabom vizualnih i umjetnom inteligencijom podržanih alata za stvaranje sadržaja.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer povezuje nekoliko razina koje su u

		<p>obrazovanju odraslih često fragmentirane. Ne poučava samo osnovne IKT vještine, niti samo medijsku pismenost, niti samo sigurnost. Umjesto toga, objedinjuje ih u postupnom slijedu koji vodi od pristupa digitalnim alatima, preko analize sadržaja, do aktivnog sudjelovanja.</p> <p>Još je jedan razlog njegove učinkovitosti tematska relevantnost. Primjeri su bliski svakodnevnom digitalnom životu: e-pošta, tražilice, online komunikacija, sumnjive poveznice, lažne vijesti, vizualna provjera, novinarstvo, objavljivanje na društvenim mrežama i pripovijedanje.</p> <p>Jedinica o genealogiji također je vrijedna jer digitalno učenje povezuje s osobnim značenjem i motivacijom, što može biti osobito učinkovito kod starijih polaznika.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za starije polaznike ovaj MOOC treba koristiti uz selektivnu facilitaciju, umjesto da se pretpostavi kako će ga svi moći završiti potpuno samostalno.</p> <p>Najsnažnije početne točke vjerojatno su Modul 1 o osnovnom korištenju digitalnih alata, Modul 2 o sigurnosti i praktični dijelovi Modula 3 o misinformacijama, razlikovanju činjenica od mišljenja i provjeri činjenica.</p> <p>Edukatori bi trebali pojednostaviti navigaciju, osigurati tiskane upute korak po korak, ključne postupke demonstrirati uživo i omogućiti dovoljno ponavljanja. Pojedine cjeline o stvaranju sadržaja iz Modula 4 mogu biti vrlo motivirajuće za skupine s više samopouzdanja, ali bi za početnike trebale ostati izborne.</p> <p>Korištenje alata umjetne inteligencije za izradu vizualnih sadržaja također treba uvoditi oprezno, uz pažnju prema pristupačnosti, jasnoći svrhe i etičkoj raspravi. Za potrebe projekta SMART AGE bilo bi korisno ojačati primjere relevantne starijim osobama, poput zdravstvenih tvrdnji, prijevera, prosljeđenih poruka i <i>deepfake</i> sadržaja.</p> <p>Glavno ograničenje ovog resursa za SMART AGE jest to što se put učenja čini širokim i potencijalno zahtjevnim za starije početnike s niskim digitalnim samopouzdanjem. Zato će biti potrebni pažljiva moderacija, pojednostavljenje i selektivno korištenje modula.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE jer modelira cjelovit put učenja: od digitalnog pristupa, preko kritičkog angažmana, do kreativnog sudjelovanja. Usko se usklađuje s prioritetima projekta SMART AGE koji se odnose na digitalnu</p>

		<p>autonomiju, sigurnost na internetu, misinformacije, procjenu izvora, medijsku pismenost i građanski usmjereni sudjelovanje u digitalnim okruženjima. Posebno je koristan kao primjer arhitekture MOOC-a jer pokazuje kako se moduli mogu postupno rasporediti te kako se operativne, kritičke i kreativne kompetencije mogu međusobno nadopunjavati i jačati.</p> <p>SMART AGE se na ovaj model može učinkovito nadovezati, uz jasniju prilagodbu starijim polaznicima kroz sporiji tempo rada, snažniji dizajn pristupačnosti, jasniju lokalizaciju te potpuniju obradu medija generiranih umjetnom inteligencijom i suvremenih obrazaca internetskih prijevara.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2023-1-IT02-KA220-ADU-000160320
	Pristup / projekt / više informacija link	https://www.bonjour-project.eu/

Primjer 16: SUM alat za medijsku pismenost starijih osoba

Naslovna stranica [🔗](#)

	Naziv resursa	SUM alat za medijsku pismenost starijih osoba
	Opis resursa	Alatnik utemeljen na radu u zajednici koji starijim osobama pomaže prepoznati misinformacije kroz vršnjačko učenje, metode osposobljavanja edukatora i praktične aktivnosti provjere informacija. Osobito je vrijedan zbog koncepta „kritičkog povjerenja” i zbog osnaživanja starijih osoba kao aktivnih polaznika i lokalnih facilitatora.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Seniors united against misinformation
	EU program / shema	Kreativna Europa
	Autor(i) / organizacija	Transitions; Mediawijs; VVBAD (Flemish Association for Library, Archive & Documentation); Verificat; Federaci3n de Sindicatos de Periodistas (FeSP); No Control; University of Lapland; Lepida
	Godina izlaska / ažuriranja	2025

	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski, katalonski, finski, francuski, njemački, talijanski, španjolski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Priručnik povezuje vršnjačko učenje, metodologiju osposobljavanja edukatora, facilitaciju među starijim osobama, sukreaciju, neformalno obrazovanje odraslih i praktično usmjerenu edukaciju iz medijske pismenosti.</p> <p>Posebna je prednost to što je model SUM oblikovan kao postupni proces: razumijevanje sadržaja, izgradnja mreže volontera, osposobljavanje edukatora, facilitiranje vršnjačkih radionica i praćenje radi održivosti.</p> <p>Vodič također preporučuje konkretne participativne metode, kao što su metoda „razmisli – raspravi u paru – podijeli s grupom”, praktične vježbe provjere informacija, rasprava u malim skupinama, grupno rješavanje problema i selektivna uporaba <i>gamifikacije</i>.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Polaznici mogu razviti sposobnost prepoznavanja dvojbenih tvrdnji, razlikovanja činjenica od mišljenja, uočavanja kognitivnih pristranosti, razumijevanja razloga zbog kojih se misinformacije šire te korištenja prikladnih kanala za provjeru informacija.</p> <p>Prezentacije i vodič također naglašavaju praktična pitanja za provjeru sadržaja: tko stoji iza neke informacije, postoji li kvalitetnije izvještavanje o istoj temi i kakvi dokazi podupiru iznesene tvrdnje.</p> <p>Na široj razini, edukacijski paket nastoji izgraditi ono što naziva kritičkim povjerenjem: sposobnost da se informacijskim izvorima ne vjeruje ni slijepo ni cinično, nego na temelju stalne procjene i provjere. Kod starijih volontera edukacijski paket razvija i facilitacijske vještine te sposobnost provedbe radionica u vlastitim zajednicama.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer starije osobe ne promatra samo kao ranjive primatelje misinformacija, nego kao aktivne sudionike, pa čak i kao edukatore. To je njegova velika prednost. Umjesto pristupa koji se temelji na nedostacima, koristi pristup osnaživanja i vršnjačkog

		<p>učenja. Edukacijski paket učinkovit je i zato što povezuje jasno obrazloženje s praktičnim smjernicama za provedbu: zašto su starije osobe prioriteta skupina, kako radionice treba prilagoditi, kako uključiti volontere, koje su pedagoške metode prikladne i kako inicijative mogu ostati održive nakon početne edukacije. Još je jedna snažna značajka koncept kritičkog povjerenja, koji je uravnoteženiji od jednostavne poruke da treba sumnjati u sve. To je osobito korisno u medijskom okruženju u kojem pretjerani skepticizam može biti jednako štetan kao i slijepo povjerenje.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Ovaj je resurs najbolje koristiti i kao metodološki vodič i kao model provedbe u zajednici. Za SMART AGE najprenosiviji su elementi logika vršnjačkog učenja, put osposobljavanja edukatora, prilagođena praksa provjere utemeljena na metodi SIFT, sukreacija sa starijim osobama te detaljne provedbene smjernice o izboru prostora, pristupačnosti, radu u malim skupinama, jednostavnom jeziku i tiskanim materijalima. Metoda SIFT jednostavan je postupak za provjeru je li neka internetska tvrdnja, objava, slika, članak ili izvor pouzdan prije nego što ih prihvatimo ili podijelimo. Edukatori bi primjere trebali lokalizirati i ažurirati suvremenim slučajevima, osobito slikama generiranima umjetnom inteligencijom, <i>deepfake</i> sadržajima i novijim oblicima prijevara. Sam vodič naglašava važnost korištenja materinskog jezika, jednostavnog izražavanja, kombiniranja tiskanih i digitalnih materijala te prepoznavanja potrebe starijih osoba za društvenom interakcijom i izgradnjom samopouzdanja. To su posebno snažne značajke za prilagodbu u projektu SMART AGE. Glavno je ograničenje to što je edukacijski paket ponajprije usmjeren na misinformacije i metodologiju radionica. Zato bi ga u okviru projekta SMART AGE trebalo nadopuniti detaljnijim sadržajima o medijima generiranima umjetnom inteligencijom, suvremenoj dinamici digitalnih platformi i široj uporabi digitalnih usluga.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE i ubraja se među strateški najbliže primjere u cijeloj zbirci. Izravno se usklađuje s prioritetima projekta SMART AGE koji se odnose na misinformacije, procjenu izvora, sigurno sudjelovanje u digitalnim</p>

		<p>okruženjima, kritičko povjerenje i pedagogiju posebno prilagođenu starijim osobama. Njegov je najsnažniji doprinos to što nadilazi samu razinu sadržaja i nudi cjelovitu provedbenu arhitekturu: kako uključiti i osposobiti volontere, kako strukturirati radionice, kako razviti osjećaj vlasništva u zajednici i kako osigurati kontinuitet nakon početne provedbe.</p> <p>Za SMART AGE to je osobito korisno pri promišljanju pripreme edukatora, lokalnih multiplikatorskih modela i održivog doseg u zajednicama, uključujući ruralne kontekste. SMART AGE se na ovaj model može nadovezati, uz dodatno jačanje sadržaja o medijima generiranima umjetnom inteligencijom, slojeva pristupačnosti i čvršćeg usklađivanja s mikrokvalifikacijskom logikom utemeljenom na okviru DigComp.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	-
	Pristup / projekt / više informacija link	<p>https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/how-to-participate/org-details/999999999/project/101093394/program/43251814/details</p> <p>https://www.wearesum.eu/</p>

Primjer 17: DIGITOL alat

Naslovna stranica [🔗](#)

	Naziv resursa	DIGITOL alat
	Opis resursa	Međugeneracijski edukacijski paket koji povezuje mlađe facilitatore i starije odrasle osobe u obradi tema kao što su lažne vijesti, govor mržnje, stereotipi i odgovorno digitalno sudjelovanje. Objedinjuje suublikovanje, pripremu edukatora, kombinirano učenje i participativne aktivnosti iz područja medijske pismenosti.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Digital Inclusion for Older People - intergenerational synergies for the active participation in society - DIGITOL
	EU program / shema	Erasmus+
	Autor(i) / organizacija	Conorzio Comunita' Brianza Societa' Cooperativa Sociale - Impresa Sociale; 50 + Hellas astiki me kerdoskopikietairia; Age Platform Europe; Druzhestvo Znanie; Pro Arbeit - Kreis Offenbach (AOR)- Kommunales Jobcenter; Tree Agency OU
	Godina izlaska / ažuriranja	2022

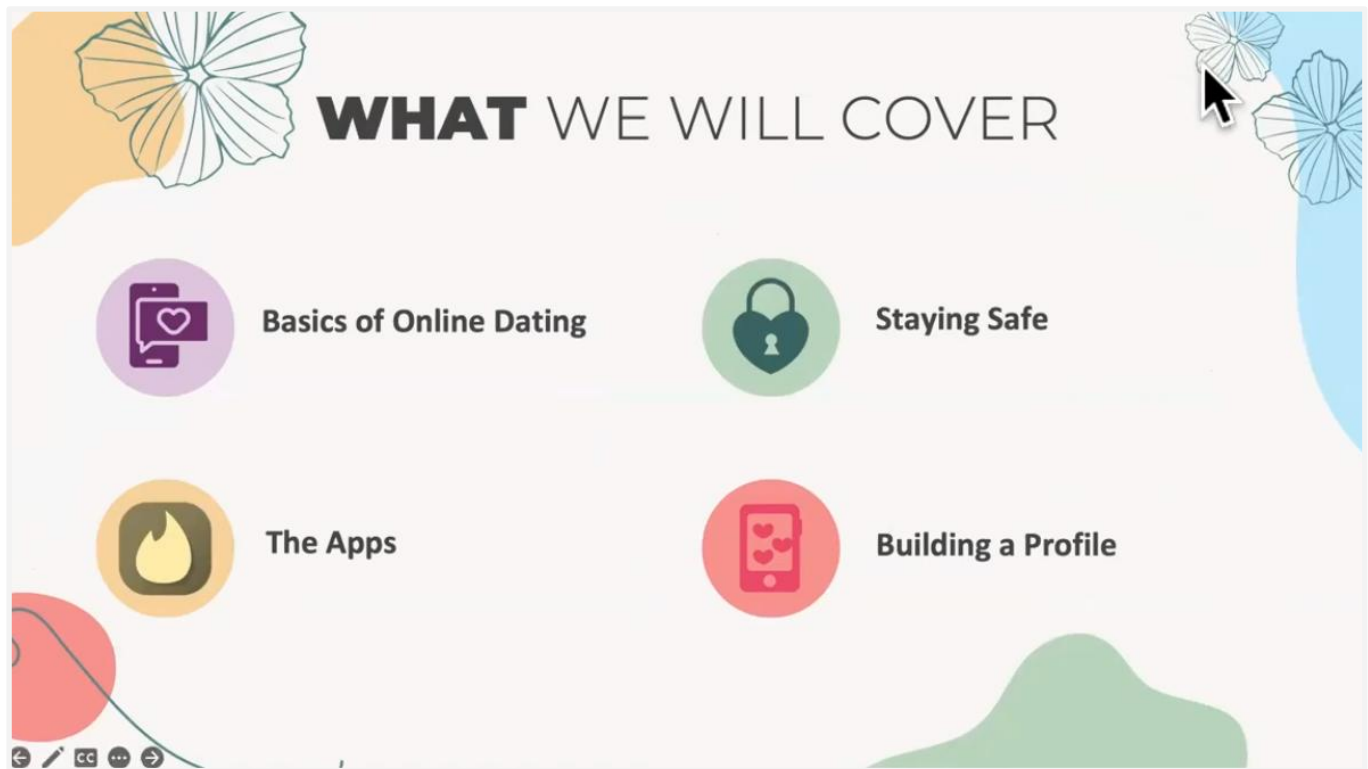
smartage.retzhof.at

	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Starije osobe
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	engleski; bugarski, njemački, talijanski, grčki
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Edukacijski paket povezuje međugeneracijsko učenje, metodologiju osposobljavanja edukatora, suoblikovanje, neformalno obrazovanje, kombinirano učenje i participativnu facilitaciju.</p> <p>Jedna od njegovih najjasnijih metodoloških prednosti jest strukturirani put provedbe: najprije se osposobljavaju mladi ambasadori, a zatim im se pruža podrška u suoblikovanju i provedbi aktivnosti jačanja kapaciteta sa starijim odraslim osobama.</p> <p>Edukacijski paket pokazuje i promišljeno kombiniranje različitih formata, uključujući module e-učenja, online susrete uživo, metode rasprave, ploče za razradu ideja, igranje uloga, simulacije, iskustveno učenje i probne edukacije.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Ovisno o načinu primjene modela, polaznici mogu razviti sposobnost prepoznavanja lažnih vijesti, razumijevanja misinformacija i dezinformacija, kritičkog promišljanja o govoru mržnje i stereotipima, pažljivije provjere informacija te odgovornijeg sudjelovanja u digitalnim okruženjima.</p> <p>Za facilitatore i mlade ambasadore model dodatno razvija vještine edukacije i moderiranja, međugeneracijske komunikacijske kompetencije te sposobnost oblikovanja aktivnosti učenja prilagođenih odraslim osobama starijima od 55 godina.</p> <p>Resurs ujedno podupire svijest o povezanosti lažnih vijesti, ljudskih prava, medijske pismenosti i društvenih pristranosti.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	<p>Učinkovit je jer starije odrasle osobe ne tretira kao pasivne primatelje ispravaka. Umjesto toga, gradi relacijski proces učenja u kojem mlađi i stariji sudionici uče jedni s drugima i jedni od drugih. Time model dobiva snažnu motivacijsku i društvenu dimenziju.</p> <p>Još je jedan razlog njegove učinkovitosti kombinirana struktura. Edukacijski paket opetovano pokazuje da je povezivanje online akademije sa susretima uživo</p>

		<p>pomoglo održati angažman, interakciju i kontinuitet, čak i u otežanim okolnostima.</p> <p>Također naglašava fleksibilnost, omogućujući timovima u pojedinim zemljama da teme, metode i rokove prilagode lokalnim uvjetima, umjesto da nameće jedan kruti format. To model čini prenosivijim.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za potrebe projekta SMART AGE ovaj je resurs najbolje koristiti i kao metodološki model i kao provedbeni okvir. Najsnažniji prenosivi elementi jesu međugeneracijski dijalog, suoblikovanje, učenje u kombiniranom formatu i praktična priprema facilitatora prije rada sa starijim osobama.</p> <p>Pri prilagodbi za starije polaznike edukatori bi trebali pojednostaviti jezik, smanjiti broj tema po susretu i koristiti primjere koji su neposredno prepoznatljivi, poput obmanjujućih objava na Facebooku, sumnjivih proslijeđenih poruka, manipuliranih slika ili emocionalno nabijenih naslova.</p> <p>Sam edukacijski paket sugerira da je interakcija uživo važna za povjerenje i angažman, pa bi i u digitalnom tečaju trebalo zadržati neki oblik sinkrone rasprave ili podržanog grupnog rada. Također bi bilo preporučljivo ažurirati primjere misinformacija novijim slučajevima koji uključuju sadržaje generirane umjetnom inteligencijom, <i>deepfake</i> sadržaje i suvremene ekosustave internetskih prijevara.</p> <p>Glavno ograničenje ovog resursa za SMART AGE jest to što je temeljni provedbeni put izgrađen oko mladih ambasadora kao posrednika. Zato je potrebna prilagodba ako SMART AGE želi model usmjeren izravnije na edukatore odraslih ili starije vršnjačke facilitatore.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE jer nudi više od izdvojenih nastavnih materijala. Pruža cjelovitu logiku provedbe medijske pismenosti sa starijim odraslim osobama: uključivanje i pripremu facilitatora, izgradnju kapaciteta kroz modularni put učenja, stvaranje prilika za međugeneracijsku razmjenu te podršku učenju kroz kombinirane formate.</p> <p>To se dobro usklađuje s ciljevima projekta SMART AGE koji se odnose na misinformacije, kritičko sudjelovanje, digitalnu otpornost i učenje u zajednici. Njegov je najsnažniji doprinos stoga arhitektonski: pokazuje kako program može povezati sadržaj, metodologiju, facilitaciju i angažman sudionika. SMART AGE se na ovaj model može nadovezati</p>

		tako da ga učini izričnije usmjerenim na starije osobe, pristupačnijim i ažurnijim u odnosu na medije generirane umjetnom inteligencijom i suvremene obrasce manipulacije na internetu.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/612208-EPP-1-2019-1-IT-EPPKA3-IPI-SOC-IN
	Pristup / projekt / više informacija link	https://digitol.eu/

Primjer 18: Vodič za online upoznavanje za 2SLGBTQ+ starije osobe

Početni ekran webinara [🔗](#)

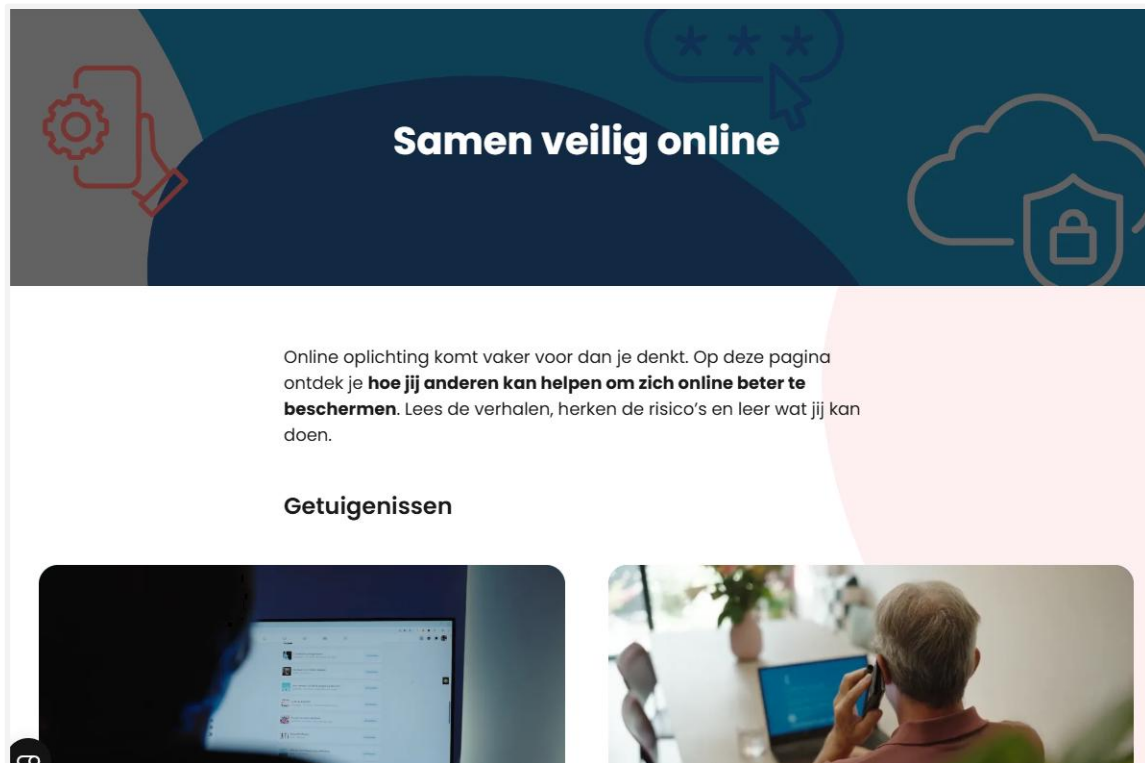
	Naziv resursa	Vodič za sigurno upoznavanje putem interneta za starije 2SLGBTQ+ osobe
	Opis resursa	Snimka webinara koja koristi upoznavanje putem interneta kao životni kontekst za poučavanje digitalne sigurnosti, privatnosti, prepoznavanja prijevara i informiranog korištenja platformi. Osobito je vrijedna kao uključiv i identitetski osjetljiv primjer načina na koji se digitalna otpornost može poučavati kroz smislene svakodnevne situacije.
	Projekt (ako je primjenjivo)	-
	EU program / shema	-
	Autor(i) / organizacija	Cyber-Seniors
	Godina izlaska / ažuriranja	2022
	Licenca / cijena	Besplatno
	Posebno priznanje / nagrada	-

	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	Video
	Dostupno na jezicima	Engleski
	Prikladnost za strojno prevođenje	srednje (titlovi)
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 4: Sigurnost Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost Područje 2: Komunikacija i suradnja
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Webinar povezuje praktične digitalne upute, učenje temeljeno na scenarijima, obrazovanje usmjereno na osvještavanje rizika, identitetski osjetljivu uključenost i poučavanje temeljeno na demonstraciji. Njegova je snažna značajka to što se kreće od objašnjenja prema primjeni: najprije uvodi vrste aplikacija za upoznavanje i njihove specifične kulture, zatim raspravlja o rizicima poput romantičnih prijevera, a potom uživo pokazuje kako se izrađuje profil za upoznavanje na jednoj platformi. Time učenje postaje konkretno i smanjuje se tjeskoba povezana s nepoznatim alatima.
	Ključni ishodi učenja	Polaznici mogu razviti sposobnost razumijevanja načina na koji funkcioniraju platforme za upoznavanje putem interneta, razlikovanja specifičnih kultura i ciljnih skupina različitih aplikacija, donošenja informiranijih odluka o tome koje platforme odgovaraju njihovim ciljevima te prepoznavanja znakova upozorenja povezanih s romantičnim prijeverama. Uče i praktične sigurnosne strategije, poput izbjegavanja pretjeranog dijeljenja osobnih podataka, provjere digitalnih tragova, traženja dodatnih informacija ili fotografija, korištenja obrnutog pretraživanja slika, jasnog postavljanja očekivanja te dogovaranja prvih susreta koji su sigurni, nenametljivi i bez pritiska. Za starije 2SLGBTQ+ osobe webinar posebno podupire samopouzdanije sudjelovanje u digitalnim društvenim prostorima koji odražavaju njihov identitet i potrebe.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer digitalnu pismenost poučava kroz stvaran i emocionalno značajan životni kontekst. Umjesto da sigurnost i kritičku procjenu prikazuje kao apstraktna pravila, smješta ih u situaciju koja je mnogim ljudima važna: traženje društva, povezanosti ili partnerskog odnosa. Još je jedan razlog njegove učinkovitosti specifičnost. Webinar ne govori samo o „starijim osobama” općenito, nego o starijim osobama unutar

		<p>2SLGBTQ+ zajednice, uvažavajući da digitalno sudjelovanje može uključivati i dobno uvjetovane i identitetski povezane aspekte.</p> <p>Usto je praktično usmjeren. Sadržaj uključuje usporedbu aplikacija, znakove upozorenja na prijekare, smjernice za izradu profila i konkretne savjete za sigurne susrete, što ga čini neposredno primjenjivim.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za potrebe projekta SMART AGE ovaj je primjer najbolje koristiti kao situacijsku studiju slučaja iz područja digitalne sigurnosti, a ne kao temeljni kurikulumski model za sve polaznike. Edukatori mogu prilagoditi pristup webinaru kako bi pokazali da je digitalna pismenost primjenjiva u osjetljivim svakodnevnim područjima kao što su odnosi, društvo, pripadnost zajednici i povjerenje.</p> <p>Najsnažniji prenosivi elementi jesu osviještenost o prijekarama, upravljanje privatnošću, usporedba platformi, procjena internetskih identiteta i emocionalno donošenje odluka na internetu. Ako se koristi sa skupinama starijih osoba, facilitacija treba biti poštovana, neosuđujuća i izborna, jer je upoznavanje osobna tema i neće svi sudionici željeti sudjelovati u takvoj raspravi. Nekim skupinama može biti korisnije usmjeriti se samo na elemente sigurnosti i prevencije prijekara.</p> <p>Identitetski osjetljivo uokvirivanje posebno je važno i treba ga zadržati ondje gdje je relevantno.</p> <p>Glavno ograničenje ovog resursa za SMART AGE jest to što je tematski specifičan i uži od općeg kurikuluma medijske pismenosti. Zato ga je najbolje koristiti kao specijaliziranu studiju slučaja ili dopunski primjer, a ne kao središnji kurikulumski okvir.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Ovaj je resurs relevantan za SMART AGE jer pokazuje kako se digitalna otpornost može ugraditi u konkretne životne situacije, umjesto da se poučava samo kroz općenite primjere. Posebno pridonosi modulima o sigurnosti na internetu, kritičkom povjerenju, prijekarama, privatnosti i procjeni internetskih identiteta.</p> <p>Također pokazuje važnost uključivosti: stariji polaznici nisu homogena skupina, a nekima je potrebno digitalno obrazovanje koje odražava njihove društvene stvarnosti, identitete i potrebe za odnosima.</p> <p>U okviru projekta SMART AGE ovaj je primjer posebno koristan jer pokazuje kako medijska i digitalna pismenost mogu poduprijeti samostalnost,</p>

		dostojanstvo, društveno sudjelovanje i sigurnije uključivanje u online prostore.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	-
	Pristup / projekt / više informacija link	https://cyberseniors.org/ https://youtu.be/tHwyfV4CIUI

Primjer 19: Samen veilig online

Snimka zaslona početne stranice [🔗](#)

	Naziv resursa	Sigurno online zajedno
	Opis resursa	Riječ je o javnom obrazovnom središtu usmjerenom na prevenciju internetskih prijevara. Objedinjuje dramatizirana svjedočanstva iz stvarnog života, praktične informativne članke, opsežan odjeljak s često postavljanim pitanjima o lozinkama, dvofaktorskoj autentifikaciji, sigurnim mrežnim stranicama, sumnjivim poveznicama i pozivima te letke za preuzimanje koje organizacije mogu besplatno naručiti i u tiskanom obliku.
	Projekt (ako je primjenjivo)	-
	EU program / shema	-
	Autor(i) / organizacija	DNS Belgium, CAW, Digital Aging, Febelfin, the Belgian Federal Police, Mediawijs, and Safeonweb.
	Godina izlaska / ažuriranja	-
	Licenca / cijena	Besplatno
	Posebno priznanje / nagrada	-

	Ciljna skupina (ili skupine)	Šira javnost, fokus na starije građane
	Formati	Svjedočanstva, letci, vodiči korak po korak, razni drugi
	Dostupno na jezicima	Nizozemski, francuski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 4 – Sigurnost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Dominantan je pristup učenje na temelju slučajeva i narativa. Platforma koristi dramatizirane istinite priče o romantičnim prijevarama, lažnoj Microsoftovoj korisničkoj podršci i sličnim oblicima prijevara kako bi znakove upozorenja prikazala u emocionalno uvjerljivim situacijama.</p> <p>Primjenjuje i andragoški pristup posredovan podrškom: rodbina, susjedi i prijatelji prikazani su kao „digitalni mentori” ili „digitalni pomagači”, a ne samo kao pasivni promatrači.</p> <p>Stil poučavanja postupno je vođen i koristi jednostavan jezik. Temelji se na kratkim koracima, primjerima, kontrolnim popisima, predlošcima razgovora i analogijama, umjesto na apstraktnoj teoriji.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Ključni su ishodi praktični i prenosivi. Korisnici uče prepoznavati znakove prijave, kao što su hitnost, emocionalni pritisak, sumnjivi pošiljatelji, lažne domene i zahtjevi za osobnim podacima ili novcem; koristiti snažnije lozinke i dvofaktorsku autentifikaciju; štiti privatnost; primjenjivati sigurnije navike plaćanja; te brzo reagirati nakon klika na sumnjivu poveznicu, telefonskog poziva ili prijekarne uplate. Resurs također poučava kako otvoriti neosuđujući razgovor s osobom koja bi mogla biti ranjiva ili je već pogođena prijevarom.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	<p>Učinkovit je jer polazi od prepoznatljivih ljudskih situacija, a ne od apstraktnog jezika kibernetičke sigurnosti. Smanjuje osjećaj srama normaliziranjem podrške i osobama koje pomažu nudi konkretne formulacije koje mogu upotrijebiti u razgovoru.</p> <p>Materijali opetovano preporučuju jednostavan jezik, izbjegavanje stručnog žargona, kretanje od malih koraka, obilježavanje napretka i dogovaranje konkretnih „dobrih sporazuma” o sigurnijem ponašanju na internetu.</p> <p>Tiskana komponenta dodatno jača pamćenje i doseg materijala: jedan letak korisnicima izričito preporučuje da ga objese na hladnjak kako bi im sedam provjera stalno bilo vidljivo.</p>

	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	<p>Za SMART AGE ovaj resurs najbolje funkcionira kao materijal uz podršku druge osobe, a ne samo kao sadržaj za samostalno učenje. Preporučljivo je koristiti jedno svjedočanstvo odjednom, a zatim odmah prijeći na kratku raspravu, jedan mali praktični korak, primjerice provjeru poruke ili uključivanje dvofaktorske autentifikacije, te kontrolni popis koji polaznici mogu ponijeti kući.</p> <p>Rječnik treba ostati netehnički, uz poznate analogije, pisane upute korak po korak i uvijek dostupne tiskane primjerke za sudionike kojima više odgovaraju podsjetnici izvan digitalnog okruženja. Također je vrijedno lokalizirati put oporavka nakon prijave, tako da svaka nacionalna verzija navodi vlastite pouzdane kontakte: banku, policiju i službene kanale za prijavu prijevera.</p>
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	<p>Relevantnost za SMART AGE visoka je u odnosu na klastere koji se bave osviještenošću o dezinformacijama i manipulaciji, digitalnom sigurnošću, privatnošću i dobrobiti te digitalnim sudjelovanjem kroz pouzdane mreže podrške.</p> <p>Resurs je osobito snažan u područjima <i>phishinga</i>, prepoznavanja prijevera, izgradnje povjerenja, podrške osobama koje pomažu starijim korisnicima te odgovora nakon incidenta.</p> <p>Njegovo izravno podudaranje s područjem sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom slabije je: pretraživanja pojma „AI” nisu pokazala izričita podudaranja na glavnoj stranici ni na dvjema pregledanim ključnim stranicama sa smjernicama. Zato bi SMART AGE ovaj resurs trebao nadopuniti namjenskim sadržajima o <i>deepfake</i> sadržajima, sintetičkim identitetima, prijevernim porukama generiranim umjetnom inteligencijom i algoritamskom pojačavanju sadržaja.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	<p>-</p>
	Pristup / projekt / više informacija link	<p>https://www.dnsbelgium.be/nl/samen-veilig-online</p>

Primjer 20: Digitalni Heroji 30++

DIGITALNI HEROJI 30+

Brezplačna izobraževanja o uporabi digitalnih orodij za odrasle.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DIGITALNO PREOBRAZBO

Sofinancira
Evropska unija

Projekt Digitalni heroji 30++ financirata Evropska unija in Republika Slovenija.

Izobraževanja za kolektive podjetij, vzgojno-

Biti digitalno pismen dedek in babica je kul!

Snimka zaslona početne stranice [🔗](#)

	Naziv resursa	Digitalni Heroji 30++ (Digitalni heroji 30++)
	Opis resursa	Ovaj je primjer najbolje klasificirati kao širok model digitalnog uključivanja i primijenjene medijske pismenosti, sa snažnim potencijalom prijenosa na rad sa starijim osobama, pod uvjetom da se prilagodi sporijem tempu rada, scenarijima relevantnima za starije polaznike, ponavljanju, vršnjačkoj podršci te jasnijem i izričitijem fokusu na misinformacije i sadržaje generirane umjetnom inteligencijom.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Digitalni Heroji 30++
	EU program / shema	Europska politika kohezije / ERDF-financirana nacionalna shema digitalne kompetencije (Slovenija, 2021.–2027.)
	Autor(i) / organizacija	CITILAB; EdUman; KIKstarter; KUD Lavina; Fundacija Sonda; Marko Lük s.p
	Godina izlaska / ažuriranja	2025
	Licenca / cijena	Besplatno
	Posebno priznanje / nagrada	-

	Ciljna skupina (ili skupine)	Odrasli
	Formati	Radionice
	Dostupno na jezicima	Slovenski
	Prikladnost za strojno prevođenje	-
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1 – Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Program koristi izrazito praktično usmjeren model obrazovanja odraslih. Njegov dizajn povezuje vođene upute korak po korak, praktične radionice, učenje usmjereno na rješavanje problema i prilagodbu potrebama polaznika na temelju povratnih informacija iz prethodnih provedbi.</p> <p>Radionice nisu oblikovane kao apstraktna „digitalna teorija”, nego su izgrađene oko stvarnih životnih zadataka, poput korištenja usluga e-uprave i e-zdravstva, sigurnog upravljanja društvenim mrežama, izrade mrežnog sadržaja ili učenja o tome kako ChatGPT može pomoći pri pisanju tekstova, izradi sažetaka, razvoju ideja i svakodnevnom radu. Pristup je osmišljen tako da bude pristupačan i ohrabrujući za polaznike. Za neke radionice nije potrebno prethodno znanje, a organizatori prema potrebi osiguravaju prijenosno računalo ili tablet.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Polaznici unapređuju sposobnost samostalnog funkcioniranja u digitalnom društvu. To uključuje korištenje javnih digitalnih usluga, snalaženje na internetskim platformama, učinkovitiju online komunikaciju, zaštitu osobnih podataka i rješavanje uobičajenih digitalnih problema.</p> <p>U naprednijim cjelinama polaznici uče i stvarati sadržaj, razumjeti kako algoritmi i analitika oblikuju vidljivost na društvenim mrežama te praktično i odgovornije koristiti alate umjetne inteligencije, poput ChatGPT-a.</p> <p>Ishodi učenja stoga nisu ograničeni na „korištenje uređaja”; oni obuhvaćaju digitalno samopouzdanje, informiranu prosudbu, sigurnije sudjelovanje i praktičnu primjenu digitalnih alata u svakodnevnom radu i životu.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	<p>Ova je praksa učinkovita jer povezuje širok doseg, pristupačnost i relevantnost. Geografski je rasprostranjena, besplatna i dostupna u više regija i lokalnih prostora, čime se smanjuju prepreke za sudjelovanje.</p> <p>Digitalne vještine izravno povezuje sa svakodnevnim potrebama odraslih: korištenjem javnih usluga, komunikacijom, radom, stvaranjem sadržaja i</p>

		<p>sigurnošću na internetu. Još je jedna prednost modularna širina programa: isti program može služiti početnicima kojima je potrebno osnovno digitalno samopouzdanje, ali i naprednijim polaznicima koji žele razvijati vještine vezane uz društvene mreže, mrežne stranice ili umjetnu inteligenciju.</p> <p>Naposljetku, čini se da program gradi povjerenje jednostavnim jezikom, praktičnim primjerima, korištenjem stvarnih alata i neposrednom primjenjivošću, umjesto formalnog ili pretjerano tehničkog pristupa poučavanju.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za prilagodbu usmjerenu na starije osobe najsnažnija je pouka zadržati lokalni, praktični i vođeni format. Slovenski model upućuje na nekoliko prenosivih dizajnerskih odluka: organizirati susrete u poznatim prostorima zajednice, ukloniti financijske prepreke, ne pretpostavljati prethodno znanje, omogućiti polaznicima da donesu vlastite uređaje, ali po potrebi osigurati opremu, te učenje organizirati oko konkretnih zadataka važnih u kasnijoj životnoj dobi, poput korištenja zdravstvenih portala, javne uprave, sigurne komunikacije, internetske kupnje i prevencije prijevara.</p> <p>Za SMART AGE bilo bi korisno otići korak dalje i dodati izričitiji rad na misinformacijama, manipuliranom sadržaju, slikama i tekstovima generiranim umjetnom inteligencijom, prepoznavanju prijevara i sporijem ritmu ponavljanja. Program već pruža dobru osnovu za takvu nadogradnju jer uključuje sigurnost, društvene mreže, praktično snalaženje u digitalnom okruženju i uvodno učenje o umjetnoj inteligenciji.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Digitalni heroji 30++ izrazito je relevantan za SMART AGE jer pokazuje kako program obrazovanja odraslih od javnog interesa može povezati digitalno uključivanje s funkcionalnom medijskom pismenošću. Nije riječ o inicijativi namijenjenoj isključivo starijim osobama, pa nije potpuno izravan model za osobe starije od 65 godina, ali jest snažan i prenosiv okvir. Njegova vrijednost za SMART AGE očituje se u četirima elementima. Prvo, izričito je mapiran prema okviru DigComp 2.2. Drugo, bavi se stvarnim oblicima digitalnog sudjelovanja, a ne apstraktnom računalnom obukom. Treće, već uključuje teme bliske prioritetima projekta SMART AGE, kao što su sigurnije ponašanje na internetu, korištenje platformi i novi alati umjetne inteligencije. Četvrto, pokazuje kako se neformalno obrazovanje može provoditi u</p>

		<p>većem opsegu, a da pritom ostane lokalno, pristupačno i usmjereno na polaznika. Za SMART AGE to ga čini korisnim referentnim modelom za oblikovanje kurikuluma, osobito u modulima koji se odnose na procjenu informacija na internetu, sigurnu komunikaciju, svakodnevne digitalne usluge, osviještenost o umjetnoj inteligenciji i izgradnju samopouzdanja starijih polaznika.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	-
	Pristup / projekt / više informacija link	https://kikstarter.si/projekt-digitalni-heroji-30/

Primjer 21: DigitaleSenior:innen

 digitaleSenior:innen
Angebote
Gütesiegel
Materialien
Glossar
Über uns
Kontakt

Digitale Teilhabe für alle!

Digitale Kompetenzen ermöglichen soziale Teilhabe, erhöhen die Selbständigkeit im Alter und fördern die Inklusion in der Gesellschaft.

Wir begleiten Bildungseinrichtungen und Trainer:innen bei der Planung und Umsetzung von Bildungsangeboten im Bereich der digitalen Senior:innenbildung.

Wir sind Ihr Team für digitale Inklusion!

Nehmen Sie [Kontakt](#) mit uns auf, um mehr über unsere Bildungsangebote und Materialien zu erfahren.

gestalten

auszeichnen

begleiten

kennenlernen

Snimka zaslona [🔗](#)

	Naziv resursa	DigitaleSenior:innen
	Opis resursa	Ovo nije samo pojedinačni obrazovni resurs, nego širi ekosustav digitalnog obrazovanja starijih osoba. Austrijska usluga, koju provodi ÖIAT, pruža podršku edukatorima, obrazovnim ustanovama i starijim polaznicima kroz obrazovne ponude, oznaku kvalitete, otvorenu knjižnicu materijala i pojmovnik. Na mrežnoj stranici navodi se da usluga od 2017. godine podupire organizacije te digitalne kompetencije pozicionira kao put prema društvenom sudjelovanju, samostalnosti i uključivanju u kasnijoj životnoj dobi.
	Projekt (ako je primjenjivo)	-
	EU program / shema	-
	Autor(i) / organizacija	Österreichisches Institut für angewandte Telekommunikation (ÖIAT)
	Godina izlaska / ažuriranja	-
	Licenca / cijena	Besplatno

	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	Web stranica + PPT + PDF
	Dostupno na jezicima	Njemački
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1 – Informacijska i podatkovna pismenost Područje 4 – Sigurnost Područje 5 – Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	Prevladavajući pristup temelji se na posredovanju edukatora, praktičnom radu i andragoškim načelima. Program za edukatore izričito uključuje metodiku i didaktiku, suradničko i kooperativno učenje, učenje s drugima i od drugih, isprobavanje scenarija, refleksiju o primijenjenim metodama, samostalno učenje i praktični projekt. Širi model jasno je usmjeren na pristupačnost i uključivanje. Radionice polaze od pitanja kako obrazovne ponude mogu bolje doprijeti do ciljane skupine, ostati dostupne i postupno poboljšavati kvalitetu. Materijali pritom uključuju i vodiče za prilagodbu pametnih telefona potrebama starijih korisnika te za oblikovanje pristupačnog okruženja za učenje.
	Ključni ishodi učenja	Glavni ishodi učenja funkcionalni su, prenosivi i usmjereni na izgradnju samopouzdanja. Od starijih osoba i edukatora koji im pružaju podršku očekuje se razvoj svakodnevnih digitalnih kompetencija, učinkovitije pretraživanje i procjena informacija, prepoznavanje lažnih vijesti i prijevara, razumijevanje osnovnih pojmova povezanih s umjetnom inteligencijom te sigurnije i samostalnije korištenje digitalnih usluga. Mrežna stranica taj okvir proširuje i na aktualne teme jer u pojmovniku izričito uključuje umjetnu inteligenciju, <i>deepfake</i> sadržaje, lažne vijesti, kritiku izvora i <i>botove</i> , dok je umjetna inteligencija navedena i kao jedna od tema nacionalnih radionica Digital Überall.
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer povezuje nekoliko razina koje su drugdje često razdvojene: pripremu edukatora, osiguravanje kvalitete, otvorene nastavne materijale i podršku namijenjenu samim polaznicima. Model oznake kvalitete temelji se na 84 kriterija koji obuhvaćaju učenje, poučavanje i organizaciju, dok su materijali javno dostupni za preuzimanje pod licencijom Creative Commons. Time se stvara sustav

		<p>koji se može ponovno koristiti, širiti i prilagođavati, umjesto skupa izdvojenih aktivnosti.</p> <p>Resurs je ujedno blizak stvarnim potrebama u kasnijoj životnoj dobi jer uključuje sadržaje o preprekama sudjelovanju, pristupačnom učenju, uključivom oblikovanju obrazovanja i stvarnim digitalnim praksama starijih osoba.</p>
	Savjeti za implementaciju kod starijih osoba	<p>Za potrebe projekta SMART AGE ovaj je primjer najbolje promatrati kao model provedbe, a ne samo kao repozitorij sadržaja. Treba krenuti od konkretnih svakodnevnih zadataka, zadržati kratka objašnjenja, koristiti jednostavan jezik i osigurati više prilika za vođeno uvježbavanje.</p> <p>Korisno je dodati tiskane materijale, mogućnosti prilagodbe pristupačnosti i poticajna pitanja za edukatore koja mogu otvoriti raspravu. Austrijski model također pokazuje da je kvaliteta važna na razini cijelog programa, pa bi provedba sa starijim osobama trebala uključivati jasne minimalne standarde za pristupačnost, tempo rada, izgradnju povjerenja i relevantnost sadržaja.</p>
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	<p>Njegova je relevantnost za SMART AGE vrlo visoka. Dobro se usklađuje jer obuhvaća digitalno uključivanje starijih osoba, pristupačno obrazovanje odraslih, sigurnost, procjenu informacija te sve izraženije i pojmove povezane s umjetnom inteligencijom. Posebno je koristan kao model pratećih struktura kurikuluma: pripreme edukatora, prilagodljivih materijala, pojmovničke podrške za razumijevanje ključnih koncepata i osiguravanja kvalitete.</p> <p>Za specifičan fokus projekta SMART AGE na misinformacije i sadržaje generirane umjetnom inteligencijom ovaj je primjer snažan jer izričito uključuje umjetnu inteligenciju, <i>deepfake</i> sadržaje, lažne vijesti, kritiku izvora i nacionalne radionice o umjetnoj inteligenciji.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	-
	Pristup / projekt / više informacija link	https://digitaleseniorinnen.at/

Primjer 22: Vodič za srebrne surfere

Naslovna stranica [🔗](#)

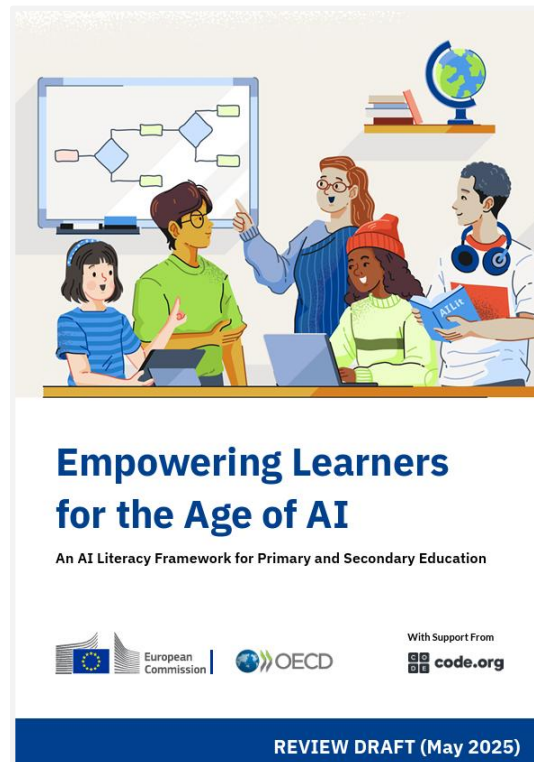
	Naziv resursa	Vodič za srebrne surfere (Silver Surfer Guide)
	Opis resursa	Priručnik napisan izravno za starije osobe, koji pristupačnim jezikom objašnjava internet, društvene mreže, dezinformacije, prijevare, <i>trolanje</i> , manipulirane slike, <i>deepfake</i> sadržaje i odgovorno dijeljenje informacija. Uključuje i vježbe te zadatke za radionice, zbog čega je koristan i za samostalno učenje i za vođeni rad u skupini.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Medijska pismenost
	EU program / shema	-
	Autor(i) / organizacija	Agencija za elektroničke medije
	Godina izlaska / ažuriranja	2022
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Hrvatski

	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Priručnik povezuje medijsku pismenost usmjerenu na starije osobe, objašnjenja pisana jednostavnim jezikom, vođenu kritičku refleksiju, učenje kroz praktične aktivnosti i mogućnost uporabe u facilitiranim radionicama.</p> <p>Njegova je važna prednost to što je napisan za same starije osobe, ali je istodobno oblikovan tako da ga facilitatori mogu koristiti u organiziranom obrazovnom radu. Struktura se kreće od objašnjenja prema praktičnim smjernicama, a zatim prema vježbama. Završni dio uključuje kvizove, analizu članaka, usporedbu <i>clickbait</i> naslova, refleksiju potaknutu filmskim sadržajem, analizu prijevvara, simulaciju <i>trolanja</i>, aktivnosti o <i>deepfake</i> sadržajima i manipulaciji slikama te zadatke za prepoznavanje satire. Time priručnik nadilazi razinu informativne brošure i postaje upotrebljiv nastavni alat. Već sam sadržaj priručnika jasno pokazuje takav slijed jer završava cjelinom „Vježbe i zadaci” te nizom konkretnih aktivnosti za radioničku provedbu.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Polaznici mogu razviti jasnije razumijevanje toga što su mediji, po čemu se razlikuju tradicionalni i novi mediji, kako funkcioniraju društvene mreže i komunikacijske aplikacije te kako algoritmi utječu na sadržaje koje ljudi vide na internetu.</p> <p>Također mogu naučiti prepoznavati obmanjujuće internetsko oglašavanje, internetske trollove, dezinformacije, lažne vijesti, manipulirane fotografije i videozapise, <i>deepfake</i> sadržaje te satirične sadržaje koji se mogu pogrešno protumačiti kao stvarne vijesti.</p> <p>Vodič starijim osobama pomaže i u tome da zastanu prije dijeljenja informacija, procijene je li neki izvor pouzdan te primijene jednostavna pitanja za procjenu informacija i vlastitog ponašanja na internetu. Osim toga, praktične vježbe podupiru prijenos znanja iz teorije u djelovanje.</p> <p>Priručnik starije osobe izričito prepoznaje kao važnu ciljnu skupinu jer se stariji korisnici često snažno oslanjaju na online vijesti, a misinformacije mogu češće dijeliti zbog slabijeg poznavanja načina na koji digitalne platforme funkcioniraju.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer je snažno prilagođen stvarnosti starijih polaznika. Uvod jasno objašnjava da su

		<p>starije osobe odrastale u medijskom okruženju u kojem je obično bilo jasnije tko proizvodi informacije, dok današnje digitalno okruženje zahtijeva drukčije navike i veću razinu opreza. Takvo je uokvirivanje primjereno jer uvažava prethodno iskustvo starijih osoba, a istodobno pokazuje zašto je potrebno novo učenje.</p> <p>Još je jedan razlog njegove učinkovitosti praktična relevantnost. Priručnik obrađuje konkretne situacije s kojima se starije osobe mogu susresti: korištenje Facebooka, aplikacije za razmjenu poruka, internetske prijave, lažne medicinske ili financijske oglase, <i>trolanje</i>, obmanjujuće naslove, manipulirane slike i satirične sadržaje.</p> <p>Uključuje i kratak pojmovnik novijih medijskih izraza, što smanjuje osjećaj nesigurnosti pred nepoznatom terminologijom. Naposljetku, učinkovit je jer povezuje objašnjenja s gotovim aktivnostima. Vježbe analize članaka, prepoznavanja lažnih oglasa, rasprave o <i>trolanju</i> i rada s manipuliranim slikama osobito su korisne za grupno učenje.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Ovaj se resurs može koristiti i kao priručnik namijenjen polaznicima i kao materijal za facilitatore. Za potrebe projekta SMART AGE prednost bi trebalo dati cjelinama koje obrađuju prijave i obmanjujuće oglase, dezinformacije i lažne vijesti, manipulirane slike i videozapise, korištenje društvenih mreža, vjerodostojnost izvora te praktična pitanja iz metode „pet pitanja” za objavljivanje i provjeru sadržaja na internetu.</p> <p>Priručnik je već dobro prilagođen starijim osobama, ali će njegova provedba biti učinkovitija uz raspravu u malim skupinama, ponavljanje i lokalne primjere. Budući da je vodič iz 2022. godine, edukatori bi trebali ažurirati pojedine reference, osobito ondje gdje su se promijenili platformski ekosustavi ili primjeri povezani s umjetnom inteligencijom.</p> <p>Dio o <i>deepfake</i> sadržajima koristan je, ali bi ga u projektu SMART AGE vjerojatno trebalo proširiti suvremenijim primjerima slika, zvuka i videozapisa generiranih umjetnom inteligencijom. Vježbe su jedan od najsnažnijih dijelova priručnika i svakako ih treba zadržati. Posebno su prenosive aktivnosti analize lažnih oglasa, usporedbe <i>clickbait</i> naslova, simulacije <i>trolanja</i> i prepoznavanja satire.</p> <p>Glavno je ograničenje to što je priručnik nastao prije najnovijeg vala generativnih AI medija i novijih promjena na digitalnim platformama, pa bi pojedine</p>

		primjere i smjernice za provjeru informacija trebalo ažurirati.
	Relevantnost za SMART AGE kurikulum	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE i ubraja se među najsnažnije primjere u cijeloj zbirci. Izravno se usklađuje s prioritetima projekta SMART AGE koji se odnose na misinformacije, kritičku medijsku pismenost, razumijevanje društvenih mreža, sigurnije sudjelovanje na internetu i oblikovanje učenja prilagođeno starijim osobama. Posebno je koristan jer u jednom resursu povezuje tri elementa: sadržaj prilagođen starijim osobama, praktične savjete za svakodnevni digitalni život i strukturirane vježbe koje se mogu koristiti u facilitiranom učenju.</p> <p>Vrijedan je i u hrvatskom i regionalnom kontekstu jer pokazuje kako se obrazovanje starijih osoba u području medijske pismenosti može razvijati u jezično i kulturno bliskom okruženju.</p> <p>Za SMART AGE ovaj je priručnik osobito relevantan i kao sadržajni model i kao model obrazovnog formata. SMART AGE se na njega može nadovezati ažuriranjem aktualnih primjera, jačanjem elemenata AI pismenosti te čvršćim povezivanjem s okvirom DigComp i mikrokvalifikacijskom logikom.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	-
	Pristup / projekt / više informacija link	https://www.medijskapismenost.hr/prirucnik-o-internetu-i-drustvenim-mrezama-za-osobe-trece-zivotne-dobi/

Primjer 23: AILit okvir

Naslovna stranica [🔗](#)

	Naziv resursa	AILit okvir
	Opis resursa	Suvremeni okvir AI pismenosti koji polaznicima pomaže razumjeti kako umjetna inteligencija funkcionira, kako treba procjenjivati sadržaje generirane umjetnom inteligencijom te kako se AI alati mogu koristiti odgovorno i etički. Posebno je relevantan kao strateška referenca za uključivanje osviještenosti o umjetnoj inteligenciji u obrazovanje iz područja medijske i digitalne pismenosti.
	Projekt (ako je primjenjivo)	-
	EU program / shema	-
	Autor(i) / organizacija	Europska komisija (EZ) i Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD)
	Godina izlaska / ažuriranja	2025
	Licenca / cijena	Otvoreni obrazovni resursi
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Javni

	Formati	PDF
	Dostupno na jezicima	Engleski + svi jezici EU
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1: Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Okvir povezuje kompetencijski pristup učenju, interdisciplinarnu pismenost, etičku refleksiju, učenje temeljeno na scenarijima i primijenjeno kritičko mišljenje.</p> <p>Jedna od njegovih najsnažnijih značajki jest sama struktura. AI pismenost organizira u četiri područja: rad s umjetnom inteligencijom, stvaranje uz pomoć umjetne inteligencije, upravljanje uporabom umjetne inteligencije i oblikovanje sustava umjetne inteligencije.</p> <p>Unutar tih područja povezuje znanja, vještine i stavove, umjesto da AI pismenost svodi samo na tehničko razumijevanje. Zbog toga je osobito koristan kao konceptualni model za oblikovanje kurikulumu.</p> <p>Okvir je ujedno snažno usmjeren na polaznika i utemeljen na scenarijima iz stvarnog života, uključujući procjenu rezultata koje AI proizvodi, prepoznavanje utjecaja umjetne inteligencije, odgovorno prepuštanje zadataka AI alatima te promišljanje o društvenim i okolišnim posljedicama njihove uporabe.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Od polaznika se očekuje da razumiju kako AI sustavi proizvode rezultate obradom podataka, prepoznavanjem obrazaca i probabilističkim zaključivanjem, a ne stvarnim razumijevanjem značenja.</p> <p>Uče i da umjetna inteligencija odražava ljudske odluke, podatke na kojima je trenirana i pristranosti koje ti podaci mogu sadržavati; da može proizvesti uvjerljiv, ali netočan ili nepravedan sadržaj; te da njezina uporaba ima etičke, društvene i okolišne posljedice.</p> <p>Na razini kompetencija, okvir razvija sposobnost prepoznavanja prisutnosti umjetne inteligencije, procjene treba li AI rezultat prihvatiti, doraditi ili odbaciti, razumijevanja načina na koji AI može pojačati društvene pristranosti, odlučivanja kada je uporaba AI alata primjerena, davanja jasnih uputa AI sustavima, kritičke i kreativne suradnje s umjetnom inteligencijom te transparentnog komuniciranja o njezinoj uporabi.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovit je jer izbjegava dvije česte slabosti. Prvo,

		<p>AI pismenost ne svodi na korištenje pojedinih alata. Drugo, ne ostaje na razini apstraktne etike. Umjesto toga, tehničke osnove, praktično odlučivanje i etičku refleksiju povezuje u koherentnu cjelinu.</p> <p>Još je jedan razlog njegove učinkovitosti trajnost. Okvir namjerno naglašava koncepte koji ostaju relevantni i kada se konkretni alati promijene, kao što su pristranost, prepoznavanje obrazaca, ljudski nadzor, transparentnost, autorstvo i odgovorna uporaba. To je posebno vrijedno za SMART AGE, gdje sadržaji previše vezani uz pojedine alate mogu brzo zastarjeti.</p> <p>Okvir je snažan i zato što AI pismenost povezuje s medijskom pismenošću. Izričito uključuje procjenu sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom, prepoznavanje misinformacija i <i>deepfake</i> sadržaja te propitivanje jesu li AI rezultati točni, pravedni i primjereni.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za potrebe projekta SMART AGE ovaj resurs treba koristiti kao konceptualni okvir više razine i kao potporu oblikovanju kurikulumu, a ne ga izravno prenositi u nastavu. Budući da je izvorno razvijen za osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, mnoge bi scenarije trebalo prilagoditi radu sa starijim polaznicima.</p> <p>Za starije osobe najrelevantniji su elementi iz područja rada s umjetnom inteligencijom i upravljanja uporabom umjetne inteligencije: prepoznavanje prisutnosti AI sustava u svakodnevnom životu, procjena rezultata koje AI proizvodi, razumijevanje pristranosti, odlučivanje o tome kada je uporaba AI alata primjerena te transparentno komuniciranje o pomoći dobivenoj od umjetne inteligencije.</p> <p>Apstraktniji i tehnički zahtjevniji dijelovi koji se odnose na oblikovanje AI sustava trebali bi se znatno pojednostaviti, osim u radu s polaznicima koji već imaju višu razinu digitalnog samopouzdanja.</p> <p>Edukatori bi okvir trebali prevesti u svakodnevne situacije relevantne starijim osobama, primjerice AI sažetke rezultata pretraživanja, lažne slike, savjete dobivene od <i>chatbotova</i>, sustave preporuka, sumnjive poruke, zdravstvene informacije i automatizirano odlučivanje u digitalnim uslugama. Jezik okvira konceptualno je snažan, ali mjestimice gust, pa bi ga za starije polaznike trebalo pojednostaviti, vizualizirati i povezati s praktičnim primjerima.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE</p>	<p>Ovaj je resurs izrazito relevantan za SMART AGE</p>

	kurikulum	<p>kao strateški referentni okvir. Posebno je koristan za jačanje AI dimenzije kurikulumu i za osiguravanje toga da se umjetna inteligencija u projektu SMART AGE ne tretira samo kao novi digitalni alat, nego kao šire informacijsko, društveno i etičko okruženje. Njegov je najsnažniji doprinos arhitektonski: nudi jasan način strukturiranja AI pismenosti oko prepoznavanja umjetne inteligencije, procjene njezinih rezultata, odgovorne uporabe i očuvanja ljudske prosudbe. To se vrlo dobro usklađuje s prioritetima projekta SMART AGE koji se odnose na medije generirane umjetnom inteligencijom, misinformacije, digitalnu autonomiju, kritičku prosudbu i sigurno sudjelovanje na internetu. Vrijedan je i zato što izričito povezuje AI pismenost s medijskom pismenošću, digitalnom pismenošću, etikom i dizajnerskim mišljenjem. Za SMART AGE okvir bi bio najkorisniji kao pozadinski model za planiranje kurikuluma, mapiranje ishoda i moguće proširenje ishoda učenja utemeljenih na okviru DigComp prema području umjetne inteligencije.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	-
	Pristup / projekt / više informacija link	https://ailiteracyframework.org/

Primjer 24: AI prilagođen dobi

Age-Friendly AI Home About Share Your Thoughts Events News Partner With Us Contact

Welcome to Age-Friendly AI

Ireland's National Artificial Intelligence Literacy Initiative for Older Adults

What is AI?
Artificial Intelligence, or AI, is when technology is

Everyone deserves to understand and participate in the digital world. Age-Friendly AI is a national initiative, led by [TU Dublin](#) and the [ADAPT Centre](#) and supported by Age focused organisations.

Snimka zaslona

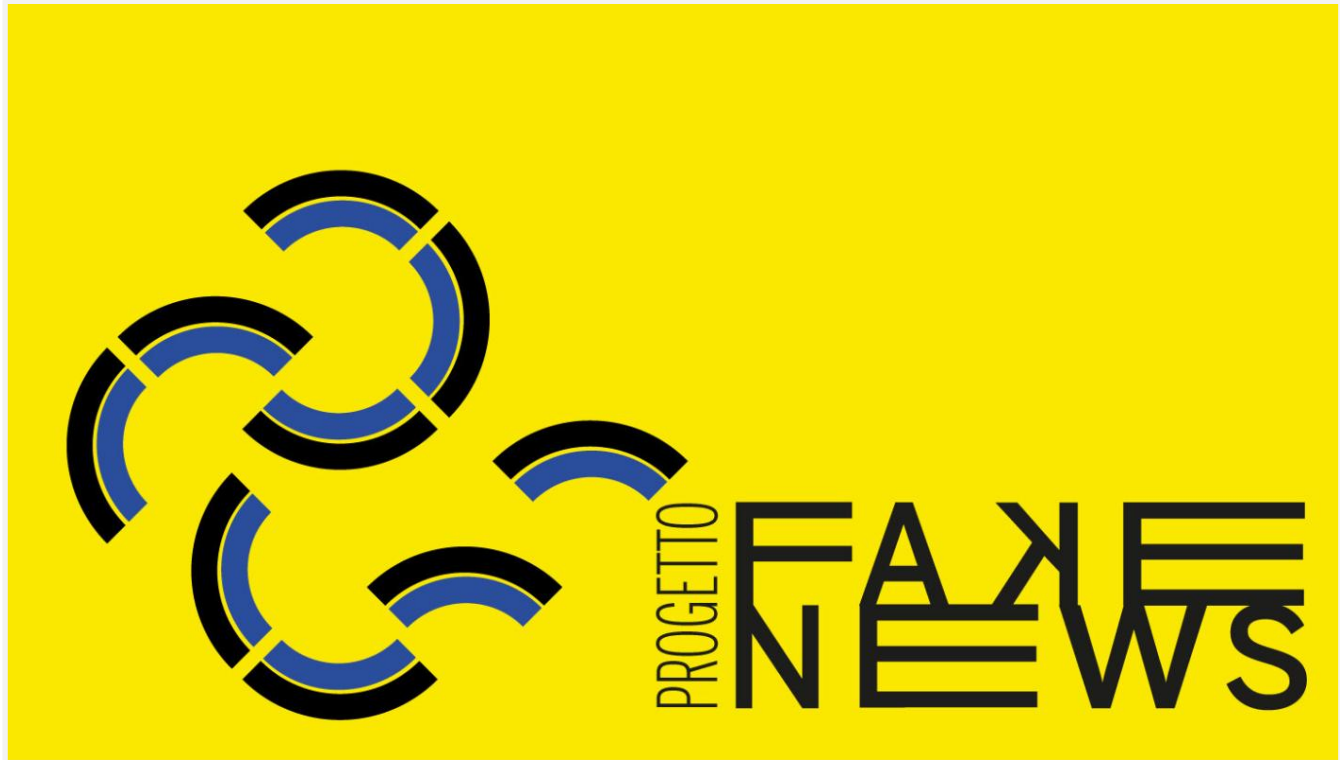
	Naziv resursa	AI prilagođen starijoj dobi
	Opis resursa	Riječ je o nacionalnoj inicijativi za razvoj AI pismenosti starijih osoba u Irskoj, koju vode TU Dublin i Research Ireland ADAPT Centre, uz podršku partnera usmjerenih na pitanja starenja. Mrežna stranica predstavlja dvofazni model. U prvoj se fazi naglasak stavlja na raspravu i uključivanje starijih osoba u zajednici kroz građanske Think-In susrete, lokalne radionice, online doprinose i kampanju „AI Opinions”. U drugoj je fazi predviđen program tijekom 2026. godine u knjižnicama i lokalnim zajednicama, s praktičnim edukacijama i uvodnim modulom o umjetnoj inteligenciji.
	Projekt (ako je primjenjivo)	-
	EU program / shema	Nacionalno
	Autor(i) / organizacija	TU Dublin i ADAPT Centre
	Godina izlaska / ažuriranja	2026
	Licenca / cijena	Besplatno

	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	Web stranica
	Dostupno na jezicima	Engleski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1 – Informacijska i podatkovna pismenost Područje 5 – Rješavanje problema
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Glavni je pristup dijaloško, participativno i suoblikovano obrazovanje odraslih. Inicijativa ne polazi samo od formalnog poučavanja, nego najprije sluša nade, zabrinutosti i životna iskustva starijih osoba, a zatim te uvide koristi za oblikovanje programa edukacije.</p> <p>Primjenjuje se i učenje u zajednici s niskim pragom uključivanja, jer se aktivnosti održavaju u lokalno dostupnim prostorima kao što su knjižnice, županijske radionice, javne rasprave i događanja namijenjena osobama starijima od 50 godina. Pritom se izričito naglašava da prethodno znanje o umjetnoj inteligenciji nije potrebno.</p> <p>U drugoj fazi taj se pristup razvija u vođeno iskustveno učenje, s praktičnim prilikama za isprobavanje AI alata u podržavajućem i sigurnom okruženju.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Temeljni ishodi učenja odnose se na samopouzdanje, razumijevanje, mogućnost izražavanja vlastitog glasa i praktičnu orijentaciju. Projekt ističe da bi se starije osobe trebale osjećati sigurnije u odnosu na umjetnu inteligenciju, samopouzdanije iznositi vlastita mišljenja te imati stvaran prostor za sudjelovanje u raspravama o tome kako se umjetna inteligencija razumije, koristi i razvija.</p> <p>U fazi edukacije od sudionika se očekuje da razumiju što je umjetna inteligencija, prepoznaju gdje se s njom već susreću, promišljaju o njezinim koristima i rizicima u svakodnevnom životu te steknu neposredno praktično iskustvo u uporabi AI tehnologije.</p> <p>Rezultati radionica upućuju i na jasan smjer učenja usmjeren prema povjerenju, transparentnosti, provjeri činjenica i provjeri izvora.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	Učinkovita je jer starije osobe ne promatra kao pasivne primatelje digitalnog znanja, nego kao sudionike čije zabrinutosti, pitanja i iskustva oblikuju sam program. Takav dizajn vjerojatno povećava

		<p>relevantnost, povjerenje i motivaciju za sudjelovanje. Model ujedno smanjuje prepreke za uključivanje: koristi pristupačna mjesta u zajednici, jednostavna uvodna objašnjenja, raspravu prije tehnički zahtjevnijih sadržaja i ponovljenu poruku da prethodno znanje nije potrebno.</p> <p>Dodatna je prednost povezivanje javnog uključivanja i provedbe edukacije. Inicijativa prikuplja anonimna mišljenja kroz radionice, online obrasce i kampanje s razglednicama u knjižnicama, a zatim te uvide pretvara u suoblikovani program AI pismenosti.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za potrebe projekta SMART AGE ovaj je primjer najbolje prilagoditi kao model u dva koraka. Prvi je korak započeti susretima slušanja ili raspravama u malim skupinama, kako bi se prikupila postojeća iskustva, pitanja, zabrinutosti i očekivanja starijih osoba u vezi s umjetnom inteligencijom.</p> <p>Drugi je korak na temelju tih uvida oblikovati kratke obrazovne module, koristeći konkretne primjere iz svakodnevnog života, primjerice pametne telefone, internetsku kupnju, bankarstvo, zdravstvo ili samostalan život.</p> <p>Provedba bi trebala ostati lokalna, nenametljiva i bogata raspravom, bez pretpostavke da polaznici već imaju predznanje. Knjižnice i drugi prostori zajednice u koje starije osobe imaju povjerenja posebno su korisni. Irski model također pokazuje vrijednost višestrukih kanala sudjelovanja, uključujući razgovor uživo i jednostavne pisane oblike povratnih informacija.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Relevantnost ovog primjera za SMART AGE visoka je, osobito za dijelove kurikuluma koji se odnose na osviještenost o umjetnoj inteligenciji, digitalno samopouzdanje, kritičku refleksiju o koristima i rizicima te uključivo sudjelovanje starijih osoba u digitalnoj javnoj sferi.</p> <p>Primjer je relevantan i za pismenost o misinformacijama jer rezultati radionica izričito spominju lažne informacije, provjeru izvora i načelo „STOP, THINK, CHECK” prije dijeljenja sadržaja.</p> <p>U usporedbi s nekim širim inicijativama za razvoj digitalnih vještina, ovaj je primjer osobito snažan u području sudjelovanja, suoblikovanja i izričitog fokusa na umjetnu inteligenciju.</p> <p>Njegovo je glavno ograničenje to što trenutačno vidljiva osnovna edukacijska ponuda polazi od opće AI pismenosti, a ne od posebnog modula usmjerenog na medije generirane umjetnom inteligencijom,</p>

		<i>deepfake</i> sadržaje ili analizu sintetičkog sadržaja. Zato bi SMART AGE ovaj model trebao proširiti upravo u tom smjeru.
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	-
	Pristup / projekt / više informacija link	https://agefriendlyai.ie/

Primjer 25: ETM lažne vijesti

Logo projekta [🔗](#)

	Naziv resursa	ETM lažne vijesti
	Opis resursa	ETM Fake News / Fake News & Elders inicijativa je u području obrazovanja odraslih osmišljena kako bi starijim osobama pomogla bolje razumjeti masovnu komunikaciju, prepoznati lažne vijesti te kritičnije i sigurnije koristiti digitalne medije. Povezuje nastavne materijale prilagođene starijim polaznicima, smjernice za edukatore i višejezičnu online provedbu, zbog čega predstavlja koristan model medijske pismenosti osjetljive na potrebe i obilježja starije dobi.
	Projekt (ako je primjenjivo)	Fake News
	EU program / shema	Strategija pametne specijalizacije (RIS3)
	Autor(i) / organizacija	Fundacija Rozwoju Aktywności Międzynarodowej i Edukacyjnej (FRAME); I.E.R.F.O.P. Onlu; FyG Consultores; E-Seniors; Spolek PELICAN; Athens Lifelong Learning Institute
	Godina izlaska / ažuriranja	-

	Licenca / cijena	Besplatno
	Posebno priznanje / nagrada	-
	Ciljna skupina (ili skupine)	Seniori
	Formati	Web stranica
	Dostupno na jezicima	Talijanski
	Prikladnost za strojno prevođenje	Visoko
	Područje kompetencija DigComp 2.2	Područje 1 – Informacijska i podatkovna pismenost
	Glavni pedagoški / andragoški pristupi	<p>Projekt povezuje praktično usmjereno obrazovanje iz medijske pismenosti za starije osobe s jasno razvijenim pristupom osposobljavanja edukatora. Na strani polaznika nudi praktičan tečaj i edukativne materijale, dok na strani edukatora donosi metodološki vodič namijenjen organizacijama i stručnjacima koji rade sa starijim odraslim osobama. Vodič obuhvaća pedagoške i gerontološke osnove, meke vještine potrebne edukatorima, digitalne vještine starijih osoba, prepreke s kojima se stariji polaznici susreću u učenju, različite oblike provedbe edukacije, metode vrednovanja te tehnike individualizirane podrške.</p> <p>Moodle platforma dodatno pokazuje da je obrazovna ponuda zamišljena kao strukturirano višejezično online učenje, a ne samo kao statični skup tekstova za čitanje.</p>
	Ključni ishodi učenja	<p>Glavni su ishodi učenja usmjereni na to da starije osobe bolje razumiju kako funkcionira masovna komunikacija, prepoznaju lažne vijesti, kritičnije koriste nove medije te se učinkovitije odupru manipulaciji, teorijama zavjere i netočnim informacijama.</p> <p>Za edukatore je očekivani ishod sposobnost oblikovanja konstruktivnijeg i pristupačnijeg okruženja za učenje starijih osoba, uz prilagodbu pedagogije, podrške, tempa rada i mentoriranja njihovim stvarnim potrebama.</p> <p>Projekt ujedno cilja i na šire društveno uključivanje jer pomaže digitalno isključenim starijim osobama da sigurnije i samopouzdanije sudjeluju u suvremenom medijskom okruženju.</p>
	Zašto je resurs učinkovit	<p>Učinkovit je jer nije ograničen na jedan izdvojeni obrazovni proizvod. Umjesto toga, gradi manji obrazovni ekosustav: priručnik namijenjen starijim osobama, praktični tečaj, smjernice za edukatore, edukativne ploče i višejezičan online pristup. Ta je kombinacija važna za učenje starijih odraslih</p>

		<p>osoba jer podupire ponavljanje, prilagodbu i prijenos u različita okruženja, primjerice knjižnice, organizacije civilnog društva, radionice za edukatore i lokalne prostore učenja.</p> <p>Čini se i da je projekt utemeljen na analizi potreba te na razumijevanju dobno specifičnih prepreka u učenju, što povećava vjerojatnost da je pedagoški pristup realističan, a ne generički.</p> <p>Relevantan je i sastav partnerskog konzorcija: nekoliko partnera izričito se bavi digitalnim uključivanjem, invaliditetom, starenjem ili IKT obrazovanjem starijih osoba, što dodatno osnažuje dobno osjetljivo oblikovanje materijala.</p>
	<p>Savjeti za implementaciju kod starijih osoba</p>	<p>Za SMART AGE ovaj primjer treba koristiti u kratkim, vođenim susretima, a ne samo kao materijal za samostalno online učenje. Polazište može biti jedan konkretan slučaj ili jedan upitan medijski sadržaj, nakon čega se prelazi na manji skup provjera: izvor, namjera, dokazi, emocionalni okidač i odluka o tome treba li sadržaj dijeliti.</p> <p>Online učenje trebalo bi povezati s tiskanim vizualnim materijalima, budući da i sam projekt uključuje edukativne ploče i priručnik. Time se olakšavaju ponavljanje, prisjećanje i uporaba naučenog izvan same radionice.</p> <p>Vrijedi zadržati i sloj osposobljavanja edukatora. Starije osobe više dobivaju kada facilitatori razumiju gerontološke aspekte učenja, potrebu za sporijim tempom, moguću nesigurnost polaznika i važnost individualizirane podrške.</p> <p>Lokalna provedba u knjižnicama, organizacijama civilnog društva, udrugama umirovljenika ili ustanovama za obrazovanje odraslih dobro bi odgovarala predviđenim okruženjima učenja.</p>
	<p>Relevantnost za SMART AGE kurikulum</p>	<p>Njegova je relevantnost za SMART AGE visoka u odnosu na teme WP2 koje se odnose na medijsku pismenost, misinformacije, kritičku procjenu sadržaja, digitalnu isključenost i oblikovanje obrazovanja odraslih osjetljivo na potrebe starijih osoba.</p> <p>Posebno je koristan kao model koji pokazuje kako u jednoj intervenciji povezati resurse namijenjene polaznicima i podršku edukatorima. Time se ne razvija samo sadržaj za učenje, nego i provedbeni okvir koji pomaže edukatorima da taj sadržaj prilagode stvarnim potrebama starijih osoba.</p> <p>Glavno ograničenje za SMART AGE jest to što je vidljivi projektni okvir usmjeren ponajprije na lažne vijesti, manipulaciju i informacijsku preopterećenost,</p>

		<p>a ne izričito na sadržaje generirane umjetnom inteligencijom, <i>deepfake</i> sadržaje ili sintetičke medije. Zato je ovaj primjer vrlo relevantan kao temeljni model, ali bi ga SMART AGE trebao nadograditi namjenskim sadržajima o generativnoj umjetnoj inteligenciji, sintetičkim slikama, zvuku i videozapisima te prijevarama ili tehnikama uvjeravanja potpomognutima umjetnom inteligencijom. Ta je posljednja procjena izvedena iz navedenih projektnih rezultata i naglasaka.</p>
	Poveznica na platformu rezultata Erasmus+	-
	Pristup / projekt / više informacija link	https://www.etmfakenews.it/

Ključne lekcije

U ovom zborniku predstavili smo raznolik raspon resursa: od satiričnih karikatura koje nas nasmijavaju do strukturiranih tečajeva koji omogućuju stjecanje potvrde. Ta raznolikost pokazuje da ne postoji samo jedan ispravan način poučavanja digitalnih i medijskih vještina starijih osoba. Ipak, 25 prikazanih primjera upućuje i na nešto određenije: najučinkovitiji pristupi najčešće su praktični, vođeni i usko povezani sa stvarnim životom starijih polaznika. Najbolje djeluju kada se oslanjaju na poznate situacije, koriste jasan jezik, ostavljaju dovoljno vremena za ponavljanje te stvaraju prostor za razgovor, ohrabriranje i postupnu izgradnju samopouzdanja.

No svaki je alat učinkovit samo onoliko koliko je promišljena njegova uporaba. Najbolji udžbenik, kampanja, webinar ili online platforma ne mogu zamijeniti empatiju i strpljenje vještog edukatora odraslih. Upravo ste vi most između tehničkog svijeta i ljudskog iskustva. Vi složenu terminologiju prevodite u jezik koji polaznicima ima smisla. Vi gradite povjerenje koje starijoj osobi omogućuje da isproba novi uređaj, propita internetsku poruku ili zastane prije dijeljenja sumnjivog sadržaja. U svih 25 primjera ta se ljudska dimenzija iznova pojavljuje kao jedan od ključnih razloga zbog kojih dobra praksa doista djeluje.

Istodobno se nalazimo na prijelomnoj točki obilježenoj usponom umjetne inteligencije. Pojam medijske pismenosti mijenja se pred nama. Okviri poput DigCompa nastavljaju se razvijati kako bi odgovorili na nove izazove, a s njima se moraju razvijati i naši obrazovni odgovori. Mnogi primjeri u ovom zborniku već vrlo dobro obrađuju misinformacije, digitalnu sigurnost i kritičko mišljenje. Istodobno otkrivaju i važan nedostatak: manji je broj resursa u potpunosti spreman za sve veći utjecaj sadržaja generiranih umjetnom inteligencijom, sintetičkih medija, algoritamskog oblikovanja informacija i prijevara potpomognutih AI alatima. Digitalnu kompetenciju zato ne možemo poučavati kao statičan predmet sa završnom točkom. Treba je razumjeti kao način razmišljanja koji uključuje stalnu prilagodbu, kritičku prosudbu i otpornost.

Ovaj kompendij čini temelj za sljedeću fazu projekta SMART AGE. Provjerene primjere nećemo koristiti samo kao izvor inspiracije, nego i kao polazište za prepoznavanje onoga što u budućem kurikulumu i sustavu mikrokvalifikacija treba sačuvati, prilagoditi i proširiti. Cilj nam je oblikovati standard kvalitete koji će biti prepoznatljiv preko nacionalnih granica, ali dovoljno fleksibilan da odgovori na lokalne stvarnosti, različite brzine učenja i svakodnevne brige starijih osoba.

Pozivamo vas da ove resurse preuzmete, prilagodite i razvijate u vlastitom kontekstu. Isprobajte ih sa svojim skupinama. Unaprijedite ih kroz praksu. Digitalni svijet može biti snažan pokretač povezanosti, sudjelovanja i autonomije, ali samo ako se ljudi u njemu osjećaju sigurno, sposobno i uključeno. Naš je zajednički zadatak osigurati da taj svijet doista bude otvoren svima, bez obzira na dob.

Prilog: Neiscrpan popis organizacija koje se bave medijskom pismenošću u Europi

Paneuropske i transnacionalne mreže

Europski ekosustav medijske pismenosti oslanja se na nadnacionalne mreže koje djeluju kao svojevrsni središnji živčani sustav za zagovaranje javnih politika, razmjenu resursa i usklađivanje dobrih praksi. Te organizacije povezuju strateške digitalne politike Europske unije s provedbom na lokalnoj razini.

AGE Platforma Europa

- Sa sjedištem u Bruxellesu, AGE Platform Europe predstavlja najveću mrežu organizacija za starije osobe na kontinentu. U vremenu u kojem politike oblikovane prema načelu „digitalno kao prvo” često nenamjerno dovode do stvarnosti u kojoj su starije osobe „posljednje na redu”, AGE Platform održava posebnu radnu skupinu za digitalno uključivanje kako bi se osiguralo da starenje stanovništva ne dovede do nove isključenosti. Njezina strateška važnost proizlazi iz sposobnosti da digitalnu pismenost ne uokviri tek kao tehničku vještinu, nego kao temeljno ljudsko pravo potrebno za samostalan život.

 <https://www.age-platform.eu/>

Europska udruga za obrazovanje odraslih (EAEA)

- Kao glavni glas za neformalno obrazovanje odraslih u Europi, EAEA je bila ključna u pomicanju narativa o digitalizaciji s strukovnog obrazovanja na građansku kompetenciju. Zagovaraju "kritičku medijsku pismenost" kao preduvjet za demokratsko sudjelovanje, tvrdeći da je sposobnost kritičkog vrednovanja online informacija jednako važna kao i čitanje i pisanje.
- Metodologija EAEA-e duboko je ukorijenjena u zagovaranju i formuliranju politika. Koriste svoju široku mrežu članova za širenje manifesta koji obrazovanje odraslih predstavljaju kao ključ otpornosti na dezinformacije. Njihov rad naglašava da se digitalni alati moraju podučavati uz kritičko razmišljanje kako bi se osnažilo polaznike da preispituju sustave i prepoznaju dezinformacije, a ne samo pasivno konzumiraju sadržaj. Ovaj pristup je kodificiran u njihovim utjecajnim manifestima koji vode edukatore diljem kontinenta.

 <https://eaea.org/>

 <https://eaea.org/our-work/influence/manifesto-for-adult-learning-in-the-21st-century/>

Europski opservatorij za digitalne medije (EDMO)

- EDMO predstavlja najznačajniji strukturni odgovor Europske unije na prijetnju informacijskih poremećaja. Djeluje kao središte, koordinirajući mrežu od 14 regionalnih centara koji okupljaju provjeravatelje činjenica, akademske istraživače i stručnjake za medijsku pismenost. Njegova je uloga pružiti znanstvenu i empirijsku potporu naporima za medijsku pismenost diljem kontinenta.
- Pristup EDMO-a temelji se na podacima i multidisciplinarnosti. Za razliku od organizacija na terenu koje se fokusiraju na isporuku, EDMO se fokusira na analizu i generiranje resursa. Prate trendove dezinformacija u stvarnom vremenu i proizvode visokokvalitetne obrazovne materijale i repozitorije za provjeru činjenica. Podrška EDMO centra (poput NORDIS-a, IDMO-a ili ADMO-a) predstavlja zlatni

smartage.retzhof.at

standard za znanstvenu točnost kurikuluma medijske pismenosti. Njihove "Smjernice za učinkovite inicijative medijske pismenosti" pružaju ključni okvir za organizacije koje žele učinkovito strukturirati svoje programe.

 <https://edmo.eu/>

 <https://edmo.eu/wp-content/uploads/2024/10/EDMO-Guidelines-for-Effective-Media-Literacy-Initiatives.pdf>

Europske zemlje

Sljedeći odjeljak donosi sveobuhvatno mapiranje nacionalnih ekosustava, s prikazom ključnih aktera koji potiču razvoj medijske pismenosti u europskim državama. Analizom lokalnih metodologija i provedbenih konteksta ovaj pregled ističe različite strategije za jačanje digitalne otpornosti starijih osoba.

Albanija

Albanski medijski institut (AMI)

- Od 1995. godine, AMI je kamen temeljac albanskog civilnog društva, razvijajući se iz centra za novinarsku obuku u sveobuhvatni institut za razvoj medija.
- AMI integrira istraživanje s izravnom akcijom. Imali su ključnu ulogu u uvođenju koncepata medijske i informacijske pismenosti (MIL) u sveučilišne kurikulume te kurikulume osnovnog i srednjeg obrazovanja. Njihov rad često se bavi specifičnim izazovima polarizacije u albanskom medijskom krajoliku.
- Institut je i dalje vrlo aktivan, objavljuje opsežna istraživanja o politikama MIL-a i izdaje preporuke poput *Smjernica za etičko korištenje umjetne inteligencije u albanskim medijima*.

 <https://institutemedia.org/>

 <https://institutemedia.org/wp-content/uploads/2025/10/GUIDELINES-FOR-ETHICAL-USE-OF-ARTIFICIAL-INTELLIGENCE-IN-ALBANIAN-MEDIA.pdf>

Andora

Comú d'Andorra la Vella

- Lokalna općinska uprava glavnog grada Andorre la Velle.
- Organiziraju praktične radionice za starije osobe u okviru programa Aula Magna, s temama koje obuhvaćaju područja od zdravlja do digitalnih vještina.
- Informacije su dostupne na mrežnoj stranici općine.

 <https://www.andorralavella.ad/>

 <https://www.andorralavella.ad/comu/?q=comu/projectes-gent-gran-activa>

Universitat d'Andorra (UdA) – Aula Magna

- Sveučilišni program posebno osmišljen za starije osobe. Program je namijenjen svim osobama starijim od 50 godina koje žele proširiti svoje znanje bez potrebe za prethodnom kvalifikacijom. UdA kombinira teorijske akademske aktivnosti s praktičnim radionicama, naglašavajući cjeloživotno učenje unutar sveučilišnog okruženja.
- Objavljuju godišnje programe.

 <https://www.uda.ad/aula-magna-2025-2026/>

Austrija

fit4internet

- Udruga koju podržava Ministarstvo za digitalizaciju, djeluje kao središnja platforma za digitalne kompetencije u Austriji.
- Razvili su austrijski okvir digitalnih kompetencija DigComp 2.3 AT te nude standardizirane alate za samoprocjenu, tzv. CHECKs, koji građanima omogućuju procjenu vlastitih digitalnih vještina u odnosu na nacionalni standard.
- Njihov je okvir ključan za valjanost i priznavanje certifikata digitalnih vještina.

 <https://www.fit4internet.at/>

 <https://www.fit4internet.at/view/verstehen-das-modell>

Katholisches Bildungswerk Steiermark

- Važan pružatelj obrazovanja odraslih u Štajerskoj, s razvijenom mrežom obrazovnih centara povezanih sa župnim zajednicama.
- Koriste decentraliziranu mrežu za provedbu tečajeva izravno u ruralnim područjima, čime smanjuju geografske prepreke pristupu obrazovanju. Njihov program uključuje i digitalne tečajeve posebno namijenjene starijim osobama.
- Nastavljaju nuditi bogat program obrazovanja za starije osobe (Senioren/-innenbildung).

 <https://bildung.graz-seckau.at/>

 <https://bildung.graz-seckau.at/seniorinnenundgenerationenbildung>

Belgija

Conseil supérieur de l'éducation aux médias (CSEM)

- Regulatorno tijelo za medijsku pismenost u frankofonoj zajednici Belgije.
- CSEM izrađuje kvalitetne pedagoške vodiče, poput serije Info-Intox, usmjerene na razlikovanje dezinformacija od vjerodostojnih vijesti. Važan su partner u javnim politikama za obrazovne inicijative u području medijske pismenosti.
- Njihovi resursi široko se koriste u frankofonskom obrazovanju.

<https://www.csem.be/>

Mediawijs

- Flamanski centar znanja za digitalnu i medijsku pismenost.
- Mediawijs koristi model "obuke trenera", opremajući socijalne radnike, knjižničare i nastavnike da djeluju kao "medijski treneri". Ovaj multiplikatorski učinak osigurava da obrazovanje o medijskoj pismenosti prodire duboko u različite sektore zajednice.
- Aktivno održavaju mrežu certificiranih medijskih trenera.

<https://www.mediawijs.be/>

<https://www.mediawijs.be/nl/mediacoach>

Bosna i Hercegovina

Institut za medijski plan

- Osnovana 1995. godine, ova privatna organizacija ima dugu povijest istraživanja i razvoja medija u složenom postkonfliktnom okruženju.
- Povijesno se fokusirao na istraživanje medijskog krajolika i obrazovanje u novinarstvu.
- Digitalna prisutnost organizacije postala je nestabilna, a glavna web stranica često je nedostupna. Korisnicima se savjetuje da pristupe svojim povijesnim podacima i trenutnom statusu putem partnerskih mreža poput SEENPM-a.

<https://mediaplaninstitut.wordpress.com/>

Mediacentar Sarajevo

- Snažno središte neovisnog novinarstva, Mediacentar Sarajevo ima važnu ulogu u očuvanju medijskog pamćenja regije kroz digitalni arhiv Infobiro.
- Povezuje profesionalno usavršavanje novinara sa širim javnim obrazovanjem o medijima, usmjerenim na suzbijanje etničke i političke polarizacije.
- Centar je u potpunosti funkcionalan i održava sveobuhvatan digitalni arhiv.

<https://media.ba/>

<https://www.infobiro.ba/>

Bugarska

Globalne knjižnice - Zaklada Bugarske

- Nefitna organizacija koja djeluje u suradnji s mrežom od 980 narodnih knjižnica.
- Osposobljava knjižničare za ulogu digitalnih mentora, čime se knjižnice pretvaraju u lokalna središta razvoja zajednice. Time se osigurava ključna fizička infrastruktura za digitalno uključivanje.
- Nude edukativne materijale online.

smartage.retzhof.at

 <https://glbulgaria.bg/>

Koalicija za medijsku pismenost

- Koalicija organizacija iz područja obrazovanja, novinarstva i građanskog sudjelovanja. Organizira Dane medijske pismenosti i razvija programe osposobljavanja, djelujući kao središnje koordinacijsko tijelo u ovom sektoru.
- Objavljuje programe svojih godišnjih kampanja i više tematskih priručnika. Od 2021. provodi edukacije iz medijske pismenosti za odrasle te projekt medijske pismenosti namijenjen osobama starijima od 55 godina.

 <https://gramoten.li/>

 <https://dni2023.gramoten.li/en/program-2/>

Hrvatska

Gong

- Organizacija civilnog društva usmjerena na demokratske procese i političku kulturu, osnovana 1997. godine.
- Provodi radionice medijske pismenosti radi poticanja aktivnog građanskog sudjelovanja te je članica regionalnog čvorišta ADMO.
- Može služiti kao važan partner za usklađivanje kurikuluma s regionalnim inicijativama za provjeru činjenica kroz mrežu ADMO.

 <https://gong.hr/>

Faktograf

- Prate javni diskurs i društvene mreže kako bi razotkrivali misinformacije, osobito one povezane s politikom.
- Članovi tima Faktografa provode radionice za učenike osnovnih i srednjih škola, poučavajući ih kako prepoznati i razumjeti mehanizme „stroja za lažne vijesti“.

 <https://faktograf.hr/>

Cipar

Ciparski pedagoški institut (CPI)

- Ogranak Ministarstva obrazovanja.
- CPI nadzire programe usklađene s europskim okvirima digitalnih kompetencija (DigComp). Oni djeluju kao ključni instrument za integraciju digitalne pismenosti u nacionalni obrazovni sustav.
- Objavljuju resurse o implementaciji DigComp-a.

 <http://www.pi.ac.cy>

Češka Republika

Elpida

- Organizacija civilnog društva posvećena starijim osobama, koja vodi telefonsku liniju za pomoć i podršku Senior Line.
- Elpida vodi obrazovni centar i organizira putujuće programe medijske pismenosti. Može poslužiti kao model za pretvaranje društvenih centara u lokalna središta učenja.
- Pruža širok raspon usluga za starije osobe. Portal Elbot.cz primarno je zamišljen kao obrazovni i društveni portal za starije osobe i širu javnost, s ciljem promicanja cjeloživotnog učenja i digitalnog uključivanja.

 <https://www.elpida.cz/>

 <https://elbot.cz/>

Transitions (TOL)

- Organizacija za razvoj medija i online časopis.
- Transitions provodi program Media Academy i projekt Empowering Elders, s naglaskom na izgradnju povjerenja. Može biti važan partner u osiguravanju kvalitete sadržaja.
- Nastavljaju provoditi regionalne projekte.

 <https://transitionsmedia.org/>

Danska

Danske Seniorer

- Velika članska organizacija koja okuplja klubove starijih osoba diljem Danske.
- Vodi *datastue*, odnosno IT kafiće, u kojima se primjenjuje vršnjački model učenja: stariji volonteri poučavaju druge starije osobe digitalnim vještinama. Takav pristup gradi povjerenje i omogućuje tempo rada prilagođen polaznicima.
- Održava široku mrežu ovih IT kafića.

 <https://danske-seniorer.dk/>

 <https://datastuen.dk/>

Estonija

BECID (Baltički centar za borbu protiv informacijskih poremećaja)

- Baltičko regionalno čvorište mreže EDMO, koje koordinira aktivnosti suzbijanja dezinformacija u Estoniji, Latviji i Litvi.
- BECID prati trendove dezinformiranja i izrađuje obrazovne materijale prilagođene lokalnim

kontekstima. Može služiti kao strateški partner za jačanje informacijske otpornosti u regiji.

- Redovito objavljuju izvješća i sažetke o stanju informacijskog okruženja.

 <https://becid.eu/>

 <https://becid.ut.ee/briefs-reports/>

Finska

Finski savez umirovljenika (Eläkeliitto)

- Najveća finska organizacija za umirovljenike.
- Osim zagovaranja prava starijih osoba, aktivno provode i edukacije iz medijske pismenosti. Njihov projekt Netikäs bio je važan primjer podrške starijim osobama u sigurnijem snalaženju u digitalnom svijetu. Glavni je cilj bio ojačati digitalnu medijsku pismenost i informacijske vještine starijih građana.
- Snažan su partner za zagovaranje, osposobljavanje i provedbu edukacija.

 <https://elakeliitto.fi/>

KAVI (Nacionalni audiovizualni institut)

- Vladina agencija odgovorna za koordinaciju nacionalne politike medijskog obrazovanja.
- KAVI uključuje medijsku pismenost u sve razine društva kroz koncept višepismenosti. Njihove politike i okviri mogu poslužiti kao važan referentni standard za razvoj kurikuluma.
- Pružaju opsežne resurse za edukatore i širu javnost.

 <https://kavi.fi/>

 <https://medialukutaitosuomessa.fi/en/promoting-media-literacy/>

Francuska

CLEMI (Centar za medijsko i informacijsko obrazovanje)

- Tijelo unutar Ministarstva obrazovanja i mladih odgovorno za medijsku pismenost.
- Izrađuju kvalitetne pedagoške vodiče o dezinformacijama, uključujući seriju Info-Intox, te materijale za provjeru izvora.
- Njihovi alati i okviri za provjeru činjenica mogu poslužiti kao referentni standard za razvoj obrazovnih sadržaja.

 <https://www.clemi.fr/>

Old'Up

- Udruga koju vode starije osobe za starije osobe, pri čemu se jasno odmiču od „deficitarnog modela” starenja.

- Primjenjuju vršnjačko učenje i razvili su alat Vieux et connectés, usmjeren na očuvanje autonomije starijih osoba u digitalnom okruženju.
- Mogu biti vrlo vrijedan partner za beta-testiranje materijala zbog otvorene, izravne i korisnički usmjerene kulture povratnih informacija.

 <https://www.oldup.fr/>

Njemačka

BAGSO (Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen)

- Krovna organizacija za više od 120 organizacija starijih osoba u Njemačkoj. BAGSO vodi inicijativu DigitalPakt Alter i uspostavlja Erfahrungsorte, odnosno „mjesto iskustva” — fizičke prostore u kojima starije osobe mogu isprobavati tehnologiju u opuštenom i podržavajućem okruženju. Takav pristup smanjuje financijski rizik i pritisak izvedbe koji često prate usvajanje digitalnih tehnologija. BAGSO ujedno koordinira široku mrežu za diseminaciju, zagovaranje javnih politika i jačanje društvene vidljivosti pitanja digitalnog uključivanja starijih osoba.
- KoKIA (Competence Network AI & Aging) njemačka je inicijativa BAGSO-a koja povezuje dionike iz istraživanja, prakse i gospodarstva radi promicanja dobno primjerenog razvoja i uporabe umjetne inteligencije. Projekt je usmjeren na jačanje digitalne pismenosti starijih osoba, smanjivanje prepreka pristupu te osiguravanje da AI tehnologije podupiru samostalnost i društveno sudjelovanje u kasnijoj životnoj dobi.

 <https://www.bagso.de/>

 <https://ki-und-alter.de/>

Deutschland sicher im Netz (DsiN)

- Udruga posvećena informacijskoj sigurnosti. DsiN provodi projekt Digital-Kompass, posebno usmjeren na starije osobe.
- Osposobljava internetske mentore koji vode lokalne susrete i radionice usmjerene na sigurnost u digitalnom okruženju. Njihovi moduli nadopunjuju standardnu digitalnu pismenost jasnim fokusom na otpornost prema internetskim prijevarama, kibernetičkim rizicima i sigurnosnim prijetnjama.
- Projekt Digital-Kompass ostaje jedan od ključnih stupova njihova rada sa starijim osobama.

 <https://www.sicher-im-netz.de/>

 <https://www.digital-kompass.de/>

Grčka

50plus Hellas

- Organizacija civilnog društva koja zagovara prava i dobrobit osoba starijih od 50 godina.
- Provodi program Access to the Digital World, kroz koji starijim osobama osigurava tablete i edukaciju

smartage.retzhof.at

za sigurnije i samostalnije uključivanje u digitalno okruženje. Zbog snažne povezanosti s ciljnom skupinom može služiti kao važno diseminacijsko uporište za europske projekte u mediteranskom prostoru.

- Iskusan je partner u inicijativama financiranim sredstvima Europske unije.

 <https://www.50plus.gr/>

Mađarska

Centar za nezavisno novinarstvo (CIJ Mađarska)

- Nefitna organizacija koja promiče etično novinarstvo utemeljeno na činjenicama.
- Provodila je posebne programe, često pod nazivima poput Seniors and Disinformation ili u sličnim varijantama, namijenjene umirovljenicima i starijim osobama kako bi lakše prepoznali lažne vijesti, *clickbait* sadržaje i propagandu.
- CIJ je mađarski partner u projektu Get The Trolls Out! (GTTO), višedržavnoj europskoj inicijativi usmjerenoj na suzbijanje vjerske diskriminacije i netolerancije u medijima, uključujući antisemitizam i islamofobiju.

 <https://cij.hu/>

Nyugdíjasok Országos Szövetsége (Nacionalna udruga umirovljenika)

- Nacionalna organizacija civilnog društva koja zastupa umirovljenike.
- Kao jedan od glavnih kanala pristupa ciljnoj skupini, važna je za lokalnu diseminaciju materijala o medijskoj pismenosti i njihovo širenje među starijim osobama.
- Vodi popis svojih organizacija članica.

 <https://nyosz.hu/>

 <https://nyosz.hu/szervezet/tagszervezetek/>

Island

Medijska komisija (Fjölmiðlanefnd)

- Neovisno tijelo za regulaciju medija na Islandu.
- Promiče medijsku pismenost i medijski pluralizam kroz kampanje poput Stop, Think, Check, povezujući regulatorni okvir s javnim obrazovanjem.
- Objavljuje izvješća i provodi kampanje podizanja svijesti.

 <https://fjolmidlanefnd.is/>

 <https://merlin.obs.coe.int/article/8914>

U3A Reykjavík

- Neovisna udruga osoba starijih od 50 godina, povezana s pokretom sveučilišta za treću životnu dob.

smartage.retzhof.at

- Organizira projekt Warehouse of Opportunities, usmjeren na razvoj IKT kompetencija i aktivno starenje. Njihov rad dobro se uklapa u pristupe koji naglašavaju prikupljanje, dijeljenje i dostupnost obrazovnih resursa.
- Održava portal s prilikama za osobe treće životne dobi.

 <https://u3a.is/>

Irska

Age Action Ireland

- Vodeća zagovaračka organizacija za starije osobe u Irskoj.
- Njihov program Getting Started besplatan je program digitalne pismenosti koji starijim osobama pomaže da se uključe u online okruženje ili da sigurnije i samopouzdanije koriste svoje pametne uređaje.
- Nude posebne mogućnosti za volontiranje i učenje.

 <https://www.ageaction.ie/>

Medijska pismenost Irske (MLI)

- Neovisni savez članova koji djeluje uz potporu medijskog regulatora.
- MLI provodi kampanju Be Media Smart s porukom Stop, Think, Check. Zahvaljujući širokoj mreži partnera, uključujući medije i knjižnice, može biti snažan kanal za diseminaciju MOOC-a i drugih obrazovnih materijala prema velikom broju građana.
- Na mrežnim stranicama objavljuje kampanjske materijale i praktične savjete.

 <https://www.medialiteracyireland.ie/>

 <https://www.medialiteracyireland.ie/training-development/top-tips-to-be-media-smart/>

Italija

Fondazione Mondo Digitale

- Neprofitna organizacija koja je među prvima razvijala modele međugeneracijskog učenja.
- Njihov projekt Nonni su Internet (Bake i djedovi na internetu) uključuje učenike i studente kao mentore koji starijim osobama pomažu u razvoju digitalnih vještina. Taj je model postao jedan od prepoznatljivih primjera međugeneracijske suradnje u digitalnom obrazovanju diljem Europe.
- Izrađuju obrazovne priručnike i resurse.

 <https://www.mondodigitale.org/>

 <https://www.mondodigitale.org/formazione/risorse-educative/i-manuali-di-nonni-su-internet>

IDMO (Talijanski opservatorij za digitalne medije)

- Talijansko čvorište EDMO mreže.

smartage.retzhof.at

- IDMO surađuje s medijskim partnerima poput RAI-ja u izradi kvalitetnih obrazovnih sadržaja. Snažno je usmjeren na naprednije teme, poput *deepfake* sadržaja i umjetne inteligencije, čime odgovara na sve složenije oblike dezinformacijskih prijetnji.
- Može biti strateški partner visoke razine za razvoj i provjeru vjerodostojnih obrazovnih sadržaj.

 <https://www.idmo.it/>

Kosovo

Democracy Plus (D+)

- Neovisna organizacija posvećena jačanju demokratskih vrijednosti i smanjivanju štetnog utjecaja dezinformacija na Kosovu.
- D+ je razvio specijaliziranu online platformu za medijsku pismenost. Platforma uključuje obrazovne tečajeve i Indeks ranjivosti na dezinformacije, koji građanima pruža strukturiran način za procjenu i jačanje vlastite otpornosti na lažne vijesti.
- Njihova platforma ostaje jedan od ključnih alata za razvoj digitalne i medijske pismenosti u regiji.

 <https://dplus.org/>

 <https://edukimimedial.dplus.org/en/platform>

The Foundation House (IPKO Zaklada)

- Istaknuta neprofitna organizacija čija je glavna misija osnaživanje nove generacije lidera korištenjem tehnologije i digitalnih inovacija za rješavanje lokalnih i nacionalnih razvojnih izazova.
- Zagovara prilagođene edukacije iz medijske pismenosti koje starijim osobama pomažu ponovno graditi društvene veze i sigurnije se snalaziti u digitalnim uslugama

 <https://thefoundationhouse.org/>

Latvija

Baltički centar za medijsku izvrsnost (BCME)

- Središte za pametno novinarstvo i razvoj medija u Baltičkim zemljama.
- Imaju snažan i rastući portfelj posebno usmjeren na medijsku pismenost starijih osoba, često ih tretirajući kao "ranjivu skupinu" posebno podložnu propagandi i dezinformacijama
- Digitāli kopā! jedan je od njihovih najistaknutijih međugeneracijskih programa. Osposobljava mlade (srednjoškolce i studente) da djeluju kao "digitalni mentori" za starije osobe. Cilj je dvostruk: poboljšati tehničke digitalne vještine starijih osoba, a istovremeno ih naučiti kako tumačiti medije i prepoznavati dezinformacije.

 <https://bcme.eu/>

Lihtenštajn

aha – Tipps & Infos für Junge Leute

- Centar za informiranje mladih koji koordinira programe Europske unije.
- Koordinira međugeneracijsko volontiranje u kojem mladi djeluju kao „digitalni mentori”, čime pruža provedbeni okvir za modele u kojima mladi poučavaju starije osobe digitalnim vještinama.
- Na mrežnoj stranici objavljuje popis projekata.

 <https://aha.li/>

 <https://aha.li/ueber-das-aha>

Liechtensteiner Seniorenbund

- Glavna udruga starijih osoba u Lihtenštajnu.
- LSB podupire digitalnu pismenost starijih osoba kroz Computeriju, tjednu radionicu koja nudi početničko osposobljavanje i naprednije tehničke module, te kroz Smart Café, koji povezuje starije osobe s mladim volonterima u okviru međugeneracijskog mentorstva.

 <https://www.seniorenbund.li/>

Litva

Langas į ateitį (Prozor u budućnost)

- Savez iz privatnog sektora koji koordinira Nacionalnu digitalnu koaliciju.
- Provodi projekt Connected Lithuania, u kojem se narodne knjižnice koriste kao središta za provedbu edukacija. Taj knjižnični model pokazao se vrlo učinkovitim za širenje digitalne pismenosti na veći broj korisnika.
- Nastavljaju poticati napore za digitalnu uključenost.

 <http://www.langasiateiti.lt/>

Medardas Čobotas Third Age University (MČTAU)

- Javna ustanova za neformalno obrazovanje starijih osoba.
- MČTAU se oslanja na volonterski rad starijih osoba i vršnjačko učenje u provedbi edukacija iz digitalnih vještina. Može služiti kao izravan obrazovni partner drugim organizacijama povezanim s pokretom sveučilišta za treću životnu dob.
- Sudjeluje u međunarodnim projektima, uključujući eSilver Tour.

 <https://www.mctau.lt/>

 <https://www.esilvertour.eu/news-and-events/news-16.html>

Luksemburg

GERO – Kompetenzzenter fir den Alter

- Nacionalni centar kompetencija za područje starenja u Luksemburgu.
- GERO je pokrenuo Digibus, mobilnu učionicu koja obilazi ruralna područja i omogućuje edukacije iz digitalnih vještina ondje gdje je pristup takvim programima ograničen. Taj inovativni model provedbe izravno odgovara na problem geografske isključenosti.
- Digibus i dalje obilazi općine diljem zemlje.

 <https://www.gero.lu/>

 <https://www.gero.lu/infos/digibus>

GoldenMe

- Organizacija civilnog društva koju su osnovali mladi psiholozi s ciljem prevencije usamljenosti starijih osoba.
- Organiziraju smartphone cafés, odnosno neformalna društvena okupljanja na kojima starije osobe u opuštenom okruženju uče koristiti svoje uređaje. Ovaj pristup povezuje razvoj digitalnih vještina s društvenom interakcijom i smanjivanjem izolacije.
- Aktivni su u organiziranju radionica i međugeneracijskih događanja.

 <https://www.goldenme.lu/>

Malta

3CL (Zaklada za digitalno učenje)

- Centar znanja usmjeren na digitalno obrazovanje i nove tehnologije.
- 3CL zagovara uspostavu digitalnih centara zajednice, što je u skladu s ciljevima mikrokvalifikacija i cjeloživotnog učenja.
- Aktivno objavljuje sadržaje o digitalnom uključivanju starijih osoba.

 <https://www.3cl.org/>

 <https://www.3cl.org/unleashing-the-power-of-maltas-silver-surfers-how-digital-literacy-is-transforming-ageing/>

Crna Gora

Digitalizuj.Me

- Dinamična digitalna zajednica koja je imala važnu ulogu u uvođenju digitalne kulture u Crnoj Gori. Najpoznatiji su po organizaciji konferencije Spark.me.
- Djeluju na sjecištu tehnologije i društva, surađuju s organizacijama civilnog društva u edukacijama za starije osobe te okupljaju mrežu digitalno vještih volontera koji podupiru digitalno uključivanje.
- I dalje su jedan od ključnih pokretača digitalne agende u Crnoj Gor.

smartage.retzhof.at

<https://digitalizuj.me/>

<https://spark.me/>

Montenegro Media Institute (MMI)

- Neprofitna organizacija posvećena profesionalizaciji novinarstva i promicanju medijske pismenosti među širom javnošću.
- MMI stavlja naglasak na otpornost te provodi programe financiranja i edukacije posebno usmjerene na ruralne zajednice i žene, skupine koje su često nedovoljno zastupljene u nacionalnim digitalnim strategijama.
- Aktivan je partner u regionalnim projektima jačanja otpornosti financiranim sredstvima Europske unije.

<https://www.mminstitute.org/>

<https://www.mminstitute.org/en/projekti/resilience/>

Nizozemska

Netwerk Mediawijsheid

- Široka mrežna organizacija koja povezuje više od 1.000 knjižnica, škola i organizacija civilnog društva.
- Organizira godišnji Tjedan medijske mudrosti (Week van de Mediawijsheid) i promiče medijsku mudrost kao ključnu kompetenciju za sve građane. Djeluje kao središnje nacionalno čvorište za diseminaciju sadržaja, kampanja i obrazovnih materijala.
- I dalje ima vodeću ulogu u oblikovanju nacionalne agende medijske pismenosti.

<https://netwerkmediawijsheid.nl/>

<https://www.mediawijsheid.nl/weekvandemediawijsheid/>

SeniorWeb

- Nacionalna udruga s 150 000 članova, široko prepoznata kao jedan od europskih primjera dobre prakse u digitalnom obrazovanju starijih osoba.
- SeniorWeb primjenjuje kombinirani model učenja koji povezuje online module s neposrednom podrškom volontera u lokalnim centrima za učenje. Zbog opsega djelovanja i dosega predstavlja važnog partnera za svaku nacionalnu inicijativu usmjerenu na digitalno uključivanje starijih osoba.
- Nudi širok katalog online tečajeva i različite oblike korisničke podrške.

<https://www.seniorweb.nl/>

<https://www.seniorweb.nl/cursussen>

Sjeverna Makedonija

Makedonski institut za medije (MIM)

- Osnovan 2001. godine, MIM radi na profesionalizaciji medijskog sektora i jačanju medijske pismenosti u široj javnosti.
- Djeluje kao središte za osposobljavanje edukatora, pri čemu je educirao tisuće učitelja, nastavnika i novinara te time stvorio snažan multiplikacijski učinak za inicijative medijske pismenosti.
- I dalje objavljuje istraživanja i dodjeljuje novinarske nagrade

 <https://mim.org.mk/>

Zaklada Metamorphosis

- Vodeća organizacija za digitalna prava i odgovornost javnih aktera, Metamorphosis ima važnu ulogu u borbi protiv dezinformacija.
- Vodi servis za provjeru činjenica Truthmeter (Vistinomer), koji građanima pruža provjerene informacije i pomaže u suzbijanju političkog spina i lažnih vijesti. Njihov rad obuhvaća i zaštitu privatnosti te suzbijanje govora mržnje.
- Certificirani su potpisnik kodeksa načela International Fact-Checking Networka (IFCN).

 <https://metamorphosis.org.mk/>

 <https://truthmeter.mk/>

Norveška

NORDIS Hub

- Nordijski opservatorij za digitalne medije i informacijski poremećaj te regionalno čvorište mreže EDMO.
- Riječ je o konzorciju istraživača i organizacija za provjeru činjenica koji razvija napredne alate za medijsku pismenost i prati stanje informacijskog okruženja.
- Pruža istraživačke resurse visoke razine korisne za analizu dezinformacijskih trendova i oblikovanje obrazovnih sadržaja.

 <https://www.nordishub.eu/>

 <https://www.nordishub.eu/campaign-be-online-smart/>

Seniornett

- Organizacija civilnog društva uz potporu javnih institucija, usmjerena na razvoj digitalne sigurnosti i samostalnosti starijih osoba.
- Seniornett koristi volonterski model poučavanja digitalnih vještina kroz lokalne udruge i podružnice. Takva struktura omogućuje snažnu prisutnost u lokalnim zajednicama i kontinuiranu podršku starijim korisnicima.

- Održavaju nacionalnu mrežu lokalnih podružnica.

 <https://www.seniornett.no/>

Poljska

Udruga kreativnih inicijativa "ę"

- Organizacija civilnog društva koja je jedan od vodećih aktera u Poljskoj u projektima usmjerenima na starije osobe. Iako obuhvaća širok raspon društvenih aktivnosti, njezina povezanost s medijskom pismenošću i radom sa starijima vidljiva je kroz nekoliko ključnih programa:
 - Arhipelag generacija – online tečaj i platforma namijenjeni razvoju kompetencija za osmišljavanje i provedbu međugeneracijskih projekata.
 - Seniors in Action – njihov prepoznatljiv program koji podržava aktivne starije osobe u preuzimanju uloga društvenih lidera, pokretača aktivnosti i animatora u zajednici.

 <https://e.org.pl/>

NASK (Nacionalni istraživački institut)

- Istraživački institut i operator nacionalne domene .pl.
- NASK provodi programe Cyber Lessons i Safer Internet, kroz koje nudi opsežne resurse o kibernetičkoj sigurnosti, sigurnom ponašanju na internetu i zaštiti korisnika u digitalnom okruženju.
- Imaju poseban odjel posvećen kibernetičkoj prevenciji.

 <https://www.nask.pl/>

 <https://www.nask.pl/en/institute/for-you/cyberprofilaktyka>

Portugal

InCoDe.2030

- Nacionalna inicijativa za digitalne vještine i program javne politike.
- InCoDe.2030 provodi programe poput Nós e (A)vós, usmjerene na međugeneracijsku digitalnu pismenost. Kao vladina inicijativa, predstavlja važno nacionalno uporište za vrednovanje i usklađivanje programa razvoja digitalnih kompetencija.
- Na mrežnim stranicama objavljuje resurse i informacije o projektima.

 <https://www.incode2030.gov.pt/>

RUTIS (Associação Rede de Universidades da Terceira Idade)

- Krovna organizacija koja okuplja više od 300 sveučilišta za treću životnu dob u Portugalu.
- RUTIS izravno uključuje IKT tečajeve u kurikulumе sveučilišta za starije osobe. Takva strukturna integracija omogućuje široku primjenu, kontinuitet i dugoročnu održivost digitalnog obrazovanja starijih polaznika.

smartage.retzhof.at

- Predstavlja veliku mrežu starijih polaznika i nastavnika volontera.

 <https://rutis.pt/>

Rumunjska

EOS Zaklada Rumunjska

- Privatna neprofitna organizacija posvećena smanjivanju digitalnog jaza i poticanju razvoja društva utemeljenog na znanju u Rumunjskoj.
- Razvija programe osposobljavanja posebno namijenjene građanima, uključujući marginalizirane skupine i osobe starije životne dobi, kako bi stekli vještine potrebne za sigurno i aktivno sudjelovanje u digitalnom gospodarstvu.

 <https://eos.ro/>

Niciodată Singur – Prietenii Vârstnicilor

- Organizacija civilnog društva posvećena ublažavanju usamljenosti i socijalne izolacije osoba starijih od 65 godina.
- Organizira radionice na kojima starije osobe uče koristiti pametne telefone i tablete. Naglasak pritom nije samo na tehničkim vještinama, nego i na digitalnoj sigurnosti: prepoznavanju internetskih prijevara i provjeri informacija koje susreću na društvenim mrežama.
- U za socijalizaciju starije osobe mogu sudjelovati u susretima oblikovanim po modelu „digitalnog kafića”, u opuštenom i društveno poticajnom okruženju.
- Model se u velikoj mjeri oslanja na mlade volontere, približno 300 aktivnih volontera, koji posjećuju starije osobe u njihovim domovima ili ustanovama skrbi.

 <https://niciodatasingur.ro/>

San Marino

Confederazione Democratica Lavoratori Sammarinese (CDLS)

- Jedna od dviju glavnih sindikalnih središnjica u Republici San Marino. Predstavlja radnike u svim sektorima, uključujući industriju, javne službe, građevinarstvo i bankarstvo, kao i umirovljenike.
- Važan dio CDLS-a, Federazione Nazionale Pensionati Sammarinesi (FNPS), pruža specijalizirane informacijske usluge starijim osobama. To uključuje pomoć pri poreznoj dokumentaciji i ostvarivanju povrata poreza, čime organizacija u praksi djeluje kao posrednik koji starijim osobama pomaže snalaziti se u složenim digitalnim i administrativnim sustavima.

 <https://www.cdls.sm/>

Sveučilište Republike San Marino

- Glavno sveučilište u toj državi.

- Sveučilište podupire istraživanja o navikama korištenja medija i može služiti kao lokalno središte za prilagodbu međunarodnih kurikuluma nacionalnom kontekstu.
- Nudi studijske programe iz komunikacija i digitalnih medija.

 <https://www.unirsm.sm/>

 <https://www.unirsm.sm/en/comunicazione-digital-media/>

Srbija

Zaklada Petlja

- Organizacija osnovana s ciljem jačanja algoritamske pismenosti i obrazovanja iz računalne znanosti u Srbiji.
- Petlja nudi otvorene obrazovne resurse putem platforme net.kabinet. Iako je izvorno snažnije usmjerena na mlađe korisnike, njezin pristup algoritamskoj pismenosti sve je relevantniji i za odrasle kojima je potrebno razumijevanje osnovne logike digitalnih sustava.
- Nedavno su modernizirali materijale za školski predmet "Digitalni svijet".

 <https://petlja.org/>

 <https://petlja.org/sr-Latn-RS/net.kabinet>

Crveni križ Srbije

- Kao najveća humanitarna organizacija u zemlji, Crveni križ Srbije ima jedinstven doseg u ruralnim i izoliranim zajednicama.
- Svoju široku volontersku mrežu koristi za provedbu projekata poput Age Against the Machine i Digital Inclusion for Active Aging. Njihov pristup povezuje razvoj digitalnih vještina sa socijalnom podrškom, istodobno odgovarajući na usamljenost i digitalnu isključenost starijih osoba.
- Ostaje ključan partner za pristup ranjivim skupinama starijih osoba.

 <https://www.redcross.org.rs/>

 <https://www.redcross.org.rs/en/news/final-conference-of-the-age-against-the-machine-project-theatre-as-a-tool-to-combat-ageism/>

Slovačka

Sveučilište Comenius – Centar za cjeloživotno obrazovanje (U3A)

- Najstarije sveučilište Trećeg doba u Slovačkoj.
- Nude studijske programe posebno prilagođene starijim polaznicima. Kao formalni obrazovni partner, pružaju akreditacijske mogućnosti.
- Pružaju detaljne informacije o programu online.

 <https://cdv.uniba.sk/en/>

 <https://cdv.uniba.sk/en/university-of-the-third-age/>

MEMO 98

- Specijalizirana organizacija za praćenje i analizu medija.
- MEMO 98 provodi analize medijskog izvještavanja tijekom izbora i radi na jačanju kritičkog mišljenja. Njihovi uvidi temeljeni na podacima važni su za razumijevanje dezinformacijskih narativa i načina na koji se oni šire u javnom prostoru.
- Redovito objavljuje izvješća o praćenju medija.

 <https://memo98.sk/>

 <https://memo98.sk/about-us>

Slovenija

Simbioza

- Društveno poduzeće koje promiče međugeneracijsku suradnju.
- "Simbioza Mobiln@" je mobilna učionica koja uključuje mlade kao mentore u poučavanju starijih osoba digitalnim vještinama. Riječ je o provjerenom modelu za dopiranje do starijih osoba u ruralnim sredinama.
- Detaljni opisi projekata su dostupni.

 <https://simbioza.eu/>

 <https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/inspiration/good-practices/simbioza-mobiln-mobile-classroom-wheels>

Slovenska univerza za tretje življensko razdoblje

- Slovensko sveučilište za treću životnu dob najveća je mreža za obrazovanje odraslih i društveno uključivanje starijih osoba u Sloveniji, s 53 sveučilišta u 51 lokalnoj zajednici.
- Platforma redovito informira korisnike o javnim predavanjima, primjerice o arhitekturi ili etici, e-biltenima i međunarodnim projektima usmjerenima na ulogu starijih osoba u suvremenom društvu. Održava opsežnu zbirku publikacija, istraživačkih radova i multimedijских resursa povezanih s gerontagogijom, odnosno obrazovanjem starijih osoba, te organizira nacionalne konferencije i Festivale znanja i kulture.
- Njihovi aktualni projekti uglavnom su usmjereni na digitalno uključivanje, međugeneracijsku razmjenu i ulogu starijih osoba u zelenom i demokratskom društvu.

 <https://www.utzo.si/>

Španjolska

Zaklada Cibervoluntarios

- Organizacija civilnog društva koja mobilizira volontere s tehnološkim znanjima kako bi pridonijela

smanjivanju digitalnog jaza.

- Provodi praktične volonterske programe usmjerene na neposredan rad s korisnicima, poput projekta Expertclick. Njihov pristup temelji se na izravnoj terenskoj podršci i pružanju edukacije ondje gdje je korisnicima najpotrebnija.
- Njihov projekt "Expertclick" ključni je resurs.

 <https://www.cibervoluntarios.org/>

 <https://www.cibervoluntarios.org/en/about-us/projects/expertclick>

UNED (Nacionalno sveučilište za obrazovanje na daljinu)

- Najveće javno sveučilište u Španjolskoj, UNED vodi projekt MELISE.
- Razvio je sMOOC (Social MOOC), društveno usmjereni masovni otvoreni online tečaj, posebno oblikovan za osobe starije od 65 godina. Njihov je rad važan za razmjenu dobrih praksi u području nastavnog dizajna prilagođenog starijim polaznicima.
- Aktivno organiziraju online tečajeve.

 <https://meliseproject.eu/>

 <https://media-and-learning.eu/subject/lifelong-learning/melise-smooc-a-media-literacy-course-for-senior-european-citizens/>

Švedska

SeniorNet Švedska

- Neprofitna organizacija s približno 9000 članova.
- Djeluju kroz 40 decentraliziranih lokalnih klubova i online portal za učenje. Takva kombinacija fizičke prisutnosti i digitalne dostupnosti omogućuje pristup korisnicima s različitim potrebama i razinama digitalnog iskustva.
- Nude opsežne otvorene obrazovne resurse te održava SeniorNet Study, online obrazovni portal za starije osobe.

 <https://seniornet.se/>

Turska

Sveučilište Istanbul Bilgi

- Privatno sveučilište poznato po svom odjelu za medije i komunikacije.
- U suradnji s inicijativom MediaWise pokrenulo je program digitalne medijske pismenosti. Ta suradnja povezuje akademsku stručnost i međunarodno iskustvo s turskim kontekstom.
- Provodi posebne projekte usmjerene na medijsku pismenost.

 <https://www.bilgi.edu.tr/>

 <https://www.bilgi.edu.tr/en/research/externally-funded-projects/project-list/>

Teyit

- Neovisna organizacija za provjeru činjenica.
- Na mrežnoj stranici objavljuje bogatu zbirku digitalnih publikacija, izvješća i vodiča usmjerenih na suzbijanje misinformacija, jačanje medijske pismenosti i razvoj kritičkog mišljenja. Sve su publikacije otvoreno dostupne i mogu se besplatno preuzeti.
- Objavljuju izvješća i provjere činjenica.

 <https://teyit.org/>

Ukrajina

Medij detektora

- Organizacija civilnog društva i online publikacija koja prati ukrajinski medijski prostor.
- Detector Media istražuje indeks medijske pismenosti stanovništva i proizvodi sadržaje posebno usmjerene na suzbijanje propagande i dezinformacija. Njihov je rad osobito važan za razumijevanje konteksta „informativnog rata”.
- Redovito objavljuje izvješća o razinama medijske pismenosti.

 <https://detector.media/>

 <https://en.detector.media/post/media-literacy-index-of-ukrainians-2020-2024-fifth-wave>

Diia.Education

- Velika državna platforma za razvoj digitalne pismenosti, pod okriljem Ministarstva digitalne transformacije.
- Diia.Education nudi edukativno-zabavne serijale, odnosno obrazovne sadržaje oblikovane u pristupačnom i zanimljivom formatu, te koristi offline središta za jačanje digitalnih kompetencija stanovništva. Predstavlja jedan od vrlo razvijenih primjera digitalnog obrazovanja koje vodi javni sektor.
- Platforma je aktivna i redovito se nadopunjuje novim serijalima.

 <https://osvita.diia.gov.ua/en>

 <https://osvita.diia.gov.ua/en/courses>

Ujedinjeno Kraljevstvo

Age UK

- Velika dobrotvorna organizacija nastala spajanjem organizacija Age Concern i Help the Aged.
- Njihov "Digital Champion Programme" povezuje osposobljavanje za digitalne vještine s mogućnošću posudbe tableta. Taj je model posebno vrijedan kao referentni primjer za širenje inicijativa digitalnog uključivanja na veći broj starijih korisnika.

- Trenutno provode Digital Champion Program 2022-2026.

 <https://www.ageuk.org.uk/>

 <https://www.ageuk.org.uk/our-impact/programmes/digital-skills/digital-champions/>

Zaklada Trećeg doba (u3a)

- Krovna organizacija za decentralizirane obrazovne skupine koje vode sami članovi.
- Djeluje prema filozofiji „učiti, smijati se, živjeti” (Learn, laugh, live) i promiče vršnjačko učenje bez ispita. Korištenje MOOC-ova iz medijske pismenosti kao resursa za njihove tehnološke skupine može potaknuti visoku razinu prihvaćanja i uporabe.
- Održavaju snažnu online prisutnost za različite interesne skupine.

 <https://www.u3a.org.uk/>

 <https://www.u3a.org.uk/what-we-do/learning/interest-groups-online>

SMART AGE

**Medijska osviještenost i
otpornost starijih osoba u
digitalnom dobu**

2025-1-AT01-KA220-ADU-000354002

Ova zbirka služi kao praktičan resurs za edukatore odraslih i voditelje u zajednici koji rade sa starijim polaznicima. Ona objedinjuje uspješne alate, metode poučavanja i studije slučaja iz različitih dijelova Europe. Ti su resursi odabrani zato što su praktični i prilagodljivi. Osmišljeni su kako bi edukatorima pomogli objasniti složene digitalne koncepte na jednostavan, razumljiv i životno blizak način.